SYMBOLORVM ET EMBLEMATVM EX AQVATILIBVS ET REPTILIBVS Desumptorum

Sevilla Centuria Quarta Castillo

A

Ioachimo Camerario Medi: Nor: coepta: absoluta post eius obitum

a

Ludouico Camerario I.C.to Ioach. Fil.

In quia itidem res memorabiles plurimæ exponuntur

AN° SALVT. CIↃ DCIV

NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS

IIVIRIS, VIIVIRIS TOTIQVE SENATVI INCLITÆ CIVITATIS NORIBERGÆ.

VERISSIME, Viri amplissimi, Chrysostomus dixit: ὅτι αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν τῆς ἀρετῆς ἡ παραίνεσις πολὺ τὸ σκυθρωπὸν ἔχει: Et rem paucis verbis Agathias quoque Scholasticus expressit: φευκτὸν δ᾽ ἡ τρηχεῖα παραίνεσις, *admonitionem nimirum duriorem fugere & odisse plerosq*. Ne igitur à Virtutis & Recti rigidioribus Philosophorum præceptis resilirent juvenes, omni ætate viri sapientes extiterunt, qui auste-

ritatem illam Doctrinæ & Veritatis velut ἡδύσμασι quibusdam condirent ac diluerent: non secus ac Medici amariora pharmaca ægris præbent ebibenda, oris poculi melle prius circumlitis, qua similitudine Lucretius, & Themistius in Orat. quadam ad Nicomedenses utuntur. Et hæc quidem totius poëseos, atque occultæ philosophiæ ratio, hic scopus est, ut ab illis & per illa, quæ cum voluptate in sensus incurrunt, mentem hominis ad longè meliora, virtutis nempe & veritatis cognitionem ac usum deducat. Cujus generis præter parabolas, adagia, fabulas, vel inprimis sunt, quæ Itali suo verbo, *Impresas*, vocant, nos communiter *Symbola* & *Emblemata* dicimus. Et illi quidem nostro sæculo in eiusmodi inventionibus præclarè excellere videntur, qui certis etiam regulis & legibus rem definiunt. Quos studiosè, dum vixit, secutus [redacted] pater meus, cum plura ex Italicis scriptis collecta latino sermone illustravit, tum proprio studio nonnulla invenit, [redacted]. Ediderat autem ex rei herbariæ & animalium historia Centurias Tres: atque in eo jam erat, ut Quartam etiam ex promisso adornare inciperet. Sed vix rem aggressus fuerat, & in ipso conatus exordio hei Mors invida manus in illum injicit, [redacted]

[redacted] Nunc ego ut cunctanter, & amicis tandem magis, quam mihi ipse obsequens, accessi ad perficiendum, quod à patre cœptum erat: Ita quid præstare potui paulo exquisitius, adhuc valdè adolescens veluti projectus in hunc civilium negotiorum Oceanum, ut amœniorem litteraturam omnem non tam ob illa, quam metu & desperatione nescio qua dudum seposuerim? Quocirca à felicissimis illis ingeniis ignosci mihi æquum fuerit, quibus mira inveniendi facultate præditis, in ejusmodi scitè & subtiliter efformandis summa & absoluta perfectio contigit. Nobis sicut in colligendo parentis vestigia pressisse, ita physicis ethica, atque interdum historica quædam succinctè attexuisse satis fuit. Sane autem & Plutarchus de solertia animalium, affirmat, difficilius multo esse de aquatilibus, quam terrestribus disserere, quod horum exempla in occulto non sint, illorum autem ortus, nutritiones, mores, & insidias aquæ abscondant, atque ita ab hominum sensu & notitia occultent. Qua mente Oppianus quoque lib. I. de piscatione, pisces dixit ἀφεγγέας, ἄδηλον ἐπιπλώοντας θάλασσαν, *obscuros, inconspicuum innatantes mare.* Et paulo post eodem libro I. subjungit Oppianus:

Πολλὰ δ᾽ (ἀπειρεσίη γὰρ ἀμετροβαθής τε θάλασσα)
Κέκρυπται, τὰ κεν οὔτις ἀείδεν ἐκμυθήσαιτο
Θνητὸς ἐών. ὀλίγος δὲ νόος μερόπεσσι καὶ ἀλκή.

Multa autem (infinitum enim est immensumq́; mare)
Occulta sunt, quæ nemo incognita eloquatur
Qui mortalis sit: Exigua vero mens est hominib. & vis.

Porro de amphibiis & reptilibus nonnullis, ut mirificè varient auctorum sententiæ, suis locis à nobis alicubi indicatum legitur. Sed hæc ad bonos & candidos satis: quos si non rem ipsam, certè studium nostrum & conatum non improbaturos confido. Præclarè enim naturalis historiæ scriptor Plinius in Præfatione operis sua ad Vespasianum Imp. ait: *Etiam non assecutis, voluisse, abundè pulcrum atq; magnificum esse*. Vobis vero, Ampliss. Patres, quæ causæ me ad dedicandam consecrandamque hujus mei velut succenturiati laboris industriam impulerint, cur prolixè edisseram? Non postrema quidem, quod & tres priores Centuriæ in florentissima urbe vestra primum natæ, & tertia peculiariter sub splendidissimi nominis vestri auspiciis ante prolata in lucem: Sed potior, quod ipse in urbe vestra lucem primitus hanc aspexi, quod eductus in ea, quod in Academia vestra Altorfina celeberrimorum virorum disciplina & institutione in optimarum artium studiis eruditus fui, quæ altera à me nativitas merito ducitur. Quod si ex Ciceronis oraculo, *omnes omnium caritates patria una complexa est*, cur aliā instituti mei causam quis à me exigat? Quæ enim astrictior ad grati animi significationē obligatio, quod arctius vinculum hoc

ipſo excogitati queat? Non deſcendam autem nunc in laudes patriæ meæ, Civitatis veſtræ: quod extranei, & Græci etiam homines abundè olim præſtiterunt, & ea exrant noſtræ quoque ætatis de Rep. Norica monumenta, de quibus æternitas immortalis gloriæ ſperanda ſit. Viros ſane complures novi ex præſtantiſſimo veſtro ordine clariſſimos, ſumma doctrina, ſpectata virtute, & multa experientia præditos, quos omnes qua privatim, qua publicè ſua ipſorum ſapientia & dignitas obſcuros eſſe non patitur, qui ut verſati & exercitati in hiſce talibus elegantioris Muſæ jucundiſſimis ſtudiis, & judicare de his noſtris ſincerè, & ignoſcere alicubi lapſo, reducereque in viam ſæpius fortè aberrantem, & volent & poterunt. Vnum ſaltem ex multis hoc loco honoris & neceſſitudinis cauſſa nominare mihi liceat, Georgium Volckamerum, virum cujus humanitatem, raram eruditionem, & plurimarum rerum exactam ſcientiam, ſummi pariter infimique juxta venerantur atque colunt, quem ſcio in hoc eximio myſticæ litteraturæ genere non minus peritum, quam olim in Ægyptiorum ſacris perfecti fuerunt, qui ἱερογραμματεῖς, ut eſt apud Clementem Alexand. dicebantur, & illi qui ſoli intelligebant τὰ ἱερογλυφικὰ. Sit igitur & hæc aliqua, ampliſſimi Viri, cauſa, veſtro potiſſ. clariſſimo ordini hujus cõſecrati opuſculi. Nam profecto ſi ulla eſt in Germania urbs, quæ laudabilem ſane in Italia morem illum inſtituendis privatis Academiis, in quibus & hæc ſtudia Symbolica præcipuè florent, imitando, Italis hanc veluti peculiarem hactenus palmam eripere queat, veſtra urbs eſt. Quod

augurор:

augurot: & hoc meum votum, & qualecunq; simul oblatum munus obſervantiæ & gratitudinis erga patriam meam publicè teſtificandæ, quin carum acceptumq; vobis futurum ſit, magnificentia & benignitas veſtra dubitare me vetant. Valete ampliſſimi Domini. Kalend. Febr. M. D C. V.

LVDOVICVS CAMERARIVS,
I C. Conſiliarius Palat.

[redacted]

A IMMA-

I.

IMMANES *illos Oceani alumnos, quales sunt cete, orcæ, physeteres, pristes & alii, (de quibus post Plinium aliosq́ veteres, ampliss. ex recentioribus Gu. Rondeletius, Conr. Gesnerus, & Olaus M. scripserunt) cum ob vastitatem corporum in vadis periclitantium, oculorumq́ caliginem, tum etiam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insidiantium, duce utì exiguo pisciculo, quē* ἡγεμόνα *&* ἡγητῆρα *vocant, ejusque ope & vigilantia securitatem illis, sed capto eo exitium adferri, Oppianus, Aelianus & Plutarchus scribunt, & elegantiss. versibus expressit Claudianus quoq; II. in Eutr. Quidam piscem illum Aristotelis* μυστικητὸν, *quem Gaza Plinium secutus musculum vertit, cujusque etiam Phile meminit in Iambis, faciunt. Ad rem autem hunc typū ipse Oppianus pulcerr. mehercle sententia accommodat:*

ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἀνδρῶν
Καί τε μέγα βρίθοντα κατέσβεσεν, ἠδ' ἐσάωσε
Βαιὸς ἀνὴρ βουλήμητις.

robur mentis expers, res inanis est,
Et vel potentissimum viribus perdat fortem
Parvus vir, qui valet consilio.

Nec inconcinnè huc referri possit Xenophontis illud in παιδ: τὸν ἄρχοντα χρὴ οὐ τῷ ῥᾳδιουργεῖν διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ προνοεῖν καὶ φιλοπονεῖν. *Principem subditis anteire debere, non luxu & otio, sed providentia & industria. Nam, ut Plutarchus inquit in vita Lycurgi:* ἡ πειθαρχία μάθημά ἐστι τοῦ ἄρχοντος. ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἕπεσθαι: *Ut populus sit dicto audiens, hoc discit à principe. Nam qui bonum praebet ducem, is facit, ut alii benè sequantur. Sed hanc quidem hujus symboli explicationem pluribus verbis exornavit CL. V. Io. Leunclavius, in proœmio in Greg. Nysseni de hominis opificio librum, ad Illustriss. Christophorum Palatinum Principem. Elogia autem boni Principis apud scriptores cuivis sunt obvia.*

QVAM

I.
QVAM BENE CONVENIVNT.

Hoc balæna suo tuta est ductore per undas,
Principe & est felix plebs vigilante suo.

CETE *quædam, & quas vulgo balænas vocāt, tantæ esse magnitudinis in comperto est, ut naves etiā, quamvis prægrandes, evertere ac pessundare valeant, & Oppianus in* ἁλιέυτ. *idem affirmat. Tradunt autem quasdam ex istis, cum naves recēs picatæ sunt, sentire illū odorem, eoq. attractas affricare se navibus, atq. ita, ni præcaveatur periculum, illas evertere. Nautæ igitur picata dolia illis objiciunt, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo usum fuisse maximum heroem, Mauricium Saxoniæ Ducem, cujus excelsus animus, & inprimis illustres virtutes bellicæ ad omnem posteritatem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentiss. princeps innuere voluerit, non temerè occurrendum, sed obludendum esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profectò, secūdum Paccuvii illud,*

Cum contendi nequitum est, clam tendenda est plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma, de leonina & vulpina pellis usu ignotum est. Referri denique huc possunt egregia illa belli furta & stratagemata, ab omni prorsus reprehensione, secundum Valer. Max. remota, per quæ, ut Thucydides loquitur, τὸν πολέμιον μάλιςα ἄν τις ἀπατήσας, τὺς φίλυς μέγιςα ἂν ὠφελήσειεν: *hostes max. decipiuntur, & amici plurimum juvantur. Verissimum igitur est Polybianum illud apud Suidā:* μία ψυχὴ τῆς ἁπάσης πολυχειρίας ἐν ἐνίοις καιροῖς ἀνυςικωτέρα: *Vnius mentis solertia aliquando efficacior, quam mille manus. Docere etiam potest hoc symbolum, imminente gravi aliquo periculo omnem honestam esse rationem expediendæ salutis, & vitæ seruandæ caussa insuper habendas omnes diuitias. Verè namq. Alcestis apud Eurip. ait:*

ψυχῆς γὰρ ὐδὲν ἐςι τιμιώτερον:
Nam nihil est vita pretiosius.

HIS ARTIBVS.

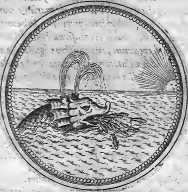
Vt te ipsum & navim serves, comitesq; pericli,
In pontum cunctas abjice divitias.

INTER *symbola Octavii Stradæ, Cæsaris antiquarii, hoc de balæna cum pisciculis colludente Edovardo* III. *Angliæ Regi, qui devicto Ioanne Gallorum Rege res maximas gessit, tribuitur, quo forte innuere voluit, vel nocere hos grandissimæ belluæ, si nimis se indulgentem illis præstet, vel certè ab illis allectam in minus tuta loca deferri, cum ejus certo exitio. Nobis enim & de inventore, & de inventionis argumento veritas nondum comperta est. Hoc igitur teneamus, etiam maximis quibusq; animalibus, à minimis sæpè paratam esse perniciem. Nam & Crocodilum, vastum illud Nili monstrum, ichneumō, exiguum animalculum interficit, ut Embl. pen.* II. *Centur. ostendit. Nempe haud aliter adulatores, homines contempti, & quos nulla re lædere, ne dum Principibus damnum adferre aliquod posse putares, maximè tamen noxii sunt, & ampliß. sæpè imperia concutiunt ac evertunt. Argutè Antisthenes malle se dixit* εἰς κόρακας, ἢ εἰς κόλακας *incidere: illos quippe mortuos, hos vero vivētes devorare. Stobæus autem ex Phavorino citat:* ὥσπερ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ὑπ᾽ αὐτοῦ κυνῶν ἀπέθανεν: οὕτως οἱ κόλακες τοὺς τρέφοντας καταλύουσιν. *Quemadmodum Actæon à canibus quos ipse enutriverat, dilaceratus fuit: ita adulatores hos, qui ipsos alunt, evertunt. Sed Plutarchus pulcrè ait, adulatores more aucupum vocem suam ad imitationem Regum componere, itaq; eos subire ac decipere. Mellitum enim illis venenum est, ut Plinius loquitur, & rectiß. Diogenes orationem adulatoriam* μελιτίνην ἀγχόνην, *melleam præfocationem, appellavit, quod assentatione quidem delectaret, ceterum mendacio strangularet admittentem. Gravis etiam est Aristonymi apud Stobæum sententia:* τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ αὔξοντα, ὑπ᾽ αὐτοῦ καταναλίσκεται. ὁ δὲ πλοῦτος ἐκτρέφων τοὺς κόλακας, ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων διαφθείρεται: *Ligna dum augent ignem, ab ipso consumuntur. Opes dum alunt adulatores, ab eis ipsis pereunt.*

NO-

III.

NOCET ASSENTATIO MAGNIS.

Filis adulator blandè mentitus amicum
Se ingerit, admissus maxima damna dabit.

OMNIVM

OMNIVM *totius piscium generis minutissimi sunt, quos Græci & Latini Aphyas, quidam Apuas appellãt. Si paulo sint remotiores, nihil præter oculos ferè conspicitur, ut multitudo oculorum collecta videri queat, testante Aug. Nipho. Plinius illos ex pluuia: Aristoteles ex spuma: (Vnde & ἀφρὸς, quod Ionum esse nomen tradit Archestratus, is piscis dicitur) Aelianus & Oppianus ex limo gigni narrant. Iniuriis & maris & voracium piscium inprimis expositi celerrimè intereunt. Subuenit tamen illis natura quoq; ad diuturniorem conseruationem. Si enim Oppiano, Suidæ, aliisq; credimus, in densissima agmina conglomerati, & in se inuicem veluti complicati, maximè ad maris scopulos circumnatant, & hoc modo ne magnis piscibus præda fiat, præcauent: itaq; in vnum coniuncti globum se tuentur, qui disiuncti & dissipati ne vnum quidem diem superesse possent. Sic scilicet est inuicta concordia, & periculi expers virium coniunctio, quamvis imbecillium, quos*

Defendit numerus, junctæque umbone phalanges,

ut Iuuenalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν ἠ̃ μάλα λυγρῶν.

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

Pulcrè etiam T. Quinctius apud Liuium: Aduersus consentiẽtes nec Regem quemquam satis validum, nec tyrannum fore. Nec minus prudenter Micipsa moriens apud Sallustium ad filios: Regnum vobis trado firmum, si boni eritis: si mali, imbecillum. Nam concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Euidentius vero Scilurus Scytha, uti Plutarchus refert, qui moriturus filiis suis, quos LXXX. *habuit, iaculorum fasciculum singulis porrexit, ac rumpere iussit. Quod cum recusassent, tanquam impossibile quid: ipse singula iacula exemit, facilimeq; confregit: concordes si fuissent, inuictos; disiunctos animis, imbecilles futuros innuens. Referẽda est huc & fabula Babriæ sive Gabriæ* XXX. *de trib. bobus cõcordib. & discordib.*

IV.

TVTOS CONIVNCTIO PRÆSTAT.

Nos tamen hæc glomerata simul conjunctio servat,
Quos facile sparsos perderet una dies.

SOLERE *sæpenumero Balænas, vel procellarum vi in littora ejici, vel etiam dum ipsæ apricandi studio terræ nimium propinquant & fidunt, ob refluxum maris aqua destitui, atque ita in sicco relinqui, ut mole illa sua corruant, experientia testis est. suntq; ad Oceanum crebra ejus rei spectacula: & in Batavis insigne superiori anno* M.D.LXXXIIX. *contigisse meminimus. Balenã sane nõnunquã è mari prodire, & ad solem apricari, ipse Oppianus scribit. Unde & Grammatici quidam volunt dictam:* παρὰ τὸ πρὸς φῶς ἀλλεσθαι: *eoq; hodie nomine cunctas ferè majores pelagi belluas vulgo intellegunt; cum veterum quidem balæna ex Rondeletio & Gesnero satis nota sit. Emblema autem hoc se ipsum ex inscriptione Horatiana ferè explicat: cum qua Isocrates consentiens, Robur prudentiæ conjunctum profuisse quidem, verum ea destitutum, magis fuisse habentibus detrimento, dixit. Et Nestor apud Homerum idem pænè pronunciat. Exemplo sunt Milo Crotoniates ille, & Polydamas athleta: quorum ille dum quercum manibus insertis divellere, hic speluncam ruentem solus humeris sustentare conatur, miserè uterq; periit, sicuti apud Valer. Max. legimus. Possit hoc etiam accommodari fortassis ingenti alicui imperio, quod ipsa magnitudine sua laborat, minaturque ruinam. Illud enim, dum cuncta immensæ duntaxat potentiæ suæ & tribuit & ascribit, Dei omnipotentis manu & protectione merito tandem destituitur. quod si fit, magno cum fragore subito corruit. Ut enim Apollodorus Comicus ait:*

ὄγκου μεγάλου πτῶμα γίνεται μέγα,
Ingentis molis ingens ruina erit.

Sapienter itaq; Gr. Nazianzenus monuit:

Μὴ ἐπαρθῇς μέγα, ἵνα μὴ μεῖζον κατενεχθῇς,
Ne efferaris altè, ne deferaris altius.

Siquidem, ut pulcerrimus habet Claudiani versiculus:

Magna cadunt subito, summa repente ruunt.

V.
MOLE RVIT SVA.

Me mea ad interitum moles pertraxit acerbum.
Sic pereat, quisquis robore fidit atrox.

VI.

INTER *pisces marinos volantes etiam recensentur hirundines, qui Aristotele, Oppiano, aliisq; referentibus, sublimes extra aquam evolant, cumq; pinnas suas explicant, nostris hirundinibus non sunt absimiles, uti Plinius innuit: & vivos se eos vidisse attestatur I. Cæs. Scaliger. Evolant autem more avium gregatim, ut effugiant instantes sibi in mari hostes, quemadmodum Oppianus & Aelianus scribunt: & oculatus testis est Ant. Pigafetta Vincentin. in descriptione suæ Navigationis circa universum orbem, ubi narrat se sæpius hoc observasse non procul à freto Magellanico. Verum non in aquis tantum hæc illis parata pernicies, sed in aëre etiam fugitivos excipiunt rapaces volucres, quæ miserè captos enecant ac devorant. Et avium quidem istiusmodi marinarum, quæ è mari prædam pro victu habent, in Brasilia maximam esse copiam Io. quoq; Lerius observavit. Alciatus simile commentatus est emblema de Sardis pisciculis, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesq; persequuntur. quod Claud. Minos in litigatores, qui frustra ab uno judice ad alium usq; provocant, nec ad exitũ litis pervenire unquam possunt, accommodat. Congruit autem hoc nostrum generaliter in omnes, qui evitata, quod dicitur, Charybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos prophetæ illud: Quomodo cum fugiat homo è conspectu leonis, & obviam ei fiat ursus, & insiliat in domum suam, & innitatur manu ad parietem, & mordeat eum serpens? Referẽdum etiam huc est adagium:* Fumum fugiens in ignem incidi. *Item aliud:* De fumo ad flammã: *cum similibus. Quosdam adeo affligit fatum, ut illis non parcat quamvis mortuis. Quod eleganter expressit Augusti libertus Phædrus fabella* LIX.

VI.

NEC AVRA, NEC VNDA.

In nos nempe omnis cœli pelagiq; rapina eſt:
Et fatale rapit, quem manet, exitium.

VT inter quadrupedes Leo Rex est: in volucrum genere Regina Aquila: Sic in pelago Delphines principatum obtinent, ut pulcerr. Oppianus in aureo suo de piscat. Poëmate cecinit, qui & alibi ἐναλίους ἡγητῆρας eos appellat, quasi dicas marinos principes. Illos tranquillo mari lascivientes, flatus ex qua veniunt parte præsagire, Plinius auctor est: Ejusq; rei caussam ex Th. Aquinate adfert Cæl. Rhodiginus in Ant. Lect. & de re tota eruditè Gu. Rõdeletius in opere suo de Piscibus disserit. Non igitur nec placido ac tranquillo mari, cæloq; sereno, quo max. colludere Delphines solent, nec fortunæ, quãvis mirè blandienti, benè creditur. Quo pertinet inprimis pulcerr. illa Palinuri in fin. V. *Aen. cygnea cãtio. Gravißimè etiam Livius dixit: Maximæ cuiq; fortunæ minimè credendum esse. Et P. Syri illud in omniũ ore fertur:* Fortuna vitrea est, quæ cum splendet, frangitur. *Sed & Aristoteles init.* VIII. *Ethic. pronunciat:* ὅσῳ γὰρ πλείων (ἡ εὐετηρία), τοσούτῳ ἐπισφαλεστέρα: *Quanto major est rerum prosperitas, tanto pluribus casibus & periculis proposita est. Elegantißimi etiam sunt versus Apollodori Comici:*

τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
Καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ,
Οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένει,
Ὃ περιέτρεψεν ἢ χρόνος τις ἢ φθόνος,
Ἐπὰν ἐπ' ἄκρον τις τοῦ καλῶς πράττειν δράμῃ.
Habent perampla dona fortunæ metum,
Periculoque non carent prælustria:
Nec ulla celsa tuta sunt mortalibus,
Quæ evertere vel invidia, vel tempus solet,
Felicitatis culmen ubi quis attigit.

Exempla infinita in omni historia occurrunt, & notiß. illud de Polycratis felicitate refertur Embl. X. *hujus Cent. ubi plura in hanc sententiam.*

VII.

METVENDA PROCELLA.

Contrahe vela, licet ludant Delphines in alto,
Nam tunc tempestas non procul esse solet.

ACHIL-

ACHILLES *Bocchius Bononiensis in Symbolicis suis Quæstionibus* CL.V. *Berguncio inventionem hujus typi ascribit, quo is significare voluerit, acumine, ratione, diligētia quemvis beari posse: remque ipsam elegantißimis versibus minutatim excutit ac persequitur. Astrææ quidē seu Iustitiæ imago, quæ vulgo virginis decoræ bilancem manu gestantis pictura repræsentatur, efficaciter nos adhortatur, ad cognitionē veritatis rei causśaq; cujusvis, tum ea cognita ad integram & circumspectam distributionem, quæ in Geometrica proportione potißimum cōsistit, suum cuiq; tribuit, præmia bene meritis constituit, pœnas nocentibus pro cujusq; delicto irrogat. Vnde convenienter admodum quidam dixit justitiam hanc, quam distributivam vocant, cujusq; propria sunt Cognitio & Electio, admittere adhibereq; in consilium Gratias &* ἐπιείκειαν; *& Plato tum demū beatas fore Resp. prædicat, cum ad hanc justitiæ analogiam constituuntur. Delphinus vero, cum in perpetuo & constanti semper motu sit, etiam cum dormit, neque ante movendi quam vivendi finem faciat, ut Plutarch. tradit in lib. de solert. an. veram & genuinam Iustitiæ notam adumbrat. Est enim ea constans ac perpetua voluntas jus suum cuiq; tribuendi, ex Vlpiani IC. definitione. Et justus vir semper justè agit, nec unquam justè agere cessat aut defatigatur, secundum descriptionem Aristotelicam. Delphinus etiam hieroglyphicè maris imperium denotat, ut docet Pierius. Atque ut in bello, sic in navigationibus & maritimis negotiationibus justitia vel primum sibi locum vendicat. Quo pertinet Rhodiorum navalis disciplina, quam ad suam usq; ætatem perdurasse scribit Cic. pro L. Manil. & quā Strabo* εὐνομίαν *admirabilē nominat, quamque omnes populi, etiam Romani ipsi, secuti sunt, ut annotat doctiß. Iac. Cujacius in* παρατ. *Dig. ad tit. de L. Rhodia, de jactu.*

COGNO-

VIII.

COGNOSCE, ELI-GE, MATVRA.

Quid virgo hæc delphino equitans in fluctibus errat?
Numquid & in vasto justitia est pelago?

DELPHINUM *anchoræ circumplicatum, ad demonstrandam salutarem illam in rebus maturitatem, quæ inter nimiam celeritatem & tarditatem media est, pro insigni fuisse cum Augusto, Titoque Impp. tum superiori sæculo Aldo Manutio, celeberrimo Typographo, res scilicet omnibus est notissima: & aureum quidem plane illud & βασιλικὸν, τὸ σπεῦδε βραδέως,* Festina lentè, *luculenter & copiosè enarrat Erasmus in Chil. Nostrum hoc ex Alciato desumptum est diverso significatu. Tradit enim Delphinũ,* mare magnũ turbantibus æquora ventis, *ut Lucretius loquitur, cum à nautis anchora jacitur, eam singulari erga homines pietate complecti, & quasi humano quodam instinctu, ut eò tutius infigatur, dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem inesse, ut tempestates veluti prænunciet, prox. præcedente Embl. retulimus. Anchora autem stabilimentum & securitatem: Delphinus φιλανθρωπίας & incolumitatis simulacrum hieroglyphicè exprimit, ut videre est apud Pierium. Talis profectò est Rex bonus & prudens, qui non tantum prævidet imminentem Reip. motum, sed tumultu etiam exorto ita dirigit consiliorum suorum anchoram, ut tutò possit consistere curæ suæ & tutelæ demandatus populus. Nam, ut verè Am. Marcellin. dixit: Imperium cura est salutis alienæ. Inter alia autem memorabile Cyri dictum refert Xenoph. παιδ.* VIII. *παραπλήσια ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ, Boni pastoris & Regis boni opera esse consimilia; ubi leguntur plura in eandem sententiam, sicut apud Aristotelem quoque, Ciceron. in Off. & de Rep. tum Embl.* XLIV. *Cent.* II. *& alibi.*

TUTIUS

TVTIVS VT POSSIT FIGI.

Auspiciis nostris tutam te littore sistam,
Stabit & in portu vestra carina suo.

OMNIBUS *scilicet est cognita portentosa illa Polycratis Samii tyranni felicitas, qui ut suam perpetuam lætitiam mœstitia aliqua temperaret, pretiosiss. sibiq; cariss. anulum projecit in mare. Sed eum piscis eximia magnitudine captus, fortuna insidiãtis manu reddidit. Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo interceptus, suspendio turpiter interemptus est. Tradunt eã historiam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alii. Admonet autem nos hic Polycratis piscis cum Ausoniano hemistichio, quàm vanum & ridiculum sit* τὸ διαπιστεῖν τῇ τύχῃ, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς εὐπραγίας, *id est, ob res secundas & benè gestas aliquam in fortuna spem sitam habere, ut Polybius loquitur lib. I. ubi singulari M. Attilii exemplo hoc comprobat. Et verè B. Nilus Episcopus, & Gregor. Theologus, quæ homini prospera contingunt, rotæ, fumo ac umbræ comparant. Prudenter itaq; etsi tectè, Tiberius apud Tacit. cuncta mortalium incerta jactabat, quanto plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico dictitans. Sit igitur oraculi instar Senecæ dictum: Neminem eò fortuna provexit, ut non tantum illi minaretur, quantum permiserat. Noli huic tranquillitati confidere. Momento mare vertitur: eodem die, ubi luserunt navigia, sorbentur. Pulcrè etiam Iustin. de Xerxe ex Græcia fugiente disserit: Erat res spectaculo digna, & ad æstimationem rerum humanæ sortis varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat: carentem etiam omni servorum ministerio, cujus exercitus propter multitudinem terræ graves erant. Nempe, ut argutè Simonides ait in Threnis;*

ὠκεῖα γὰρ ὐδὲ τανυπτερύγυ μυίας
ὕτως ἁ μετάστασις:

Fit enim citius, quam volucris muscæ
Status mutatio præsentis.

FOR-

FORTVNAM REVERENTER HABE.

Fortunam reverenter habe, cum summa tenebis,
Subtrahe venturis tum tua colla malis.

IN l. III. ἀνθολογ. *Græcum Epigramma tersiss. legitur, in quo Delphin lamentatur, se è mari, quod tamen sibi parens sit & patria, eiectum in terram: sed susceptum ab hac, decorũ invenisse tumulum. Oppianus verò Delphinem jam moribundum spōte ad litus appellere, ut in terra exspirans forte in ea sepeliatur ab hominibus, dulciss. versibus commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco versum Alciatus quoq; inter Emblem. sua retulit, cuius sententia per se satis manifesta est. Cui enim Reip. vel regni alicuius vastum corpus potius, quàm mari, Delphinem autem magis, quàm bono vel civi vel principi Reip. compares? Fit itaq; sæpiss. ut & hi, quamvis innocentes, indignè eiiciantur aliorum invidia & malevolentia ex patria in miserum exilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus est, quo bene meriti cives, qui vel gloria rerum gestarum, vel virtutis opinione, multitudinis invidiã provocaverant, in decenniũ relegabantur: Quo etiam Aristides condemnatus fuit, tantum, quod Iusti cognomen cum applausu illi tribueretur, uti hæc referuntur à Plutarch. in Aristide. Meminit & pœnæ illius Aristot. in Pol. & Iul. Pollux lib.* VIII. *In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara sunt: & exempla quamplurima alia facile quærenti se offerunt. Diodor. Siculus lib.* XI. *apud Syracusios similem quandam exemplo Atheniensium (qui tamen ipsi Ostracismum illum suum, quamvis infamia carentem, tandem sustulerunt) relegationem, quam* πεταλισμὸν *appellaverint, in usu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam talem esse, quam non adhiberi foret melius: ut in eo medicina genere hanc poni conveniat, quo malum malo interdum tollere conantur. Exilii deniq; miserias & molestias etiam Siracides commemorat cap.* XXIX.

QVEM

XI.

12

QVEM GENVIT, PERDIT.

Crudeli ingratum mare Delphinem expulit æstu.
Sæpè etiam Civis fert bonus exilium.

*O*PPIANUS, *divinus omnino poëta*, V. ἀλ. *scribit, contra cœlitum fœdera impios Thraces delphinem audere insequi, & tridente ad id parato configere, & primum quidem vulnerari ab ipsis teneram eius sobolem, quam misera mater continuè subsequens, ita illi adhæreat, ut nulla vi, nullis ictibus inde queat abigi, quin simul & ipsa capiatur & interficiatur una cum filio, cum quidē ante alterum ex filiis, incolumem adhuc, ad effugiendum penè adegerit. Quod similiter Aelian. & Io. Tzetzes tradunt. estque adductum* φιλοστοργίας *exemplum simile in Embl.* LXII. *Cent.* III. *pertinentq́ huc etiam Embl.* LVIII. *Cent.* II. *& quæ de vulpanſere Orus Niliacus & Aelianus referunt. Quod si brutis animalibus tam ingentem* φιλοτεκνίαν *natura instillavit, quid non homines ratione præditos æquum est facere? Profecto enim pietatis & affectus plena est vox illa:*

Omnis in Ascanio cari stat cura parentis.

Igitur non inepta est Angeli Aretini, celebris inter ICtos, doctrina: Amorem descendere, non ascendere: Et, quod etiā vulgo dicitur, minore molestia patrem alere decem liberos, quàm decem liberos unicum parentem. Quo referenda est Aristot. disputatio lib. VIII. *Eth. cap.* XII. *affectum parentum erga liberos tam vehementem ex eo esse asserētis, quod liberi sint veluti sanguis & radix eadem cum parentibus. Quamvis ejus ratio illa, cur videlicet mater ardentius amet sobolem, quod nimirum ex se genitam illam esse certo sciat, quam tamen Homerus quoq́, Menander, & juris civilis auctores tangunt, sane videatur leviuscula: cum tanta sit* στοργὴ φυσικὴ *erga prolem etiam in bestiis, quantam hîc expressimus, quarum tamen nulla est cogitatio, quid magis minusve suum sit.*

HÆC

HÆC CVRA PARENTVM.

Mirus amor ſobolis: mater quod comprobat ecce
Delphini, captæ quæ ſoboli immoritur.

ANTHIARVM *diversa genera cũ veteres, tum recentiores scriptores recensent, ut apud Conr. Gesnerum videre est. Sed Anthias à Græcis* ἱερὸς ἰχθὺς *dicitur, sacer piscis, teste Aristotele. Quod cognomẽ et si cum multis aliis commune habet, Anthiæ tamen jure quodam peculiari tributum videtur, quòd quem locum in mari incolit, & belluarum expers, & urinatoribus tutus sit, quodq; ejus fiducia confirmati pisces ibidem audacter fetificent ac pariant, tanquam obsidem securitatis nacti, ut Aristot. Ælianus, Plutarch. aliiq; tradidêre, quibus tamen caussa in obscuro est, fugiantne natantia illa monstra anthiam, an præsentia ejus signum sit locorum belluis istis carentium, quæ agnoscat ille ac observet, ut calliditate & memoria præditus. Sed & Delphini hic tripudiantes conspiciuntur, tanquam anthia præsente securi à marinorum Theonum atq; Cleonum immanitate. Vsus autem fuit hoc symbolo Illustris quidam & bellicosus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit, se excisis communis tranquillitatis perturbatoribus securitatem publ. peperisse patriæ suæ: nec inconcinnè addidit ex Horat. I. Carm. Od. VII.* NIL DESPERANDVM. *Quod elegantius apparet, si sequentia istic verba memoria simul colligas. Et certe Principe bono, justo ac forti, amanteq; pacem & quietem pub. duce & auspice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Romanorum Impp. qui urbi & orbi pacem securitatemq; præstiterunt, in vetustis numis elogia:* SECVRITAS PERPETVA. SECVRITAS AVG. SECVRITAS P. R. SECVR. ORBIS. SECVRITAS REIP. *Quæ inter alios explicat Const. Landus, Complani Comes, in suis Numism. miscell. Et pulcrè Seneca: Hi, inquit, quibus ad propositum benè vivendi aditum confert securitas publica, necesse est auctorem hujus boni ut parentem colant.*

NIL DESPERANDVM.

Me duce squammigerum tutò genus ambulat undis,
Quoque loco versor bellua nulla manet.

XIPHIAS piscis, Latinis Gladius, insigni corporis robore, & rostri potissimum, quod in formam gladii & usum à natura accepit, fretus, insolenter in mari grassari, ac obvios quosque pisces fugare solet, adeo ut balanis quoque sit formidabilis. Tantæ enim duritiei & acuminis est eius ἀχάλκευτον ὅπλον, ut Aelian. vocat, ut illo etiam naves perforet cum submersionis periculo, quemadmodum Plinius scribit, ac idem Aelian. confirmat, qui visum ait navigium, quod reparandum erat, cujus carinæ Xiphiæ caput rostro impacto infixum remanserat, & quod rostrum, dum ad cetaceã magnitudinem Xiphias excrescit, simul increscat, adeò ut tandem τριήρους ἐμβόλῳ, triremis rostro, comparari possit. Sed & Oppianus non minus accuratè illud describit in II. *ἁλ. Hic igitur piscis tam sæuis armis instructus, ut maximis etiam pelagi belluis sit formidabilis, à pusillo tamen hoste superatur & conficitur. Sub caniculæ enim exortum, ab æstro sive asylo, insecto vix aranei magnitudine, quod sub pinnas ejus se insinuat, percitus, adeò in rabiem agitur, sæpè ut in naves vel terram exsiliat, donec tandem immensos cruciatus cum morte commutet, veluti idem Oppianus scribit, & rem ex Aristot. confirmat Athenæus lib.* VII. *meminitque Eustathius ὀδυσσ.* X. *Exemplum me herclè evidens, quàm parum prosint arma absque ratione & prudentia, imo & noxia illa sæpenumero esse. Armis enim non cedunt omnia, sed rationi potius & consilio, quibus ista regi necesse est. Igitur ex Comici scito:*

Omnia prius sapientem experiri, quam armis decet.

Pulcrè etiam Q. Curt. lib. VII: *Nihil, ait, tam firmum esse, cui periculum non sit, etiam ab invalido. Et idem lib.* IV. *Patere vel unius insidiis Regem.*

ARMIS NON OMNIA CEDVNT.

Piscibus ipse aliis sum formidabilis hostis,
Mox hostis miserè me necat exiguus.

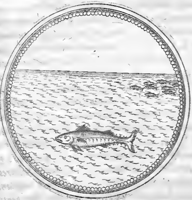
THVNNI, *sive thynni, ut Dorion & Oppianus tradunt, soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, nec alibi, quam in illo fetificant, uti Aristot. Plinius & Solinus asserũt. Illorum maximi soli semper & separatim natant: minores vero gregatim, adeò ut horum agmen exercitui Oppian. comparet. Figuram enim semper Cubi efficiunt, & quadratum in natando ordinem observant, ut si thunnis ex eminentes thunnos probè numeret, statim totius gregis numerum inire possit: quod facile colligat, altitudinem latitudini & longitudini æquali ordine respondere, ut Plutarch. refert lib. de sol. anim. Igitur non solitariis illis, sed totis gregibus piscatores inhiant, ut quæstus illis sit uberior, sicuti Gesnerus innuit. Fit etiam mentio piscationis thynnariæ in l. venditor. D. Commun. præd. &c. Varius autem hujus symboli usus esse poterit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, quam temerè perire cum stolida multitudine. Sunt & juvenum mores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, quamvis pernicioso consortio: Sed senes, ut prudentiores, remoti à turbis & strepitu, sibi potius vivunt, & reip. vigilant, & ita cum privata, tum publica evitant pericula. Quo pertinent illi versus Menandri, qui leguntur Embl.* LIII. *Cent.* III. *Præclarè etiam Euripides Menalippe:*

τὸ γῆρας ὦ παῖ τῶν νεωτέρων φρενῶν
σοφώτερον πέφυκε, κ' ἀσφαλέστερον.
ἐμπειρία τε τῆς ἀπειρίας κρατεῖ,
Senectus, ô fili, juvenilibus annis
Sapientior est, atque tutior.
Et experientia vincit imperitiam.

Videatur & Nestor apud Q. Smyrn l. V. *Paralip.*

SOLVS

SOLVS IAM GRANDIOR ERRAT.

Turmatim juvenes, ast gaudent æquore solè
Majores Thunni: dic mihi utri sapiant?

SILVRVM veterum malè à Th. Gaza apud Aristotelem Glanim esse versum, & imprudenter à Iovio aliisq́; cum Sturione confundi, rectè notavit Rõdeletius. Sed Ausonii Silurum in ejus Mosella non esse Silurum veterum & Plinii, verùm ipsum Sturionẽ, eruditè evincit Ios. Scaliger in Aus. Lect. Certè veterum Silurum in rerum natura non esse desiisse, sed hodieq́; cum in mari, tum in Danubio aliisq́; majoribus fluminibus reperiri, certum est, & Rondel. atq́; Gesnerus latè de re tota disserunt: ejusq́; veram effigiem Gesnerus exhibet, ad quam nostra quoq́; conformata est. Grassator est Silurus & voracissimus, piscibus aliis sine discrimine se explens, & omne animal appetens: ut ex Plinio constanter ferè omnes tradunt. Vnde & à Germanis ad Danubium Schaid dicitur, à damno, quod voracitate sua dare solet. Silurus igitur ut omne animal appetit, sic ipse ab hominibus contra ad delicias epularum studiosissimè appetitur. Variæ igitur à piscatoribus struuntur ipsi insidiæ, & aliquot illum capiendi modos recenset Gesnerus. Sic videlicet ex Rhadamãti lege, & ex talionis pœna, quæ & Decẽviris & Mosi visa est æquissima, meritò quisq́; patitur, quod fecit aliis. Nec refert, etiamsi non statim, sed lento gradu vindicta veniat. Nam ut pulcerr. Heliodor. ait in Aeth. lib. I. ὀ παντάπασιν ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡ δίκη, καθ' ἡσίοδον, ἀλλὰ μικρὸν μὲν ἄν τι καὶ παρίδοι ποτὲ, τῷ χρόνῳ τὴν ἄμυναν παρέλκουσα, τοῖς δ' οὕτως ἀθέσμοις ὀξὺν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμὸν: Non omnino deseruit nos justitia, secundum Hesiodum: Sed quamvis interdum aliquantisper connixerit in sceleribus hominum, in longum tempus ultionem protrahens, tamen in ejusmodi nefarios acrem injicit oculum. Lege Plutarch. περὶ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένου: Et in hac Centur. Embl. LII. LXXIX. XCI. & Similia.

OMNIBVS INFESTVS.

Appetit omne animal grassator dente Silurus,
Hunc avidè contra luxuriosa cohors.

XVII.

VRANOSCOPOS *piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, unde & Plinius Græcū retinuit) qui iisdem* καλλιώνυμος *dicitur, ut ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano* ἡμεροκοίτης *dicitur. Ejus oculi supra caput siti recta in cœlum semper erecti sunt, unde & illi nomen, & Latinus interpres cœli speculatorē vertit. Hinc argutè Galenus ridet eos, qui existimant idcirco hominem erectum stare, ut cœlum promptè suspiciat. Nam illos hunc piscem nunquam vidisse ait, qui etiam invitus cœlum semper intueatur: hominem autem si contemplari illud velit, collum retorquere necesse sit. Rideret igitur Galenus Ciceronem & Ovidium, huncq; sequutos Claudianū, Silium Boët. & Manilium. Rideret multo magis ipsum Platonem in Cratylo, cui* ἄνθρωπος *est* ὁ ἀναθρῶν ὅπωπε: *& Etymologū, qui deducit* παρὰ τὸ ἄνω θρεῖν, *quod debeat*

erectos ad sidera tollere vultus.

Rideret deniq; B. Augustin. Ambros. Lactantium, & alios, & inprimis Lactant. qui toties idē inculcat, & lib. II. *de orig. err. velut in sublimi aliqua specula cōstitutus, Persianum illud proclamat:*

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

Cœlum potius (inquit) intuemini: ad cujus spectaculum vos excitavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem vultum dedit: vos in terram curvamini: vos altas mentes, & ad patrē suum cum corporibus suis erectas, ad inferiora deprimitis: tanquam vos pœniteat, non quadrupedes esse natos. Igitur tantum absit ut Galeni nos impietas moveat, (quam etiam accuratè refellit p.m. avus meus in Comment. in II. *Tusc. Ciceronis) ut potius semper in corde nobis sit S. Pauli* III. *ad Coloss.* τὰ ἄνω φρονεῖτε. *Iungenda autem sunt cum hoc, Embl.* LXXII. *Cent.* I. *&* LIII. *Cent.* II. *& similia.*

AD SIDERA VVLTVS.

Sursum oculos, o Mens, vani obliviscere mundi,
Te manet in cœlis non peritura domus.

INTER *tot immensi maris admiranda, non in postremis Miluus piscis censendus est, quem Græcorum* ἱέρακα, *& Oppiani* ἰρήκα *esse contendunt Hipp. Salvianus Tiphernas, & Gu. Rondeletius. Is cum linguam, palatum, & reliquas oris internas partes splendentes ac rubicundas habeat, tranquillis noctib. adeò relucet, ut ex ore ignem flammamque evomere & eiaculari credi posit. Qua etiam de caussa à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibusdam in eo erroris arguitur, quod vibratæ ex ore illius linguæ igneæ hunc splendorem tribuat, cum tamen ejus palato adeo hæc affixa sit, ut nullo pacto possit eam exerere. Sane autem nescio, an non etiam Gr. Naz. in* ὑποθήκαις παρθένοις, *hunc piscem intellexerit, cum ait:*

Ἰχθὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, καὶ οὐ πυρὶ δάμναται ἀπίστῳ
Ἔμπυρος, αἰθόμενος δὲ, μέσης διαλάμπεται ἅλμης:

Piscis vero est igneus, qui non domatur ab infido igne,
Igneus, ardens autem per medium mare refulget.

Verum ut inventor hujus symboli ad amorum fortè suorum difficultates respexit: ita nos rectius & honestius tribuere possumus viro, cujus, ut Horatii verbis utar,

Pudor, & Iustitiæ soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,

quascunque etiam iniquioris fortunæ tenebras, & adversitatum cæcos fluctus, adde etiam malignorum hominum fuscas calumnias, splendore integritatis suæ adeo discutit ac dispellit,

stellas exortus uti æthereus Sol,

ut Lucret. loquitur. Talis fuit in vita & morte divinus Socrates, lucidissimum virtutis & Constantiæ sidus, quod nec adversæ sortis tristia nubila obscurare, nec indignum tandem supplicium extinguere potuit, quin ad omnem posteritatem æternùm fulgeat. Talis nempe verè, secundum Aristot. ἀτυχῶν μεγαλόψυχος, *ut idem Horat. cecinit,*

Rebus angustis animosus atque Fortis apparet.

XVIII.

FVLGET IN VNDIS.

Sic lux veri inter mendacia fusca refulget,
Piscis ut in media nocte Lucerna micat.

QVOD *de Sciana Oppianus refert, eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare: idem mugili tribuitur à Plinio, fortè ex Aristot. lib.* VIII. *hist, an. Pierius Cephalo hoc ascribit, quem & nos hic exhibemus depictum. Vt autem similes inter se sunt isti pisces, ita sæpè confunduntur. Ideoq; consulendus hic erit Gesnerus de Piscibus. Similis est stultitia & avium quarundam, de quibus in Embl.* LIII. *Cent.* III. *& hyænæ inter quadrupedes, de qua lepidam narrat historiam Busbequius Ep.* I. *de Legat. Turcica. Est autem hæc imago illorum hominum, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, Deiq; justam animadversionem se effugere posse impiè arbitrantur. Frustra. Nam, ut habet Græcum Epigramma lib.* I. ἀνθολ.

Ανθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἄτοπόν τι ποιήσας,
οὐ λήσεις δὲ θεοὺς, οὐδὲ λογιζόμενος.

Improba facta homines possis clam forsan habere:
Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.

Quo & Propertii illud pertinet:

Ah miser, etsi quis primo perjuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Pulcerrimè igitur Isocrates dixit ad Demon: μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν: καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λήσῃς, σαυτῷ γε συνειδήσεις: *Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latitaturum. Quamvis enim lateas alios, tute tamen tibi conscius eris. Etsi autem de Providẽtia inprimis divina Sacri libri pleni, & exempla, quibus Deus sæpè mirabiliter sceleſtos ex latebris suis ad supplicium & pœnam protraxit, ignota sunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentius, nihil ad hoc symbolum illustrandum accommodatius modo mihi succurrit, quàm Psalmus Davidicus* CXXXIX: *quo Lectorem uno verbo remitto.*

ME MALVS ABSTVLIT ERROR.

Ridiculum ô caput abscondis, credisq; latere,
Præcipitans toto corpore in insidias.

ΦΩΛΙ`Σ *piscis Hesychio & Varino dictus,* ἀπὸ τοῦ φωλεῖν *nomen accepit, quod intra suum mucum, veluti pholeum quendam, id est, latibulum se cōtineat. quod ex Aristot.* IX. *hist.* XXXVII. *palam est. Pierius in hieroglyph. subdubitat, an non idem hic piscis sit cum Tinca Ausonii, sed caussam eum dubitationis non habere apparet, cum proculdubio diversi sint. Ceterùm idem Pierius lib.* XXX. *scribit, Aegyptios hominem, iis quæ sudore proprio compararit fruentem, indicaturos, pholim (melius pholidem, ut notat Gesnerus) piscem pinxisse. Eam enim mucorem, quem ipsa emittat, ad altam crassitiem sibi obducere, ut tota visco delibuta videatur, eoque pro nutrimento uti. Partis igitur bonis & facultatibus modestè nos uti hic piscis admonet. In quam rem sunt tot præcepta Horat. inprimis* I. *Sat.* I. II. *Sat.* III. II. *Ep.* II. *Hæc si quis respiciat, facilè discet, ad vitæ usum necessarium homini frugi & sorte sua contento nihil deesse posse. Quo pertinent Euripidis versus à Chrysippo philosopho toties usurpati, teste Gellio* VII. *Noct.* XVI. *quib. Cereris munus, & aquæ poculum mortalibus ait sufficere, quorumque nulla unquam sit saties: In ceteris autem epulis versari luxum, ut exemplis è Varrone petitis hoc Gellius illustrat. Certè enim, ut diviné Horatius cecinit* III. *Od.* XVI.

Benè est cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

Pulcrè etiam Chrysost. ὁ μὴ δεόμενος τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐν αὐταρκείᾳ νομίζων εἶναι, πάντων ἐστὶν εὐπορώτατος: *Non indigens alienis, sed sua sorte gaudens, omnium est ditissimus. Inscriptio est ex Lucret. vers. lib.* I.

Ipsa suis pollens opibus nihil indiga nostri.

IPSA SVIS POLLENS OPIBVS.

Nobis nostra satis: alienæ haud indiga curæ:
Et Superûm nectar negligo & ambrosiam.

SCOMBRI, *ut & alii pisces non pauci, temeritatis & stultitiæ suæ pœnas luunt captivi. Nam cum alios Scombros vident reti aut nassæ vimineæ inclusos, ad eos & ipsi ingredi cupiunt, ingressi, detinentur. Et dum nassa ad litus trahitur, multos in illa scombros hærentes, ac instar cunei impactos videas utrinque, alus adhuc ingressum, aliis verò exitum molientibus. Quod illorum sane diversum desiderium elegantiss. carmine Oppianus describit, & similitudine à pueris sumpta illustrat, qui ignis ablandientem fulgorem magno suo cum malo attingere gestiunt. Quo referantur Bapt. Mantuani versus:*

Est facile incautos offendere: parvulus infans
Innocuos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec, nisi jam læsus, vires intelligit ignis.

Et eodem pertinet usurpatum à B. Hieronymo proverb. Prudens in flammam mitto manũ. *Ad Symboli autem declarationem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua dicebat, Iuvenes cœlibes similes esse piscibus, qui circum nassam alludunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui jam inclusi tenentur, exire, & pristinam libertatem recuperare nituntur. Vnde idem Socrates interrogatus,* τίνες μεταμέλονται τῶν ἀνθρώπων, *quinam homines pœnitentiam incurrerent: respondit juxta Stobaeum,* οἱ γήμαντες, *Qui uxorem duxerunt. Sic qui hostili prælio nunquam interfuerunt, aspirant ad militiam. Nam ut est apud Pindar.* γλυκὺ δὲ πόλεμος ἀπείροισιν, ἐμπείρων δέ τις ταρβεῖ προσιόντα νιν καρδίᾳ περισσῶς. *Dulce bellum inexpertis est, expertus quispiam horret, si accesserit, corde supra modum. Quod & Vegetius tangit de re militari. Sed de hoc plura egi possunt in Adagio:* Dulce bellũ inexpertis*: & in aliis.*

ANIMVS NON OMNIBVS IDEM.

Isti intrare volunt, ast hi perrumpere nassam,
Multi & cum Scombris desipiunt pariter.

SALMO *veteribus Græcis cum Oceano pariter ignotus, nominatur à Plinio, eumq́ in Mosell. eleganter describit Ausonius. Pro diversitate anni vel nomen hoc retinet, vel amittit, ut Eberus, G. Agricola, & Peucerus annotarunt. Hunc piscē ob carnositatem hirūdinibus valde obnoxium, atq; ab iis adeo vexari & privari sanguine tradūt, ut neq; in aquis, neq; in petris, neq; saltu, neq; fricationibus molestos hospites excutere unquam posit, donec tandem continuis cruciatibus fractus vel alicubi tabescens reperiatur, vel ad litora adnatans extinctus reperiatur. Sane etiam Aristot. docet, pisces à bestiolis quibusdam, quales sunt pulices & pediculi, frequenter exagitari, & de Oestro Xiphiam tandem etiam ad mortem adigente, exemplum supra vidimus. Non aliter improborum animi ultricib. furiis exagitantur. quo pertinent, quacunq; apud Platonem, Ciceron. & utrumq; Senecam passim, Iuvenal. aliosq́; de Conscientiæ morsib. disseruntur: & vetus dictum:* συνείδησις πλήττει τὴν ψυχήν. *Nam ut Rhadamantus Luciani ait* κατάπλῳ: ὁπόσα ἄν τις ὑμῶν πονηρὰ ἐργάσηται παρὰ τὸν βίον, ἕκαστον αὐτῶν ἀφανῆ στίγματα ἐπὶ τῆς ψυχῆς περιφέρει: *Quacunq; quis malè in vita perpetraverit, eorum singulorum obscura in anima stigmata circumfert. Graviter Cor. Tacitus de Tiberio* VI. *Ann. Si recludantur tyrannorum mentes, posse aspici laniatus & ictus: quando ut corpora verberibus, ita sævitia, libidine, malis consultis animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant, quin tormenta pectoris suasque ipse pœnas fateretur: Nempe, secundum Plautum:* Nihil est miserius, quam animus hominis conscius.

HÆRET

HÆRET VBIQVE.

Non adeo Salmonem exsugit turpis hirudo,
Conficit ac sontes conscia mens scelerum.

XXIII.

SALMONI *ad delicias nostras nato varia à piscatoribus struuntur insidiæ, cũ retibus majorib. tum machinis in fluminibus extructis. Est & hæc ejus capiendi ratio, cum alibi, tum præcipuè in Anglia. Salmonem viventem feminam funi alligant, inq; flumen demittunt. Astat navicula aut ponticulo in aquis facto piscator, observans, si quos fortè alios sui generis alliciat hic proditor. Quod ubi fit, ille de longe adventantes prospiciens, funem paulatim ad se retrahit, sicq; Salmones vel feminæ desiderio, vel pugnandi caussa insequentes incautos ex improviso obruit, stimulisq; ad id paratis conficit, aut in casses optatam prædam conjicit. Non absimile ferè Emblema Alciatus habet de anate allectatore, quod numero est L. ex quo & nostram inscriptionem desumpsimus. Sane autem istiusmodi insidiis omnis nostra vita plena est, ut longè difficilius sit amico non fidere nimium, quam hosti manifesto resistere. Quotusquisque enim, cum moribus sit improbissimis, amicitiæ tamen prætextu non & bonus videri vult, & alios reddere sibi quam simillimos? Nam, ut Plautus dixit in Trinum.* Malus bonum malum esse vult, ut sit sui similis. *Convenit etiam hoc in mulierum impudicarum blanditias, de quibus dicetur alibi inferius. Convenit & in proditores & Sycophantas, qui suis versutiis & dolis incautos in discrimen adducunt, & non raro miserè pessundant: quibus voluptati etiã est, ubi contra sanguinem suum insidiantur, & in animas suas fraudem moliuntur, ut Salomon loquitur. Illorum igitur casses qui evitare volet, semper in animo Siracid. illud habeat: Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Quo & Martialis illi decantatissimi versus pertinent:*

Si vitare voles acerba quædam, &c.

OFFI-

XXIII.

OFFICIOSA ALIIS, EXITIOSA SVIS.

Hostis apertè, ast clam falsus nos perdit amicus,
Nec quisquam est structis tutus ab insidiis.

QVOD

QVOD ex Plin. proœm. in lib. VII. *infra Embl.* XLIII. *adduximus, non sævire pisces, nisi in diversum à se genus, id tum ex Aristot.* IX. *hist.* I. *falsi cōvincitur, tum ex Polyb. loco, quē Embl.* LXXVI. *hac Cent. ascripsimus. Horapollo etiam ait, pisces non parcere suo generi. unde piscem rei abominādæ fuisse symbolum Aegyptiis, Cl. Alex.* V. *στρωμ. & Plutarch. lib. de Iside ostendunt: & sacerdotes Aegyptios ejus esu & usu in sacrificiis abstinuisse, idem Plutarch. auctor est* VIII. *Symp. q.* VIII. *Lucium certè sui etiam generis minusculos & persequi & vorare, docet experientia. Et Scaliger in Exerc. ad Cardan. se integrum Luciolum in Lucii ventre vidisse affirmat. Icon hac est hominum in alios homines, etiam sanguine aliisve necessitudinibus sibi junctos crudeliter sævientium, cum tamen, ut est in Proverb.* Lupus non voret lupum. *Verissimè B. Ambrosius: Avaritia, inquit, potentiorū subjecti ubiq; inferiores sunt. Quo quisq; infirmior, eo prædæ magis patet. Minor esca majoris est. Rursus ipse major à validiore invaditur, & fit esca alterius prædator alieni. Nam, ut Ovid.* I. *Met. cecinit:*

Vivitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus, &c.

At ne putent isti truces, quibus miseros conculcare & consumere jocus est, semper hoc ipsis impune fore. Nam, ut breviter, sed verè Seneca, Thyeste:

Omne sub regno graviore regnum est.

Consentit & alter Seneca gravissima mehercle sentētia: Quod regnum est, cui nō parata sit ruina, & proculcatio, & dominus, & carnifex? Nec magnis ista intervallis divisa: sed horæ momentum interest inter solium & aliena genua.

PROPRIIS NON PARCIT ALVMNIS.

Lucius in proprium ut sua viscera congerit aluum,
Sic ipsi sese conficiunt homines.

IANVS *Dubravius, qui postea Olumicensis Episcopus in Moravia factus, Ioannem se nominavit, cujusq́; extat historia Bohemica, in libello suo de piscinis & piscibus lepidum mehercle duellum Lucii piscis & Ranæ palustris commemorat, cuius ipse & antecessor in Episcopatu suus, Stanislaus Turzonius, spectatores fuerint. Ranam in insidiis latitantem in Lucu fortè ad insidiarum locum delati, ibiq́; securè apricantis caput insiliisse, lateq́; divaricatis pedibus frontem piscis circumplexam oculos potissimum eius invasisse: at illum molestum insessorem nulla vi, nec corporis rotatione, nec ad arundines attritu excutere valuisse, sed victum tãdem & viribus exhaustum succubuisse, seq́; ranãq́; unà in ima gurgitis demersisse. Exsiliisse paulo post ranam victricem miris modis tripudiantem, & tanquam opimis de hoste spoliis receptis in palatia sua se recepisse. Extractum vero continuo retibus & lucium devictum, utroq́; lumine orbatum repertum fuisse, affirmasseque tum piscatores, rem non novam hanc, sed se certaminibus eiusmodi assuetos sæpenumero lucios à ranis excæcatos piscari, quibus ad hunc modũ amissis oculis piscium captura adempta sit. Sunt autem pulcerrimæ divini Oppiani de piscium ἀλληλοφονίᾳ sententiæ, qua Deum illis, qui nec robore, nec armis præstãt, eò maiorem animi promptitudinẽ inseviße canit, qua validißimos etiã hostes suos vincant ac superent. Et eleganter Plin. scripsit: Callent in hoc cuncta animalea, sciuntq́; non sua modo, verum & hostium adversa. norunt sua tela, norunt occasiones partesque dißidentiũ imbelles. Generaliter usurpari hoc poterit, cum ingenii solertiã corporis robori potiorem esse ostendere volumus.*

ASTV NON VI.

Lucius imbelli miserè ſuccumbere ranæ
Cogitur: en vires vincimus ingenio.

BARBO *pisci, quo nullus est frequentior alius in præterfluente Nicro nostro, nullum Græcum nomē est. Errat enim Raph. Volaterranus, qui τρίγλην, mullum, Barbum facit, cum ille marinus, hic aquæ dulcis alumnus sit. Sed & inter Latinos veteres solus Ausonius Barbum & nominat, & immortalitati consecrat in divina sua Mosella, iis versibus ex quibus & hoc Emblema, & inscriptionem ejus accepimus. Dicit autem ibi Ausonius, Barbum, quo grādior natu & magis longævus sit, eo meliorem esse. Quæ laus ceteris animantibus, ut etiam piscibus non æquè convenit. Unde manet in hunc usq; diem celebre:* Piscis nequam est, nisi recens. *Sic profectò ætas hominum etiam peior & declinans, melior est juvenilis incremento, & majori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Atheniensis etiam lege vetuit, valdè juvenem magistratum gerere, vel consulere, etiamsi opt. à mente constitutus esse videretur, ut scribit Iuncus lib. de Senect. apud Stobæum. Lycurgus etiam, referente Iustino, max. honorem in sua Rep. senum esse voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Unde proverb.* ἐν σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν, In sola Sparta expedit senescere. *Nec cesserunt hac in parte Romani Lacedæmoniis. Gravissimè enim Callistratus in l. Semper D. de Iure immun. Semper, inquit, in civitate nostra senectus venerabilis fuit. Namq; majores nostri penè eundem honorem senibus, quem magistratibus tribuebant. Et Gellii cap.* XV. *lib.* II. *prorsus huc convenit. Et noti sunt præterea Iuvenalis in hanc rem locus Sat.* XIII. *& versus Ovidii. Agamemnon quoq; apud Homer.* ιλ. γ. *non optat Aiacis similes decē, sed Nestoris: Quod & Cicero de Senect. tangit.*

NON

NON ILLAVDATA SENECTVS.

Ausonio vetus hic laudatur piscis? An ergo
Perpetuam hanc laudem cana senecta tenet?

*E*χενηΐς ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὰς ναῦς, *unde etiã* ναυκράτης *Suidæ, à retinendis navibus, Latinis Remora dicitur. Non eundem vero pisciculum hac proprietate præditum veteres descripsisse, ex collatione Aristot. Oppiani & aliorũ apparet. Oppian. enim* 1. ἁλιευτ. *videtur mustelam marinam, Ausonii lampetram intellexisse, ubi Pindari imitatione pulcram sententiam subjicit:*

ἀεὶ γὰρ ἀπειρήτων νόος ἀνδρῶν
Δύσμαχος, ὀυδὲ θέλουσι καὶ ἀτρεκέεσσι πιθέσθαι,
semper enim inexpertorum mens virorum
Expugnatu difficilis, neq; volunt etiã veris fidem adhibere.

Idem videtur Aelianus quoq; sensisse. Et mustelam sane seu lampetram nostram eandem vim obtinere ipse Rondeletius αὐτοψίᾳ *sua evincit. Plinius limaci magnæ simi'em facit, testimonio eorum, qui eam videre Caii Imp. quinqueremem inhibuisse: narratq; eandẽ pugna Actiaca Antonii properantis Prætoriam retinuisse. Quãvis vero Plutarch. & alii in pervestigãda hujus tãti arcani caussa laborent, & Rondeletius ore hujus pisciculi clavo aut gubernaculo puppis affixi id velit effici, nobis tamen summĩ Scaligeri candidiss. placet judicium, qui non defugit hîc salutare illud asylum occultæ proprietatis, & ad manifestas deducere omnia qualitates, summæ impudentiæ esse censuit. Hinc nostra* ἐπιγραφὴ: CAVSA LATET. *Nam & Plin. ubi de adamãte hircino sanguine fracto, disserit: Nec quærenda, inquit, est in ulla parte naturæ ratio, sed voluntas. Hoc igitur constet, ex Hippocratis præcepto:* τὸ μικρὸν μηδὲν περιφρονητέον, *cum etiam spreta omnib. maximas sæpenumero mutationes afferãt. Egregiè Pausan. in Arcad.* ἔδωκε δ᾽ ἄρα ὁ θεὸς τοῖς μάλιστα ἀπερριμμένοις κρατεῖν τῶν ὑπερηρκότων τῇ δόξῃ, *At enim vilioribus p'ærumq; rebus Deus indidit, ut ea superent, quæ max. erant inter homines æstimationis.*

CAV-

XXVII.

CAVSA LATET.

Sistere currentem Remora altæ per æquora navim
Fertur; sic vis est maxima in exiguis.

CARPIO

CARPIO, *solius Benaci lacus in Italia alumnus, (ut vult Bellonius, cum Hipp. Salvianus etiam in lacu quodam prope Aluitum Campaniæ opidum reperiri eum tradat) videtur esse piscis ex truttarum genere, teretiori tamen est corpore, pedem raro excedens. Facit hujus mentionem Bembus in hist. Veneta, qui & ipse affirmat, tantum in Benaco illum pasci. Cum vero optimi sit nutrimenti, & propter raritatem magni pretii, lautioribus Italorum mēsis plurimum expetitur, atq; ideo frixus & salitus, vel etiam aromatibus conspersus ad longinquiora loca deferri solet. Hunc auri sabulo vesci vulgo creditur, ut etiam de thymallis & aliis nōnullis piscibus traditur: & Io. Pallazius in symbolis Italicis scribit se experientia observasse, rem ita habere. Alludit eodem & Hier. Fracastorius in tersissimo Carmine, quod inscripsit,* Carpio. *Omnium autem optima erit hujus rei accommodatio ad animarum nostrarum præstantiss. pabulum, quod ex sacris litteris illæ petere possunt & debent. Quo pertinet insignis locus CL. Alexandr.* στρωμ.α. *sub init. Operamini, inquit Dominus, non cibum qui perit, sed qui manet in vitam æternam. Sumitur autem nutrimentum & per cibos & per verba &c. Sunt enim etiam animæ propria habentes nutrimenta, & aliæ quidem augentur per agnitionem & scientiam, aliæ vero per Græcam pascuntur philosophiam, cujus, quemadmodum nucum, non est quidvis esculentum. Præclara etiam sententia est* VIII. *Proverb.* λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γνῶσιν, ὑπὲρ χρυσίον, *Accipite disciplinam meam, & non argentum, doctrinam magis, quam aurum diligite, ut habet vetus versio.*

PRETIOSA PASCITVR ESCA.

Scilicet est quovis doctrina potentior auro,
Has ergo ingenii collige divitias.

NON *est usitatior, nec jucundior, utpote omnis penè laboris & periculi expers, piscãdi modus, quã, ut Martialis cecinit,* piscem tremula salientē ducere dextra: *eumq. dulciss. versibus graphicè descripsit Oppian. init. ἁλ. ubi Antoninũ Imp. hamo piscantem fingit, cui se pisces ultro ad capiendum objiciāt. Hinc nata nobis Emblematis inscriptio ex* III. *Claudian. de laud. Stilic. ubi de leonibus loquitur, qui à Diana se capi gaudeant. Lud. Doleis in suis Impresis Italico verbo communiter sic dictis, addit:* NON CAPIO, NI CAPIOR. *Quod ut ambiguum, vel de hamo, vel de pisciculo intelligere possis. Quo non ineptè, quamvis à magno argumento ad rem ludicram, Senecæ illud in Thyeste referas:*

Non poterit capi,
Nisi capere vellet. *Vt & Proverb.*

Inescare homines. *Nihil autem melius, ut puto, hæc explicare poterit, quam insignis ille Senecæ locus Ep.* VIII. *Clamo, vitate quæcunq. vulgo placent, quæ casus attribuit: ad omne fortuitũ bonum suspiciosi pavidiq. subsistite. Et fera & piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista fortunæ putatis? Insidiæ sunt. Quisquis nostrûm tutam agere vitam volet, quantum plurimũ potest, ista viscata beneficia devitet, in quibus hoc quoq. miserrimi fallimur, quod habere nos putamus. Habemur. Hinc Martialis illa:*

Munera magna quidem misit, sed misit in hamos,
Et piscatorem piscis amare potest? *Et:*
Qui potes insidias dona vocare tuas?

Sic Plato in Timæo, Cicer. teste, τὴν ἡδονὴν δέλεαρ κακῶν, *voluptatem escam malorum dixit, quod ea scilicet homines capiantur, ut hamo pisces, quod & Plaut. in Merc. vertit.*

XXIX.

VLTRO SE VOLVERE CAPI.

Dum capimus, capimur, si linquimus, haud capiemur,
Instructas vitat, qui sapit, insidias.

ALIAM *etiam hamo piscādi rationem, quam quæ linea vulgo fit, Bellonius in Observat. suis hodæporicis, sane expeditam & uberem edisserit, qua uti soleant ad Orientem Bosphori & Propontidis accolæ. Verba ejus sunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam serie ex fune, quem cucurbitæ sustinent, pendentes disponunt, quibus escam è carnibus aut piscibus constantem affigūt: eum deinde funem noctu ad integrū vel dimidium milliare in mare deferunt, isticq́ tota nocte relinquunt, ut pisces, qui cibum quærunt, quales sunt murænæ, squatinæ, caniculæ, raiæ, atq́ alii similes, hamis capti hæreant. Postridie mane, nisi tempestas impediat, hamos, quos è longinquo propter annexas ingentes cucurbitas statim agnoscunt, repetitum eunt, & prædam domum referunt. Compendiosam mehercle absq́ sumptu magno & labore constantem piscationem, cujus periculum facere non fuerit difficile. Cum autem illi pisces spe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum insidias incurrant, ac miserè pereant, idem ferè hujus Embl. qui prioris poterit esse sensus & explicatio. Cucurbitæ illæ in speciem magni quid polliceri videntur, sed intus vacuæ sunt, & in aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Syri sententia habet:* Grave est malum omne, quod sub aspectu latet. *Sic argutè nescio quis apud auctorem Etymologici: ὡς οὐκ οἶδ' εἴτις ἰχθὺς ὑπὸ τοῦ δελέατος τῆς ἡδονῆς ἀπαλισθῶν, Attractus fui à voluptatis esca, ita ut nesciam, an ullus piscis potuerit magis.*

PRÆDÆ SPES VANA CAPIT.

Pisciculos viden' ut pomposa cucurbita fallat?
Nil solidi illa tamen, sed tegit insidias.

P Bellonius in iisdem Obs. suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem piscandi rationem, quæ obscura nocte fieri soleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes, unum quidem hanc impellere, alterum vero & tædam accensam & fuscinam tenentem observare dormientes pisces, datoq; rectori naviculæ signo, quo illam impellere debeat, si prædæ certus jam sit, magno impetu tridentem in quiescentis piscis dorsum vibrare, eumq; captum ad se attrahere. Affirmat autem hunc piscandi modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loligines, magnas & paruas, tum ad omnis generis pisces squamis præditos max. esse accommodum. Dormire vero pisces non minus, quam terrestria animalia, certum esse: nec deesse, qui eos ronchos ducentes exaudiverint. Id quod & Plinius tangit lib. X. c. ult. quãvis Oppian. II. ἁλιευτ. pisces plerosq; omnes, præter scarum, somnum neget capere, quod sibi metuant à potentioribus. Profecto autem ad excitandam in hominibus vigilantiam, & vitandam omnem omnino securitatem hoc Emblema conducit. Nam, ut Horat. canit:

Vt jugulent homines surgunt de nocte latrones,
Vt te ipsum serues non expergisceris?

Nemo enim celerius opprimitur, quam qui nihil timet: Et frequentissimum initium calamitatis, securitas, ut præclarè Vell. Paterculus dixit. Pertinet autem huc præclara enarratio sententiæ Homericæ in progymnasm. Theonis Sophistæ:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,

Dedecus est totam consultum stertere noctem:

quam ipse Iupiter protulit. unde & Theon omnibus cæteris in Homero γνώμαις eam præfert, & exemplis illustrat ac confirmat.

STERTENTES OPPRIMIT HOSTIS.

Vt capiat pisces, piscator nocte laborat,
Vt seipsum servet surgere nemo paret?

HICESIVS *apud Athenæ. lib.* VII. *ait, nomen Melanuri ideam quoq; ipsius nobis proponere, ut ex cauda nigra nota statim internoscatur ab aliis piscibus. Eundem cum Plauti ophtalmia, & Plin. oculata piscem esse, Rondelet. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Meminit ejus Aristot. quoq; Artemidor.* II. *Onirocrit. Oppian. & Ovid. in Halieut. Isidorus item & alii. Hujus autem nominatim esu & usu Pythagoram suos vehementer prohibuisse apud Suid. & Diog. Laertium reperio, his verbis:* παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε, μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον, *ut errasse videantur, qui ad sepiam referunt natum inde proverb.* Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων. *Quod minus etiam rectè Mars. Ficinus, vel quisquis primus fuit, generaliter vertit, eosq; secutus Erasmus retinuit:* Ne gustes ex iis quibus nigra est cauda, *ac si Pythagoras non speciatim Melanurum piscem nominasset. Quamvis sciam Pythagoricos aliàs omnino à piscibus abstinuisse, cujus rei caussam reddit Athen. lib.* VII. *& Plut. in Sympos. Idem Plut. in fin. lib.* περὶ παιδῶν ἀγ. *hoc etiam Symbolum explicat: non esse habendum commercium cum improbis, qui nigris ac infamibus sunt moribus. Quo sensu Antiphanes quoq; à melanuro & mugile abstinẽdum esse suasit. Tryphon autem Grammaticus Græcus inter ænigmatum exempla hoc commemorans, in hunc modum interpretatur: Ne mendacem sermonem protuleris. Mendacium enim ad extremũ nigrescit & obscuratur. Sed & Horat. & Catullus, aliiq; homines malos, nigros vocant. Vitanda igitur est improborum societas, ne & alteri cuidam Proverb. quod ex Numenio & Eubulo Athenæus adfert, & tãgit Suidas, locus sit:* ἕπεται πέρκη μελανούρῳ, Comitatur perca melanurum. *Nam & hic piscis niger est, quod nomen ejus similiter indicat.*

XXXII.

GVSTARE NE-
FAS.

In vita quisquis niger est, hunc disce cavere,
Nausea Pythagoræ seu Melanurus erat.

INTER *pisces ferè omnes unius Canthari castitas, & odium promiscuæ Veneris Oppiani versibus in* I. ἁλ. *celebratur:*

Vxores sargi multas, & merulus ardens
Ducunt, ast alii contenti conjuge sola,
Cantharus ætnæus, contemnens agmina lecti.

Idem etiam Phile in Iambis asserit. Oppianum imitatus Aelianus scribit, Cantharum pro una uxore decertare, non aliter, quã Menelaus olim cum Paride: quam quidem si semel sortitus sit, non attingere illum aliam: neq; ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus esse, nec dote: neq; malæ tractationis pœnam timere, neq; Solonem vereri. Et adjungit exclamationem dignam memoria: Ὦ νόμοι γενναῖοι, καὶ πόλεις σεμναὶ, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι: *O nobiles verò leges, & resp. graves, quibus libidinosi homines non parêre nihil verentur! Eant igitur nũc, quibus adulteria commixtionesq; nefandæ, ludibrium & jocus sunt, & piscis hujus memoria tandem se excrucient. Certè enim ut Seneca dixit in Agamemn.*

Nec regna socium ferre, nec tedæ sciunt.

Quin etiam inter quadrupedes Cameli & Elephãtes, inter volucres columbæ, turtures, cornices, & ciconia, ut rerum naturalium scriptores tradunt, unius comparis consortium norũt, turpes hymenæos detestantur. Qua de re in priorib. Centuriis quædam. Sed insigne est de Meleagro Oenei filio exemplum ἰλ. I. *qui cum in expugnatione patriæ neq; à civibus neq; à parentib. commoveri potuisset, tandem Cleopatræ uxoris precibus excitatus cives & urbem excidio eripuit. Ceterum de mutua & reciproca in matrimonio fide plura notatu dignissima collegit patris mihi loco reverendus, Philippus Camerarius, IC. in meditationibus suis historicis, & nos etiam alibi quædam attigimus.*

XXXIII.

CONTENTVS CONIVGE SOLA.

Conjuge contentus laudatur Cantharus una,
Masculus & totum femina conjugium.

ACARNANIS *piscis est marinus, pagri vel erythrini forma, cum quibus etiam confundi eũ plerumq. scribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur* ἀκαρνάν, *& commendatur à dulcedine. Acarne apud Plinium legitur in Catalogo piscium. Aristotel. autẽ acharnam scribit æstate laborare & extenuari,* VIII. *hist. an.* XIX. *Vnde nobilis quidam Italus in ludis equestribus Symbolum hoc ostentavit, quemadmodum refert in suis Impresis (utamur enim hac voce usu ferè facta latina) Scip. Bargaglius Senensis. Non autẽ dubito, quin inventor more gentis ad amoris sui ignes respexerit.* Est enim, ut de Didone canit Virg. mollis flamma medullas. *Et ut Delphis ille apud Theocritum ait Idyll.* II.

ἔρως δ' ἄρα καὶ Λιπαραίω
Πολλάκις Ἁφαίςιο σέλας φλογερώτερον αἴθει.
amor enim vel Lipareo
Sæpè Vulcano flammam ardentiorem excitat.

Quo etiam pertinet pulcerrimum epigramma Græcum IV. ἀνθολ. *quod vertit Alciatus Embl.* CVII. *Et quæcunq. apud Poëtas passim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. Augustinus etiã in sacris litteris non semel ignem pro amore usurpari observavit, ut Iob.* XXXI. *& Psalm.* LVII. *Caveat igitur sibi unusquisq., ne dum amoris illecebras veluti Solis sui radios excipit, aduratur ab iis, & sic non tantum corpore & facultatib. extenuetur, sed quod longè gravius est, in animæ quoq. periculum, ac veluti Phædria Terentianus in exitium ruat voluntarium. Argutè sane & lepidè, atq. ad hoc Emblema non impertinẽter de Thrasilli amoribus L. Apulejus* VIII. *Metam. ait, Quidni? Cum flamma sævi amoris, parva quidem primo, vapore delectet, sed fomento consuetudinis exæstuans, immodicis ardoribus totos comburat homines. Simile autem huic est Embl.* XV. *Cent.* III.

XXXIV.

VIOLENTO ABSVMITVR ÆSTV.

En radii poßint quid Solis, & æstus amoris,
Ii torrent piscem, torret at hic homines.

POMPILVS *piscis est pelagius, & circa naves frequens, quas & comitari eum, & in portum tuto deducere tradūt Oppian. Athen. Aelianus, Ovid. & Plinius. De experientia autem ipsa attestatur Gu. Rondeletius. Hinc & καλλίχθυς καὶ ἱερὸς ἰχθὺς dicitur, tanquam servator navigantium, ut apud Eustathium & Varinum in ἱερὸς legimus: Quod ubi minus securè naves agi in pelago animadvertat, prænatatione sua tutum iter demōstret, ut P. Bellonius tradit. Hinc & Neptuno, & incolis Samothraciæ sacratus est. Quod si nautæ huic suo duci magnam habent gratiam, & eum sanctè venerantur: & quam gratiam referent memores discipuli fidis suis magistris, qui Vlyssis exemplo illorum aures adversum noxios Sirenū cantus obstruentes præter horrendos scopulos Scyllæ & Charybdis eos ad virtutis & sapientiæ portum salvos perducunt? Iuvenalis quidem in hanc rem divinum votum est Sat.* VII. *& accurata Aristot. disputatio* IX. *Eth.* I. *Gravisſ. etiā Artemidorus* II. *Onirocrit.* LXXIV. *dixit:* Γονεῖς καὶ διδάσκαλοι. καὶ γὰρ οὗτοι ὅμοιοί εἰσι θεοῖς. οἱ μὲν, εἰσάγοντες εἰς τὸ ζῆν. οἱ δὲ, ὅπως χρὴ τῷ ζῆν χρῆσθαι διδάσκοντες: *Parentes & præceptores: Et hi namq; sunt diis similes. Alteri scilicet in vitam inducentes: alteri vero, quomodo vita instituenda sit, docentes. Non minus rectè usurpari etiam hoc Embl. poterit ab iis, qui inter varios hujus mundi casus, tanquam in Oceano quodam jactati, omnem spem suam in Deo collocant, eoq; duce & comite ex omnibus periculis emergunt. Igitur secundum Synesium in Epist.* θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου: *Deus cujusvis & dicti & facti auspex esto. Quem sic alloquitur Boetius lib.* III. *metr.* IX.

Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.

Inscriptio Symb. est ex Ovid. I. *de amore.*

ME

XXXV.

ME DVCE NAVIS EAT.

Pompilus hic navim tuto propè littora ducit;
Vnus sed mihi sit duxque comesque Deus.

INSIGNIS *fides & mirè ingeniosa calliditas Scarus pisces celebrat. Scarus enim, teste Plinio, inclusus nassæ non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed aversus caudæ ictibus crebris laxat fores, atq; ita retrorsum erumpit. Quem luctatum ejus si fortè alius scarus extrinsecus viderit, apprehensa mordicus cauda adjuvat nixus erumpentis. Quæ ad verbum ex Plinio exscripsit Isidorus. Rem porro ipsam Aelianus quoq;, Oppianus, Plutarch. Ovid. in fragm. halieut. & Io. Tzetzes, satis superq; confirmāt: Et propterea apud Athenæum* λάβραξ ὁ πάντων ἰχθύων σοφώτατος *dicitur. Nam profectò admiranda hæc illius cum ad se, tum ad socios liberandos solertia est, & fides non minori laude digna, quam vel Thesei & Pirithoi, vel Damonis & Pythiæ, vel Orestis & Pyladis, vel quorumcunq; aliorū, quos sinceræ amicitiæ cultus immortalitati inseruit. Præclarè autem Val. Max. lib. IV. cap. VII. disserit: Sinceræ fidei amicos præcipuè in adversis rebus cognosci: in quibus quidquid præstetur, totum à constanti benevolentia proficiscatur. Et quæ ibi sequūtur plura, lectu utilissima. Quibus omnino conveniunt & illa Orestis Euripidei:*

τοὺς φίλους
Ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν.

amicos in malis
Prodesse amicis convenit.

Vbi & ratio subnectitur eadem, quam Valer. Max. exprimit. Neruosè Seneca in Agamemn.

Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

Igitur non malè, ut puto, hæc nostra inscriptio symbolo huic convenit, quæ est ex Lucani vers. lib. VIII. de bello civil.

Adversis non deesse decet, sed læta secutos
Nulla fides unquam, miseros elegit amicos.

XXXVI.

ADVERSIS NON DEESSE DECET.

Ecce scari socios prendant ut vimine clausos,
Scilicet est veræ hoc symbolum amicitiæ.

XXXVII.

SARGORUM *mirum erga capras amorem, & quæ sit ejus occasione illorum captura, cum Oppian. admodum poëticè describit, tum rem ipsam Ælian. quoq, Phile in Iamb. & Plinius confirmant. Æliani locum, ut eum Gellius vertit, ascribam: Sargi capras vehementiss. amant. namq, cum caprarum prope litus pascentium, unius aut alterius umbra in litore apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adnatant, ac saltu nō admodum ad saltandum idonei, capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, etiamsi sub fluctibus natent, itaq, voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris insania in capras existunt, ex iis idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat, sole à tergo relicto, atq, farinam caprino jure madefactam in eam maris partem spargit, ubi habitare solent sargi, qui tanquam philtro quodam odoris allecti accedunt, farina vescuntur, pellis assimilatæ capræ conspectu permulcentur: ex his autem piscator multos hamo robusto capit. &c. Miranda mehercle hujus piscis cum à natura ad amorem quadrupedis & terrestris animalis inclinatio, tum ex eodem noxia stultitia. Sed eo Emblemate meretricius amor rectè exprimitur, quod est Alciati* LXXV. *ubi elegantiss. Epigrammate rem depingit. Apud Athenæum, nisi fallor, Nico Attica meretrix, ἀἳξ, Capra cognominatur, quod Thallū adolescentem, qui in Atticam mel & caricas empturus advenerat, abligurivisset. Et plane jucundum est de capra & hœdo Senis Plautini somnium in Mercat. act.* II. *sc.* I. *Satyri quidem capripedes finguntur esse monstra libidinosiss. De quibus prater alios videatur Plinius & Pausanias.*

FAL-

XXXVII.

FALLACIS FRVCTVS AMORIS.

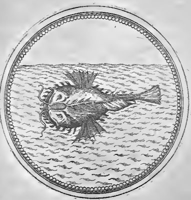

Vt stolidus capitur specie deceptus amati
Sargus, sic capitur quisquis amore furit.

SCITE *Aristot.* IX. *hist. an. cap.* XXXVII: Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς θαλαττίοις ζώοις πολλὰ τεχνικὰ θεωρῆσαι πρὸς τοὺς ἑκάστων βίους, *sed in marinis quoque animantib. permulta intelliguntur nō sine solerti ingenio effici ratione vitæ commodioris. Subjicitque statim & primo loco Ranæ piscatricis exemplum, quam in cœno absconditam gemina ante oculos dependentia fila exerere, & creberr. commovere scribit, quæ occurrentes pisciculi prahendant, at ipsa post subducens fila occultis quibusdam viis, in latas maxillas suas deceptos ingerat. Ex quo Aristot. loco & Aelianus hanc historiam, & Plin. quoque ac Plutarch. transcripserunt, & meminit etiam Cicero* II. *de N.D. Sed Oppian.* II. ἁλ. *admodum poëticè hanc ipsius fraudulentam solertiam depingit, eamque similitudinibus pulcerrimis suo more illustrat. Ad quarum priorem quidem de aviculis, tritico & ante & intra portam à captante disperso illectis & captis, locus Dionis Sophistæ pertinet* ἐν τῷ περὶ ἀπιστίας: τοὺς νήττας οὐ πρότερον θηρεύομεν, πρὶν ἂν φάγωσι παρ᾽ ἡμῶν. *Anates haud prius capimus, quam à nobis objecta edant. Id quod ad falsos amicos, qui benevolentia simulatione homines in nassam illectos pessundant, accommodat, quod & nostrum hoc symbolum exprimit. Nam, ut præclarè Livius dicit, fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut cum operæ pretium sit, cum magna mercede fallat. Et verè Seneca in* II. *Declamat: Magis nocent insidiæ, quæ latent. Convenit etiam hoc symbolum ex inscriptionis indicatione in homines industrios, qui suo labore & solertia victum & res necessarias sibi acquirunt ac comparant.* Dii *enim, ut est in Proverb.* facientes adjuvant, *quia non cessantibus & ignavis, sed industriis, & pro virili sua laborantibus solent esse auxilio.*

XXXVIII.

INDVSTRIA PROPRIA NVTRIT.

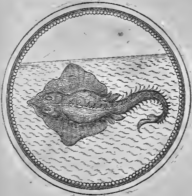

Fallax rimosas piscatrix rana paludes
Obsidet, incautos pisciculosq́; capit.

RAIA à Græcis βάτος & βατὶς, pro sexus differentia, ut ex Aristot. potest colligi, dicitur. Ex eo scilicet, quod caudam & dorsum recurvis aculeis, agrestis rubi instar, quem Græci βάτον appellãt, armatum habeat. Marinus piscis est, & ad magnitudinem non cõtemnendam excrescit. Aelianus quidem non majeres Argolico clipeo in India non procul à litore gigni prodidit. Sed longè maximas esse in mari Gothico Olaus M. observavit. Variæ autem sunt Rajæ species, & non raro illa cum Rana piscatrice confunditur, cum toto genere tamen inter se differant: etsi pisciculos capiendi eadem ferè utriq; sit ratio & calliditas. Cæterum Iul. Cæsar Scaliger de Subtil. ad Cardanum scribit: Solam Rajam inter omnes pisces in mari Gothico, ubi Rocca dicatur, (Gesnerus eam à Germanis & Flandris nominari dicit, Rooch) observatam esse, insigni pietate, naufragorum cadavera à grassatoribus piscibus tueri. Quod fortaßis ab Olao M. accepit, qui commemorat, hominem naufragum in mari natantem à canibus sive caniculis, marinis piscibus tanto cum numero & impetu impeti, ut non tantum crebris morsibus, sed pondere etiam in profundum eum demergant, ac devorent. Vbi vero Raja caniculis illis supervenerit, tum eam ut injuriarum vindicem, magno conatu (cum quidem naturalibus aculeorũ armis instructa sit) grassatores abigere, hominemq;, ut enatet, adjuvare pro virib. Tamdiu etiam illum sæpè tueri, donec spiritu penitus intercluso post dies aliquot, dum mare naturaliter se purgat, sursum feratur. Vnde hominem, qui afflictis calamitate opem ferat, eosq; tueatur contra improborum injurias, quiq; in extinctos pius sit, Rajæ symbolo significabimus.

XXXIX.

MISERIS SVCCVR-RERE PROMPTA.

Sum pietatis amans, hominis nam Raja cadaver
Non patior pelagi monstra vorare fera.

XL.

TORPEDO *piscis, Græcis Νάρκη, quæ vi polleat ejus nomen exprimit. Suo enim contactu pisces in stuporem & ἀναισθησίαν conjectos, capit & devorat, quamvis tarda ipsa, velocissimos, ut scribit Aristot. Nec in suum tantum genus hæc illi potentia, sed etiam in hominem. Nam licet illa nō tangatur, stuporem tamen manibus piscatoris impingit, per lineam aut setam ascendens ac subiens. Tradunt hæc præter Aristot. & Oppianum, Theophrast. Galenus, Averrhoes, Alex. Aphrodis. Plinius, & alii. & de hoc etiam pisce extat tersiss. Epigramma Claudiani* XIV. *Et Plato ejus meminit in Menone:* ἡ νάρκη τὸν πλησιάζοντα ναρκᾶν ποιεῖ. *Diphilus autem Laodiceus in lib. de Nicādri Theriacis non totum piscem scribit torporem inducere, sed partem ejus tantum. Sed ut ut ista se habeant, certè ad munerum illicitā & clandestinam acceptationē, quæ non quidem corpus, sed quod pejus est, animum ipsum obstupefaciunt, rectè transferri posse videntur. Illorum sane quanta vis sit, expressit Euripides, cum etiam Deos muneribus duci scribit:* πείθειν δῶρα καὶ τοὺς θεούς. *Cui & Ovidius astipulatur. Et pulcrè Seneca Thyest.*

moventes cuncta divitias,

dixit. Apuleius etiam IX. *Met. ait, pecuniæ difficultates omnes esse pervias, auroque adamantinas perfringi fores. Referenda huc est Horat. Ode* XVI. *lib.* III.

Inclusam Danaën turris aënea &c.

Philippus quidem Maced. Rex, ut Cic. meminit ad Att. omnia castella expugnari dicebat, in quæ modo asellus onustus auro posset ascendere. Non mirū. Nam Pythia ei consulenti responderat:

ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις,

Ex argento hastis pugna, sic omnia vinces.

Verum τῆς ναρκήσεως *in Torpedine pisce caussam pulcrè enucleat Theophylactus Simocat.* ἀπορ. φυσικ. δ. *ex quo loco hoc Embl. quis in contagia mala & perniciosa usurpare non ineptè posset.*

XL.

MVNERA SIC ANIMVM.

Anne manus torpent tibi cum clam munera ſumis?
Non ſentis? certè mens animusq; ſtupent.

PASTINACÆ, *quam τρυγόνα Graci vocant, radius sive aculeus adeo venenatus est, ut tam piscatores, quam pisces lethaliter vulneret, quibus etiam eo ictus intra paucas horas, nisi remedia adhibeantur, occumbendum est. Ea de re post Arist. Athen. Aelian. Nicand. Plin. inter veteres vel inprimis Oppian. legendus est, cujus pulcerr. de Pastinaca versiculos Had. Iunius Embl.* VIII. *latinè reddidit. Clam autem in mari delitescit, adeo ut stabilis ac quieta videri possit. accedentes igitur incautius pisces, radio, quem in media parte oblonga caudæ infixum, quo vult, dirigere potest, miro astu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piscatorem quidem quod radium etiam ejaculetur, inde Proverb. natum esse quidam existimant*: Piscator ictus sapiet. *Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum palam in bonos effundere nequeant, latent in insidiis tamdiu, & calumniis sibi occultè ad nocendum viam sternunt, donec eos vel otio suo, vel aliena fraude securiores factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omnibus fortunis exuant. Nam, ut verè Achill. Tatius lib.* VI. *ait:* ἔστι μὲν ἡ Διαβολὴ μαχαίρας ὀξυτέρα, πυρὸς σφοδροτέρα, *Calumnia est gladio acutior, igne ardentior. Sic Dionysius Syracusarum tyrannus, cum ob facinora ferri amplius non posset, ocio se & inertiæ, ad eximendam tyrannidis suspicionem suis, dedidit, donec eam denuo consecutus, longè crudelius, quam antea exercuit, ut de eo Plutarch. refert. Sed & arbores pastinacæ radius enecat, Aeliano & Plinio testibus. Ex quo est Hadr. Iunii Embl. doctissimum, in delatores itidem concortū. Busbequius in Itinerar. suis, pastinacam sævo aculeo metuendam à suis comitibus captam fuisse narrat, quo dum ipsos appetebat, seipsam transfixerit. Quod & Scorpioni consuetum esse sæpè vidimus.*

XLI.

QVIESCENS LÆDIT.

Sæva venenatæ cautus fuge ſpicula linguæ,
Plus ea quam ferro vulnera facta dolent.

RADII *Pastinacæ tam exquisita virulentia est, ut etiam à corpore reliquo piscis avulsus, tamē noceat, & ejus contactu herbæ, arbores, & saxa exarescant, quod proximo etiā symb. attigimus. Hoc igitur Telegonum Vlyssis filium à Circe donatum, eoq́; hastili suo præfixo, patrem, sed inscienter interfecisse canit Oppian. & meminit Parthenius* ἐν ἐρωτικοῖς. *Qua etiam de re B. Ambros.* v. *Hexae. c.* x. *Quid, inquit, loquar turturis (pastinacam intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim viperæ os si quis calcaverit recens, nocere perhibetur, & immedicabile vulnus serpere: ita etiam turtur aculeo suo mortua amplius, quam viva periculi afferre memoratur. Hæc quamvis ita sint, reliquum tamen pastinacæ corpus salubre nutrimentum præbere, & jucundi cibi esse constat, adeò ut etiam Galenus inter boni succi alimenta referat, cum caro eius mollis sit, & facilis concoctionis. Convenit in illos, qui nocendi facultate & viribus instructi, iidem tamen juvare etiam & benè de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri queat in Bacch.* Nemo frugi esse potest homo, nisi qui & benè & malè facere norit. *Et Adag.* Qui nocere potest, & idem prodesse. *Sed rectius cōvenit in illos, qui vitiorum malitiæque aculeis resectis & abjectis, salutare in Rep. alimentum in posterum honestis & laudabilibus virtutis actionibus esse annituntur. Nam ut Seneca pulcrè dixit:*

Sera nunquam est ad bonos mores via.

Sic Phædo ex lupanari, Socratis: Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam per[illegible]cti philosophi facti sunt. Sic Gelonem ex Plutarch. scimus & Hieronem & Pisistratum, cum malis artibus tyrannidem occupassent, moderatos tamen postea & reip. salutares fuisse principes.

HAC NOCEO, HAC NVTRIO.

Noxia tela quidem mea sunt, innoxia cuncta
Sed reliqua, & sanum dat caro nostra cibum.

MVRÆNAM, *quæ adeo Romanis in deliciis fuit, ut ex Macrob. Cicer. Plin. Columella, & aliis constat, rectè, ni fallor, exhibet Hipp. Salvianus in pulcerr. suo opere Histor. aquatil. & an eadem illa sit cum lampetra nostra, & Auson. Mustella, multa affert aliis nō animadversa Ios. Scaliger in Auson. Lect. Eius capitale odium cum polypo, præter Aelian. & alios Oppian. elegantiss. describit* II. ἁλ. *Posse nimirum Polypum nullis artibus, nullis virib. murænæ evitare insultus, sed cogi quamvis invitum ad necessariū prælium devenire, & frustra quidem miserum suis cirris & flagellis, velut spiris ac vinculis, murænam implicare. Nam & sua lubricitate illam elabi, & denuo adorientem hostem, brachia illi abscindere & discerpere, ac ita tandem devictum conficere. Sic videlicet ratione etiam carentibus implacabile quiddam natura ingenuit, ut Aelian. queritur. Sed cur ita? cum ubiq; fere terrarum, ut est in versu Timonis Phliasii apud Cl. Alexandr. & Euseb. lib. ult. præparat. Evangel.*

Φοιτᾷ δὲ βροτολοιγὸς ἔρις κενεὸν λελακυῖα,
Rixa hominum pestis stridore vagatur inani.

Et muræna quidem in polypum, in murænam locusta, in diversum nempe à se genus piscium, odia sua exercent: at in se ipsos & genus proprium, & viscera sua, sæviunt homines. Verissima igitur est Iuvenalis querela: Sat. XV.

Sed jam serpentum major concordia, &c.

Et eodem pertinet Plinii hic locus: Cetera animantia in suo genere probè degunt: congregari videmus, & stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat: Serpentum morsus non petit serpentes: nec maris quidem belluæ ac pisces, nisi in diversa genera sæviunt. At hercule homini plurima ex homine sunt mala. Iunge cum hoc, quod est in III. *Cent.* LXXVIII.

XLIII.

BELLI DISCRIMINA VBIQVE.

Nusquam tuta fides, sunt undiq; tristia bella
In terris, cælo, maximo & Oceano.

MVRÆNA de polypi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, provocata vicissim à carabo seu locusta, non cunctatur, sed audacter descendit ad prælium, quod ibidem eleganter describunt Oppian. & Aelianus. Vt autem ab initio superbè contẽnit hostem, ita temerè etiam cum illo congreditur, frustra suis dentibus locustæ aculeatum dorsum & partes duriores complectens. Nam hujus siliceis forcipibus & robustis aculeis, in quæ cæco furore ipsa incurrit, transfixa tandem, sua stultitia miserè occumbit. Sic videlicet, ut præclarè Livius ait, sæpè contemptus hostis cruentum certamen edidit, & inclyti populi regesq́ perlevi momento victi sunt. Quo magis præceptum illud in omnium animis esse debet: Nihil in bello oportere contemni, nec sine caussa dici, Matrem timidi flere non solere, ut Aem. Probus in Thrasyb. scribit. Poterat Muræna in suo domicilio tuto consistere, & spernere Locustæ provocantis minas: sed nimia fiducia protracta in proprium volens ruit exitium. Vnde rectiss. idem Livius, Temeritatem, præterquam quod stulta sit, infelicem etiam esse, pronunciat. Et pulcrè Polyb. προπίτεια γε μὴν καὶ θρασύτης καὶ θυμὸς ἄλογος, ἔτι δὲ κενοδοξία καὶ τῦφος, εὐχείρωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς, ἐπισφαλέστατα δὲ τοῖς φίλοις. πρὸς γὰρ πᾶσαν ἐπιβουλὴν, ἐνέδραν, ἀπάτην ἕτοιμος ὅγε τοιοῦτος: Celeritas & audacia & impetus præter rationem, & vanitas & typhus, hostibus quidem percommoda, noxia vero maximè amicis. Nam ad omnes insidias, fraudes atq; astus obnoxius est talis. Potest etiã hoc Embl. significari Martis τὸ ἀλλοπρόσαλλον, qui se ab alio ad alium confert, & modo harum modo illarum est partium. Homer. ιλ. σ.

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ τὸν κτανέοντα κατέκτα,
Communis Mars, inque vicem perimit perimentem.
Et eod. lib. νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας,
Nunc his, nunc illis contingit vincere.

XLIV.

FACTI FORTASSE PIGEBIT.

Non semper nimium promptis audacia felix,
Sæpius ast miserum duxit in exitium.

ANGVILLAS *vel max. turbatis & limosis aquis capi, præter Aristotelem, Athenæus quoq; & Cl. Alex. tradunt, & docet experientia. Basilius M.* IX. *Hexaëm.* τὰς δὲ ἐγχέλεις οὐδὲ ἄλλως ὁρῶμεν, ἢ ἐκ τῆς ἰλύος συνισταμένας. *Ex quo loco & Athen. indicatione rectè Dav. Hoeschelius, doctiss. vir, amicus noster Etymologum corrigit, apud quem* ἐγχελὺς παρὰ τὸ ἔχεσθαι ἐν τῇ ὕλῃ, *legitur, pro* ἐν τῇ ἰλύι. *Symbolum autem hoc vel ex Aesopi apologo, vel ex Aristophanis Equitib. rem in turbulentos cives, qui ex Reip. motu ditescere, & sæpè, ut Tacit. loquitur, privata vulnera reip. malis operire statuunt, detorquentis, desumpsit Alciatus, cujus elegantiss. in divites pub. malo Epigramma legitur Embl.* LXXXVIII. *Ad illos pertinet Ciceron. in Orat. in Catilin.* II. *dictum: Honores quos quieta rep. desperant, turbata cõsequi se posse arbitrantur. Nam, ut apud Plutarch. Callisthenes ait:*

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς,
In seditione honore afficitur etiam pessimus.

Cui simile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plut. refertur:

ἐν δὲ διχοστασίῃ κ' Ἀνδροκλείδης πολεμαρχεῖ:
Seditione orta dux est etiam Androclides.

Et sunt similia proverbia alia, quæ itidem huc referri possunt: Sed inprimis illud: ἐγχέλεις θηρᾶσθαι, Anguillas captare. *Iunganturq; cum hoc Embl.* XV. *Cent.* II. *& Embl.* LXX. *hac* IV. *Cent. Sed illam quidem* διχοστασίην *Philippo Maced. Regi, magnitudinis & potentiæ occasionem & caussam extitisse, ajebat Callisthenes: Qui, ut Iustinus inquit, veluti è specula quadam libertati omnium* (civitatum Græciæ puta) *insidiatus, dum contentiones civitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresq; subire regiam servitutem coegit.*

TVR-

XLV.
TVRBATO FLVMINE CAPTA.

Turbato anguillæ capiuntur flumine. sic res
Turbare in patria seditiosus amat.

ASELLI *piscis species est, qui Germanis* Stockfisch *dicitur, à trunco videlicet, cui aridus & indura-tus tundendus imponitur. Riget enim tanta ari-ditate, ut nisi præmaceratus aqua, & insigniter contusus, coqui nequeat. Alius piscis est Salpa, licet & is, sed recens, ferulæ ictibus præmolliatur, ut ex Plin. disci-mus. Erasmus à re ipsa fustuarium piscem hunc appellavit: sed à trunco potius eum sic nominari, notavit Georg. Fabricius. Cõ-gruit in homines stupidos, insulsos & bardos, quos frustra obse-quio aut rectis præceptis emendes, sed plagis & verberibus adi-gere necesse habeas, ut faciant officium. Quo etiam Adag. perti-net:* Phryx plagis emendatur. *Quod falsè Cicero adducit pro L. Flacco in testes Asiaticos: Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Utrum igitur nostrum, aut vestrum est hoc Proverb.* Phrygem plagis fieri solere meliorẽ. *Quod & apud Suidam similiter extat:*

Φρὺξ ἀνὴρ πληγεὶς ἀμείνων καὶ διακονέστερος:

Verberatus Phryx melior & obsequens erit magis.

Servos sane naturâ etiam quosdam esse, Aristoteles in polit. di-sputat; & quidam ingenio adeo sunt duro, ut nisi severè coerceã-tur, frugi esse nequeant. Sed & hic tamen modus tenendus est. Nam & M. Varro servos quoq; verbis potius, quam verberi-bus castigari putat oportere: Et rescripto D. Antonini nimia dominorum asperitas in servos adeò punitur, ut cogantur eos bonis conditionib. vendere. Expedit enim, ut Iustinianus Imp. ait in Instit. Reip. ne sua re quis malè utatur. Sed modica castiga-tio servorum legibus permittitur, ut & propinquorum, tit. C. de emendat. seru. & propinqu.

NON

XLVI.

NON NISI CONTVSVS.

Durus asellus amat fustes, & verbera. numquid
Sic piger attrahitur verbere ad officium?

SEPIAM *piscem insectantibus se ad capturam piscatoribus atramẽto, quod pro sanguine ipsi est, effuso ipsum mare offuscare, atq; ita oculis illorum subtractam per incerta itinera elabi ac effugere, ex Aristot. Oppian. Aelian. & Plin. discimus, qui etiam ex Anaxilao tradit, atramenti illius tantam vim esse, ut in lucerna additum, summotis aliis luminibus efficiat, ut cuncti astantes videantur esse Aethiopes. Meminerunt etiam sepiæ Nicand. in Theriacis, Phile in Iamb. Plutarch. & Horapollo in hierogl. Et similia nostris sunt apud Nazianz. Orat. ad Cl. Episcopos, & Carm. I. vers. CCCCC. De Sepia autem omniũ elegantiss. versus sunt Ovid. in fragm. hal. Ex quo inscriptio etiam est hujus Embl. Aegyptii Sacerdotes, hominem qui magna polliceretur, sed fœdè spem de se conceptam falleret, hac figura demonstrarunt, ut paulo aliter quam Horapollo annotavit Pierius. Vafri enim & tecti hominis, & simulatione artificiosa cunctos fallentis signum fuisse sepiam, Sebast. Erizius in expositione antiquorum numorum Italica affirmat, ubi numisma, sub Neronis Cæs. nomine valdè, ut ait, vetus describit, in quo piscis, vulpis, sepia, pelagii cuncti, & fluviatilis gammarus incisi fuerint, quæ cuncta in Neronis infamiam fuisse ita composita existimat. Nostrum quidem hoc etiam in Sophistam torqueri possit, secundum Platonem, δυσθήρευτον ζῶον, quem dum veritatis reti comprehendere niteris, ille effusa fumorum atra fuligine subito evanescit. Horat. etiam I. Sat. IV. per nigræ loliginis (est hæc è sepiarum genere) succum, livorem mentis intellexit, uti vetus ejus Comment. innuit. Ipsum deniq; Aristot. Picus Mirandul. sepiæ comparat, fortè quod de animæ immortalitate animi sui sensum obscurius proposuisse illi visus fuisset. Quod nos in medio relinquimus.*

HAC ELVDIT RETIA FRAVDE.

Hic niger est piscis, fallitque cruore sequentes,
Nempe etiam mendax fallit ubique niger.

INTER *marinas testudines, de quibus cum veteres, tum recentiores, quædam miræ sunt magnitudinis. Et Indicæ quidẽ, Taprobanicæ max. ut Plin. Aelian. & ex Plin. Solinus scribunt, tantæ, ut singularum superficies habitabiles casas integant. Rondeletius in mari Gallico captam fuisse anno* M. D. XX. *tam magnam refert, ut funibus tracta homines tres supra dorsum stantes veheret. Tradunt autem de marina testudine Aristot. Oppian. & Plinius, illam fervente sole, circa meridiem maximè, liberius se radiis ejus in summitate maris exponere, donec sui oblita, cortice interim testaceo Solis calore exiccato, amplius in ima maris se immergere nequeat. Hoc igitur pacto voluptate liberè spirandi deceptam, frustraq; se supernè volventem & gurgitem desiderantem, in piscatores hoc observantes incidere, illisq; prædæ fieri. Simili modo ex Varrone Macrobius asserit, murænas solaribus radiis siccatas & torrefactas amplius se curvare non posse, nec in aquam immergere, atque ita in summo fluitātes opportunam præbere venantibus capturam. Sic Martialis in Xeniis:*

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere sole cutim.

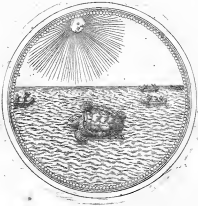
Contra illos locum habebit, qui cæca voluptatis libidine capti, ei adeò se exponunt, ut non animadvertant paratam sibi perniciē, donec ab ea penè consumpti fuerint, ita ut omnium direptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaq; cunctis perpetuo in mēte gravissima illa Musonii apud Gell. lib. XVI. *cap.* I. *nota sententia: & illud etiam, quod Phornutus refert, ut vulgo jactatum:*

Μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς.
Ne quære mollia, ne dura feras.

EMTA

XLVIII.

EMTA DOLORE VOLVPTAS.

Nemo voluptatum facile hamis se explicat, ustam
Vt testudo nequit mergere sole cutim.

XLIX.

NAVTILVS, *ut de eo Arist. Athen. Oppian. Plinius, aliiq́, memoriæ prodiderunt, in mari veluti remigans & velificãs, ut verbis utar doctiss. Scaligeri, adeo scitè, miro naturæ lusu, concham suam regere novit, ut mari tranquilliore pedes duos extra illam tanquam rudentes extendat, intra quos tenuis membrana velut velum panditur vento aspirante, subter vero alii duo aquam contingentes gubernaculis similes & domum & navem & piscem deducunt: Sic ut ad hanc similitudinem naves primum exædificatas & conformatas Oppian. existimet. Quod si mali quid alicunde immineat, tum rudentes omnes, vela, gubernacula contrahens, impletusq́ multa aqua in fundum maris tuto se demergit. Et hanc Nautili navigationem elegantiss. epigrammate Callimachus quoq́ descripsit. Icon autem hic piscis est hominis ad utramq́ fortunam rectè compositi. Sapiens enim, ut præclarè Apulejus ait, nec in secundis rebus effertur, nec contrahitur in adversis. Sed rectos oculos tenet, ut Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, sive illi dura, sive secunda ostendantur. Quin imo dura prævidet, & declinat. Ergo unicuiq́ in promptu esse debet Terentii admonitio:*

Quamobrem omnes cum secundæ res sunt, maxumè
Meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnã ferãt.

Nam ut pulcerr. B. Basilius scripsit: οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νοήμων κυβερνήτης, ὁ ἐστοχασμένος τῆς ὑποκειμένης φύσεως, μεταχειριζόμενος τὰ συμπίπτοντα, καὶ ὁμοίως ἀεὶ αὐτὸς ἑαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπαιρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμίαις, μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς: *Nam ille demum prudens est gubernator, qui naturæ scopum, quo tendat, sibi proponens, ea quæ accidunt, moderatur, sibiq́ semper similis, neq́ prosperis extollitur, neque adversis corruit.*

TVTVS

XLIX.

TVTVS PER SVMMA, PER IMA.

Nautilus ut placidum & sævum mare sustinet æquè,
Sic itidem fortis sorte in utraque animus.

ECHINI *marini tempestatem ingruentem vi naturæ præsentientes, lapillis intergum cõjectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus oboriis ob levitatem evertantur aut allidantur ad litora, sed ut hac veluti anchora nixi, inconcussi consistant. Quod quidem nautæ animadvertentes, statim pluribus ancheris naves infrenare & ipsi solent. Id cum alii (inter quos præcipui sunt Aelian. Oppian. Plut. & Plin.) constanter affirmant: tum Basilius M. & B. Ambros. uterq; in Hexaem. eleganter adducũt & explicãt. Quæ autem possit esse accuratior prudentiæ adumbratio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente, præsentia ordinat, futura providet, præterita recordatur. Quo etiam pertinet Panætii aurea sententia, quam ex II. ejus de Officiis A. Gellius recitat. Arguté Pindarus:*

Σοφοὶ δὲ μέλλοντα τριταῖον ἄνεμον ἔμαθον:

Sapientes futurum perendie ventum noverunt.

Nam, ut præclarè Aristot. in Eth. disputat: Φρονίμους οἰόμεθα εἶναι, οἳ τὰ αὑτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις δύνανται θεωρεῖν: *Prudentes censemus, qui ea, quæ sibi, quæq; aliis conducunt, possunt dispicere. Cui & Platonis illud planè par est:* Φρόνιμόν γε φήσομεν ἀποχρῶντα ξύμβουλον καὶ αὐτὸν αὐτῷ καὶ τῇ πόλει: *Prudentem dicemus, sibi & Reip. consulere potentem ac validum. Vnde Achilles apud Hom. ιλ. α. Agamemnonis accusans imprudentiam, cum is Briseidẽ abduxisset, ait:*

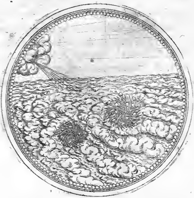
Οὐδέτι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω:

Nec potest prospicere simul præterita ac futura:

ubi omnino videndus est Eustathius Commentator. Pertinent huc Proverb. Sapiens divinat: *& similia.*

TVMI-

TVMIDIS NON MERGIMVR VNDIS.

Disce meo exemplo casus prænosse futuros;
Prævisa ante minus namq; pericla nocent.

CANCRORVM genus, inquit Arist. IV. hist. an. LI. multiplex est, nec facilè enumerandum. Conveniunt autem in hoc omnes, quod universis sit pars dura & testacea foris pro cute, mollis & carnea intus, supina corporis planiora & tabellata magis, quibus & ova deponunt, quando pariunt. De his etiam Plin. lib. IX. cap. XXXI. Omnia ejus generis hieme læduntur, autumno & vere pinguescunt, ac plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore mitificat. P. Bellonius scribit, eos plena luna uberiores, silente flaccidos fieri. Quod ex Ciceron. I. de divinat. habet, qui generaliter ait, ostreis & conchyliis omnibus contingere, ut cum luna crescant pariter, pariterq́ decrescant. Sed & Lucilii illud apud Gel. lib. XX. c. VII. notum est: Luna alit ostrea, & implet echinos. Sed hoc quidem symbolum, quamvis quidam ad suos potissimum amores applicuerunt, indicantes se ad vultum feminæ adamatæ vel crescere, vel decrescere, rectius tamen, & ἠθικωτέρως nos ad Principum & magnatum erga suos ministros gratiã, vel contra neglectum ac contemptum referre poterimus. Quin & ad litteratos, doctos & ingeniosos viros accommodare, quorum vigor & incrementum, sicuti econtra miseriæ & squalor ferè in manu sunt potentum, secundum usitatiss. versiculum:

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones.

In quam rem sane est memorabilis Plutarchi in Orat. II. de fortuna & virtute Alexandri sententia; ita latinè reddita: Vt enim frugum copiam bona temperies & tenuitas aëris gignit, ita artium & bonorum ingeniorum incrementa, benignitas, honor & humanitas regis efficit: & contra principum invidia, sordes aut studium contendendi omnia ista extinguit & perdit.

LI.

AD MOTVM LVNÆ.

Crefcente adcrefco luna; decrefco minuta;
Aula num melius pingitur effigies?

R*EM totam huius sive Symboli sive Emblematis & narrat & explicat omnium pulcerr. B. Basilius in Hexaem, prout hunc eius locum selegit Simon Logotheta, eúq; latinè vertit Simon à Maillé. Archiep. Turon: Velim itaq;, ô homo, dolosorum ac maleficorum exemplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis plurimum doliq; animadvertens. Cuiusmodi istud est: Cancer summo carnis ostreorum desiderio tenetur: sed propter testæ ambitum, difficilis illi est huius præda. Teneram enim eius carnem firmiss. natura munimento circumvallavit, quo fit, ut ὀστρακόδερμα, testam habere siliceam dicantur. Atq; ubi duæ illæ conchæ cavæ adamussim inter se commissæ ostreum circumplexæ fuerint, vanas atq; inutiles cancro dēticulatæ forcipes sint necesse est. Quid igitur facit? Cum deprehendit eam in serenis ventoq; carentibus locis cum voluptate apricantē, atq; ad Solis radios suas pandentem conchas, tum calculo clam interjecto commissuram impedit, atq; virium suarum imbecillitatem ille hoc artificio adjuvare dignoscitur. Hæc illa est animalium, quæ & ratione & voce carent, malitia. Talis est qui fratrem dolo aggreditur, quiq; proximi angustias observat, atque alienis calamitatibus insolentius exultat. Eodem ferè modo B. Ambros. & ipse in Hexaem. Veteratoriam autem hanc cancri calliditatem latè describunt Oppian. Plutarch. Plinius. Volunt quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta testa inhiant, sic illorum dolum à cancro confundi: Vnde etiam originem huius Symb. desumpsit Iul. Cæs. Capaccius. Sed verè ne ista sic se habeant, Rondeletius disputet. Symbolica certe sunt, atq; ideo huc pertinet veteris Poëtæ apud Ciceron. illud.* Qui alteri exitium parat, eum scire oportet, sibi paratam pestem, ut participet, parem. *Adagium item:* Captantes capimur: *& similia.*

DECI-

LII.
DECIPIENS CAPITVR.

O benè factum, aliis qui fata inimica parabat,
Se magis astutum repperit artificem.

FACIBVS *nocturno tempore accensis & pisces elici, & inprimis paguros, astacos, & cancros, expositis etiam e cavernis extrahi, capiq́, cum Oppianus, tum Olaus item M. inter recentiores, scribunt: nec fallit experientia. Plato quidem in Sophist. hoc τῆς θηρευτικῆς τέχνης μυστήριον vocat θήραν πυρευτικήν: Quam prolixè admodum describit Q. Smyrn. lib.* VII. *ubi Neoptolemum in Trojanos pugnantem cum piscatorib. noctu ad hunc modum piscantibus comparat. Simile autem nonnulla ex parte huic est Embl.* LXXIII. *infra, docetq́, nihil tam esse abditum, quod non veritatis lux in conspectũ proferat:* quæ, *ut Seneca ait in Troad.* nunquam latet. *Nam, ut Pindar. inquit* x. *Olymp.* ὅτ' ἐξελέγχων μόνος ἀλάθειαν ἐτήτυμον χρόνος, τὸ δὲ σαφανὲς ἰὼν πόρσω κατέφρασεν: *Et solum tempus quod veritatem certam prodit, quodq́ latebat in obscuro, progrediens enarravit. Cui congruit Matth.* X. *illud:* οὐδέν ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται: *Nihil opertum, quod non revelabitur, nihil occultum, quod non scietur. Potest etiam huius Embl. hic usus esse, ut quemadmodum luminis fulgore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoq́ veritatis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. Vtrumq́ certè praclara Polybii* γνώμη *complectitur, quæ legitur in eius libri* XIII. *Epitome, sed quia prolixior est, hic inseri non potuit. Pulcrè Menander:*

Ἔρχεται τ' ἀληθὲς εἰς φῶς ἐνίοτ' οὐ ζητούμενον:
Venit veritas in lucem, interdum non quæsita.

Et idem Menander:

Ἀλήθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνη θεοῖς συνδιαιτωμένη:
Veritas cœli civis est, & sola fruitur convictu Deorum.

SECRE-

LIII.

SECRETA RE-VELAT.

Elicit obſcuris cancros lux clara cavernis,
Falſa etiam vero ſic veniente vides.

VETERES hieroglyphicorum auctores, cum rei alicujus irritum eventum & spem frustratam exprimere voluerunt, cancrum sive gammarum potius nostrum fluviatilem, retrogradientem sæpius, quam rectà prorepentem, pingere solebant, ut apud Pierium Val. legere licet: Et notus est versus Proverbialis Aristophan. in Pace, quamvis de Cancro:

Οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν,

Ambulet ut cancer rectà haud effeceris unquam.

Hujus quidem picturæ inventor fuit Rever. & Nobiliß. vir ex antiquiß. Franconica equestri familia, Laurentius Truchsesius, Canonicus VVirtzburgensis, bonarum litterarum amantißimus. Est autem vetus hæc & communis de Mundi perversitate querela, de qua insignis Horatii locus III. *Carm.* VI.

Ætas parentum pejor avis, tulit &c.

Cui convenieter etiam Seneca: Hoc, inquit, majores nostri questi sunt, hoc nos querimur, hoc posteri nostri querentur, eversos esse mores, regnare nequitiam, in deterius res humanas & in omne nefas labi. Similiter Euripides in Hipp.

Φεῦ τῆς βροτείας ποῖ προβήσεται φρενός;
Τί τέρμα τόλμης καὶ θράσους γενήσεται;
εἰ γὰρ κατ᾽ ἀνδρὸς βίοτος ἐξογκώσεται,
Ὁ δ᾽ ὕστερος τοῦ πρόσθεν εἰς ὑπερβολὴν
Πανοῦργος ἔσται, θεοῖσι προσβαλεῖν χθονὶ
Ἄλλην δεήσει γαῖαν, ἣ χωρήσεται
Τοὺς μὴ δικαίους καὶ κακοὺς πεφυκότας:

Hei; quo progredietur humana mens?
Quis finis temeritatis & audaciæ erit?
Si enim uniuscujusque viri vita superbè propagetur,
Et posterior priore longè
Deterior sit, Deos adjicere terræ
Oportebit aliam terram, quæ capiat
Eos qui sunt injusti & mali.

LIV.

ORBIS ITER.

Miraris cancri dorso consurgere mundum?
Desine: sic hodie vertitur orbis iter.

CAMMARI *sive Gammari nostrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter castigat, & prorsum & retrorsum promovētur. Illud, collecta leniter & sublata parum, citoq́; impulsu rursum correcta cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorsum collecta. Sic uti volunt, se movent, & imminenti atque urgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Lebeus Batillius, Regius Mediomatricum Præses, acri cum invectiva in Sophistam hæc dirigit, (quamvis non gammarum, sed cancrum ab Hercule debellatum exhibeat depictum) qui quidem adeo lubricus ac versatilis esse solet, ut cum jam te constrinxisse fugitivum putas,*

Effugiat tamen hæc sceleratus vincula Protheus.

Vnde & Plato Sophistam describit ποικίλον εἶναι θηρίον, καὶ (τὸ λεγόμενον) οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον: *multiplicem esse belluam, & (ut est in proverbio) non una manu apprehendendam. Scipio verò Bargaglius in Italicis libris de Impresis, ut vocant, nos docet, rectè etiam eos uti hoc symbolo, qui dum in virtutis curriculo, atque bonarum artium studiis retrogredi existimantur, tanto in illis sæpè promoventur celerius, atq; ad illustrem Honoris metā tandem pertingunt. Tribuitq́; hāc Inventionem Ludovico Ludovici Bononiensi Comiti, cum dicto:* RETROCEDENS ACCEDIT. *Nos in adjecto disticho magis* ἠθικῶς *eos, qui sibi jam ad propositum felicitatis gradum pervenisse videntur, monuimus, ut caveant, ne res ipsorum subito retro sublapsæ ferantur. Nam ut P. Syri sententia habet:*

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Igitur juxta vetus monostichon:

ὅτ' εὐτυχεῖς μάλιστα, μὴ μέγα φρόνει:

Minus insolesce, quo magis beatus es.

SIMVL

LV.

SIMVL ANTE RETROQVE.

Ne tibi confidas nimium, ne cepta ferantur
Mox tua, retrogradus cancer ut ire solet.

CANCELLVS hic vulgo Bernhardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diversetur. Eum accuratè describit Arist. IV. hist. an. IV. Scaliger vacuarũ testarum inquilinũ vocat. Cogi. n. in alienis ædibus habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, quas ad litus vacuas invenit, turbinum puta, buccinarum & purpurarum, ingreditur, teneriores sui partes illis abscondens. Factus gradior, capaciores usq; conchas quærit, & incolit, nec unquam nisi ob jam dictam caussam eas deserit. Quo Emblemate an non vita hæc nostra egregiè exprimitur? Nam præclarè Cato Major apud Cicer. de Senect. dixit: Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non habitandi dedit. Et pulcrè Clem. Alexandr. IV. ςρωμ. disserit, quod libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mundanum, & ad cœleste potius transire. Quæ igitur insania est, tam operosè & splendidè ædificando thesauros profundere? cum verissima sit Horatii sententia:

Multo ille tutius vitam exigit
Quicunque parvis primus in ædibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.

Perpendant igitur illi, qui ac si æternùm in hoc mundo victuri essent, ita domos sibi & palatia extruunt, & ista Hor. II. Sat. II.

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut fabri inscitia Iuris.
Postremum expellet certè vivacior heres.

Vsurpari etiam potest hoc symbolum ab iis, qui avitis sedibus vel ob egestatem, vel alias caussas necessario relictis, in peregrino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & commodam alicubi nanciscuntur, unde etiam non facilè, nisi & hujus in melius commutandæ occasione recedunt.

SEMEL

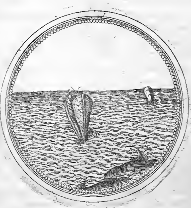
SEMEL EMIGRABIMVS OMNES.

Hic nusquam certis habitamus sedibus, ast hinc
Ibimus ad superi cælica regna Dei.

ATHÆNEVS *ex Chrysippi Stoici lib.* περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς *hæc refert: Pinna (inquit, interprete Dalechampio) ac pinnæ custos mutuas operas præstant, nec vivere seorsum queunt. Pinna quidem ostreum est. Pinnæ vero comes & tutor, exiguus cãcer. Pinna igitur disclusa testa, otiosa & quieta expectat adventantes pisciculos. Astans vero custos si quis subierit, morsu significat. Vellicata sic concha os comprimit, & eo quod intus est exceptum ac inclusum, communi dape cum socio vescitur. Eadem etiam ex Chrysippo Plutarch. de solert. an. affert, ubi ait, Chrysippo plurimam atramenti in omnibus libris absumpsisse hunc pinnotherem. Eadem tradunt Aristot. quoq;, Theophrast. Aelian. Oppian. Phile in Iamb. Cicero & Plinius. Pinnæ etiam meminit Nemesius cap.* I. *de nat. hom. Et pinnotheris Scholiastes Aristophan. in vespis. Horapollo quidem, eumq; secutus Pierius, scribunt, Aegyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expressisse. Sed nos ex Ciceron.* II. *de Nat. Deor. ad civilis societatis conjunctionem inter homines referimus, quam primum constituit* ἡ ἔνδεια, *indigentia. Nam, ut Artemidor. ait* III. *Onirocr.* IX. δεῖ δὲ τοῖς ἀνθρώποις βοηθείας. δεῖ καὶ τῶν συλλαμβανομένων: *Auxilio homines opus habent, & adjumento aliorum. Qua de re in Platon. & Aristot. politicis leguntur plurima. Ad hospitalitatis etiam, cujus Iupiter ipse* ξένιος, *Homer. & Virg. testibus, præses sit, iconem exprimendum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Quasi quis in parasitos quoq;* ἀλλοτριοφάγους, *ut eos Athenæus vocat, utatur, non malè fecerit. Nam & Plinius hunc pinnotherem cancrum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum eum dici scribit, quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi pereundum foret.*

COMMVNIA TECTA.

Quam benè conveniunt, & in una sede morantur?
Quos natura, usus, junxit & unus amor.

PINNA *fundo maris ad litora perpetuo affixa, lana quadam seu villo extra concham propendente, tanquam radice nititur. Ea lana tenuissima est, & byssus Aristot. dicitur, ex qua sunt byssinæ vestes nobilissimæ, quas IC. per byssicum opus videtur intelligere in l. ult. §. species. D. de publican. & vectig. Certum autem est, quod pinna hanc suam lanam, velut manum quandam, ad alimentum attrahendum, expandat, ut apud Aelian. legimus: plane ad similitudinem retis piscatorii: in quam ubi pisciculos & minuta conchilia, ceterasque maris quisquilias attraxerit, illis delicatè vescitur. Et Aelianus quidem hanc ejus lanam* σαρκίον *vocat:* καὶ προτείνει σαρκίον ἐξ ἑαυτῆς, οἱονεὶ δέλεαρ τοῖς παρανηχομένοις τῶν ἰχθύων: *& carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatātibus piscibus. Sed quid fit? Ipsa pinna suis his inventis & piscatori ad retia conficienda primitus monstravit viam, & simul illi ostendit, hoc ipso pacto & astu etiam se capiendam esse. Quod plane ita accidit. Nempe, ut præclarè Seneca in Herc. fur. admonet:*

Quod quisque fecit, patitur: auctorem scelus
Repetit, suoque premitur exemplo nocens.

Nec reprehendi potest, qui hostium artes & dolos similiter eludit, eosq́ propriis ipsorum in vetis & machinationibus circumvenit ac superat, atq; ita in auctores technas rejicit. Sic enim, ut idem Seneca ait in Thyeste: Sæpè in magistrum scelera redierunt sua. *Pertinent huc noti versus Ovidii:*

Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armaque in armatos sumere jura sinunt.

Et isti M. Palingenii in Capricorno:

Nam jus fasque sinunt, vim vi propellere, fraudem
Fraude, velut meritum merito pensare decorum est.

INSIDIIS CAPIOR PROPRIIS.

En quæ pisciculos capere insidiosa solebam,
Sum Pinnæ inventis mox peritura meis. p. la purpura

PVLCERRIME *Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitalis impetu stimulatas naturali quadam oscitatione pandere se, atque ita impleri roscido conceptu, gravidas postea eniti, & si sereno cœlo purum nitidumq. rorem imbiberint, lucidissimas purissimasq. margaritas progignere. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus Cardanus deridet. Nos utut ea sint, rectè tamen & piè, opinor, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, crescunt, augentur, illustrantur: Ita nostrarũ virium debilitatem & intellectum in rebus divinis obscurum adhuc & hebetem, veluti serenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Salvatore nostro Ihesu Christo, S. Spiritus ejus divino rore, cujus infusa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissimæ margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores universi discutiuntur, sicut omnia nostra, divina illustrante gratia puriora & clariora fiant. In S. enim litteris Sol Iustitiæ Christus est: & cœli sereni icon Deum nobis propitium faventemque significat. Rore vero, virtus & fœcunditas exprimitur. Vnde Isaac filio suo Iacobo benedicens precabatur: Vt Deus illi daret de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, Genes. XXVII. Quidam ad amores suos, prout illi sive læti, sive turbidi fluxere, Symbolum hoc transtulit, cum inscriptione Hispanica:* SEGVNDO EL TIEMPO. *Alii addunt:* HIS PERFVSA: *ostendentes nimirum ceu margaritæ Solis & Roris radiis & humore perficiuntur, sic se virtutis & præclaris actionibus celebritatem & gloriam consecuturos esse.*

CLARESCVNT ÆTHERE CLARO.

Perfunde ô vera fidei me Christe liquore,
Tunc mea in æternum vita serena fluet.

Elegans profectò & argutum est Epigramma Græcum, quod ex lib. I. *Epigrammat. feliciter expreßit latinè Andr. Alciatus Embl.* XCIV. *quo mus ostreis hiulcis furtivè ob prædam se insinuans fingitur conclusa ab illis testa multari miseris modis; Ex quo etiam petita est nostra inscriptio. Convenit autem Emblema in eos, qui ditiorum domos ventris caussa turpiter sectantes, spontaneæ se servituti mancipăt, & nihil inde, nisi infamiam & damnum reportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu* περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων *graphicè admodum demonstrat. Convenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gulæ impotentia, nimiaq; vini ingurgitatione præproperum sibi accersiverunt exitium. Sicuti re vera plures semper gula, quam gladius perdidit: Et ut habent Theognidis versiculi:*

Πολλῷ τοι πλέονας λιμοῦ κόρος ὤλεσεν ἤδη
Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλεῦν ἐθέλουσιν ἔχειν:

Multo plures perdidit satias, quam fames,
Viros, qui plus sua sorte habere volunt.

Exempla in omni historia occurrunt innumera. Sic Elpenor Vlyßis socius apud Circen vino largius hausto de scalis lapsu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manu tenens ab Vlysse interfectus est. Quin etiam Alexandrum Magnum, alioquin contra omnem vim humanam invictum, gula & vinum prostravit. Gravißima igitur est optimi poetæ Oppiani ad vitandam ingluviem exemplo interitus, quem pisci Noctuæ affert voracitas, adhortatio in II. ἁλιευτικῶν. *Sed Christianis præcipuè ante oculos esse debet Salvatoris nostri sanctiß. præceptum, Luc.* XXI. προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ. *&c. Repete huc quæ dicta Embl.* LIV. *Cent.* II.

LX.

FALSA OSSA MOMORDIT.

Ostrea mus petulans avido consumere morsu
Dum cupit, ecce refert præmia digna gulæ.

EX *Conchyliorum genere est & purpura, quam Oppianus Ostreis, & Aristot.* ὀστρακοδέρμοις *annumerant. Vnde etiam pretiosissimus ejus liquor Ostrum vocatum à veteribus fuit. De quo cum alii legi possunt, tum inprimis Vitruvius lib.* VII. *ar. h. cap.* XIII. *& Iul. Pollux lib.* I. *cap.* IV. *Purpuræ autem lingua est longitudine digitali, acie & duritie tanta, ut proditum sit, ea & conchas, & quascunque sui generis testas illam perforare posse, unde & Proverb.* Purpura voracior, *origo esse creditur. Vt autem ad pastū hoc ex lingua commodum habet, ita eadem ipsi affert extremam perniciem. Ita enim Purpuras capi cum alii referunt, tum Plinius. Contexere piscatores exiguas nassas, quibus conchas & ostrea escæ loco injiciant, aut appendant. Eas semineces, sed mari redditas avido hiatu reviviscentes purpuras appetere, exertisque, quantum possunt, infestare linguis. At conchas aculeo exstimulatas claudere sese ac comprimere: itaque pendentes aviditate sua tolli purpuras. Aristot. & Oppian. paulo aliter purpurarum hanc capturam describunt, &* στρόμβοις *eas inescari tradūt. Potest autem & hujus Embl. varia esse accommodatio. Nam hîc quoque captans capitur, & fraus in auctorem recidit. Sed omniū rectiss. de lingua hominis usurpari poterit. Nam & illi hæc, non minus quam purpuræ, secundum Anacharsidis Scythæ apud Diog. Laertium dictum, simul & bonum & malum est. Vnde & Adag. celebratur à Suida & Zenodoto:* Γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσουσα καὶ πάλιν ἀναστρέψουσα: Lingua quo vadis? urbem ut struam, & rursus ut destruam. *Cum quo & Solomonis illud congruit, cap.* XVIII. *Mors & vita in manibus linguæ. Rectè igitur Hesiodus:*

γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης:

Linguæ thesaurus est optimus inter homines
Parcæ, & plurimum gratiæ meretur, si fuerit moderata.

PRÆDÆ PATET ESCA SVI.

Ex lingua vitam, ex lingua haurit Purpura mortem,
Lingua homini & vitam præbet & interitum.

VT ad marina quadam monstra nunc veluti divertamur, plures fuere Glauci, unde etiam diversa de iis figmenta ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliisq́ commemorantur. Nasonis autem de Glauco Anthedonio fabula vulgo etiam nota est. Eum ut piscatorem, cum fortè captos pisciculos in herba quadã (Athenæus ἀείζωον, Sempervivum nominat) ad litus expositos, illa tacta in mare subito resilire conspexisset, eadem degustata & ipsum in mare se dedisse præcipitem, & ilico in marinum Deum Oceani Thetyosq́ ope transmutatum fuisse. Hæc Glauci ἀποθέωσις est, quæ etiam proverbium peperit: Glaucus comesa herba habitat in mari. Cujus tamen veram originem Erasmus explicat. Est & Glaucus piscis, sed à colore, non ab hoc fabuloso maris Deo nomen habens. Sane autem hoc symbolo significare possumus, nullam adeò depressam & humilem hominum conditionem esse, quam non Dei benignitas & gratia facile extollere & illustrare posit, atq; idcirco eius providentiæ obsecundandum, & quo Fata, hoc est, divina eius voluntas, vocant, sequendum esse. Nam, ut pulcrè Horatius cecinit:

valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens, &c.

Id quod ab Hesiodo mutuatus videtur, ut dictum est alibi. Pulcerr. etiam est Xenophontis sententia: Καὶ ὁ θεὸς δ', ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς, μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους, μικρούς. Igitur

Quo fata trahunt, retrahuntq́; sequamur.

Vt præclarè Virg. VI. Aen. apud quẽ etiam Sibylla de aureo ramo Aeneam sic affatur, ut fati providẽtiaq; divinæ vim exprimat:

Carpe manu. namq́; ipse volens facilisq́; sequetur,
Si te fata vocant: aliter non viribus ullis
Vincere, nec duro poteris convellere ferro.

QVO

LXII.
QVO FATA TRAHVNT.

Quid non fata queant? & Glaucus, fabula nota est,
Ex humili est factus conditione DEVS.

De Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alii aliter: & frustra in poëticis fabulis quæritur consensio. Videri autem de his possunt Homer. ὀδυσ. μ. cujus versus interpretatur Cice. v. de Fin. Apollonius in Argon. Plato in Phædro, Virgilius, Ovidius v. Met. Lycophron in Cassandra, Io. Tzetzes in I. Var. XIV. & XVI. LXXV. & alii. Nec me latet ex quorundam sententia nostram hanc figuram Nereidum potius esse: Sed cum & communior sit, & Th. Gaza ac Trapezuntius insuper affirment, se Sirenes hac ferè forma in mari conspexisse, idcirco cum And. Alciato eam retinuimus, inscriptione petita ex Claudiani Epigr. de Sirenibus. Sane autem nihil hæ fuerunt aliud, quam formosæ meretriculæ, habitantes in litoribus, quæ quia transeuntes redegerunt ad inopiam, his dictæ sunt inferre naufragia. Nam hoc expressè tradit Dorion in lib. de Piscibus, & probant Plutarch. junior, Servius & Palæphatus. Isacius autem Tzetzes, ἀλληγορικώτερον, inquit, δὲ σειρῆνες εἰσὶν αἱ ἡδοναί. Prudenter igitur Socrates: τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν, τὸν σπεύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὥσπερ πατρίδα: Voluptates opus est præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem tanquam patriã festinat. Heliodorus etiam eleganter narrationem mellifluam & illecebrosam dixit σειρήνιον. Vlysses itaq; hîc imitandus, qui Sirenes præternavigaturus, Illevit cera sociorum callidus aures. Quo pertinet pulcerr. Senecæ adhortatio ep. XXXI. ad Lucil. Ad summam sapiens eris, si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere. Firmiori spissamento opus est, quàm usum in sociis Vlyssem ferunt, &c. Sic ὁ θεῖος παιδαγωγὸς apud Clement. II. pæd. VI. πρὸς τὴν ἀκοὴν τῶν αἰσχρῶν, puerorum auribus circumponit σώφρονας λόγους, καθάπερ ἀντωτίδας, quasi aurium quædã munimenta, quæ athletis circumligabantur. Et idem Clemens ait: ἀφεκτέον τῶν αἰσχρῶν ἀκουσμάτων καὶ ῥημάτων καὶ θεαμάτων: Abstinendum à turpib. acroamatis, verbis & spectaculis.

MORTEM DABIT IPSA VOLVPTAS.

Dulcisono mulcent Sirenes æthera cantu:
Tu fuge, ne pereas, callida monstra maris.

SCRIBIT *Paul. Iovius in Dial. de Impresis Italico, Sirenem antiquissimæ inter Romanas familiæ Columnensium gentilitium signum fuisse: Sed se fortiss. heroi Stephano Columnæ, hoc nostrum peculiariter inventum dedicasse, quod & Capaccius attingit. Ostendere autem illo voluit, quemadmodum Siren sævas maris tempestates, utpote cujus domicilium sit mare ipsum, contemnit: Ita etiam magnanimum illum & strenuum ducem omnia pericula, omnes hostium minas fortiter sustinere debere. Columnæ enim tantum ut familiæ istius insignia appicta sunt. Animosè igitur Iocasta apud Senecam in Oedipo:*

—— regium hoc ipsum reor,
Adversa capere: quoq; sit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labet,
Hoc stare certo pressius fortem gradu.
Haud est virile terga fortunæ dare.

Et alter Seneca Consol. ad Marc. vel in naufragio laudandum censet, quem obruit mare clavum tenentem & obnixum. Quo Proverb. pertinet ex Ennii versu:

Dum clavum rectum teneam.

Fortiter etiam Iustinus Imp. ad Senatum, referente Corippo:

Qui pedibus rectis graditur, mala nulla veretur,
Non timet offensam, nescit via recta ruinam.

Sed omnium mehercle magnanimitatem Germanorum legati illi superarunt, qui interroganti Alexandro: Et quidnam in rebus humanis extimescerent, rato nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis formidolosam videri, responderunt, Nihil se metuere, nisi fortè, ne cœlum rueret. Vt refert auctor supplementi in Q. Curtium, hauriens ea ex Strabonis lib. VII. *& Arriano de Alexandro.*

CONTE-

LXIV.

CONTEMNIT TVTA PROCELLAS.

Fluctibus en mediis lasciuit florida Siren,
Hanc mare, sed fortem sors inimica beat.

LXV.

INTER ἀμφίβια, quibus, ut Florus loquitur, aquam terramq; incolendi gemina natura est, omnium max. & monstrosiss. est Hippopotamus, Nili & Hydaspis fluviorum Aegyptii & Indiæ alumnus, cuius Herodot. Horapoll. Aelianus, Strabo, Q. Curtius, Solinus, aliiq; mentionem faciunt. Ejus descriptio extat apud Arist. II. *hist. an.* VII. *Sed inprimis graphica est Ach. Tatii lib.* IV. *Nili, inquit, equum Aegyptii appellant, reveraq; & ventre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas habet. Corporis magnitudine max. quemq; bovem æquiparat. Cauda ei brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non parvum: maxilla ferè equinæ, nares perquam patulæ, ac ignitum fumum tãquam ignis scaturigines quædam, spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillæ: oris hiatus ad tempora usq; protensus: dentes qui canini vocitantur, curui, forma & situ equinis similes, verum triplo majores. Effigies ejus est cum in antiquo nummo Adriani ad Nili imaginem addita: tum in marmoribus etiam quibusdam vetustis. Voraciss. autem est animal, ut totas etiam segetes depascat, ut apud Aelian. & Nonn. in Dionys. lib.* XXVI. *memoratur. Hinc sanguine se gravatum sentiens, in arundinum cæsuras & acutiss. stipites corpus inprimens, venas discindit, & sic morbum præcavet, plane ut artis in vena sectione magister videri possit: ut Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Marcellin. lib.* XXII. *ista commemorat. Constat autem non in arte Medica solum, curationem progredi ex contrariis, ut ex innumeris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quidem sit medicina πρόσθεσις ἐλλειπόντων, καὶ ἀφαίρεσις τῶν ὑπερβαλλόντων: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. locum hoc habere, in quib. ut seditiones & morbi intestini evitentur, sæpè purgatione violenta, ac veluti sanguinis superflui quadam eductione opus est.*

CON-

CONTRARIA PROSVNT.

Et fluvialis equus corpus cum sanguine purgat,
Purgatur cæsis publica resque malis.

De Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, nonnulla jam in II. *Cent. circa fin. dicta sunt. Qui verò accuratam illius historiam plenè cognoscere cupit, is legere poterit Herodot. lib.* VI. *Aristot.* IX. *hist. an. cap.* VI. *Diodor. Siculum lib.* I. *Achill. Tatium lib.* V. *in fin. de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Aeth. Solinum cap.* XXXV. *Plinium lib.* VIII. *cap.* XXV. *& Ammian. Marcellinum lib.* XXII. *Et Herodotus quidem ac Strabo urbis etiã Crocodilopoleως meminere. Inter alias hæc Crocodilo esse proprietas fertur, ut quamdiu vivit, crescat. Vivit autem longiss. tempore, ut Plinius scribit, quamvis Plutarch. περὶ ἰσιδ. κ̀ ὀσιρ.* LX. *annorum spacium non excedere eum asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, & quæ sit eius rei caussa φυσικὴ, Magnus ille Scaliger in exerc. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vir, Bernhard. Rota Neapolitan. dolorem ob amissam conjugem suum perinde crescere ac augeri, quamdiu vivat, hac Crocodili effigie exprimere voluit, teste Scip. Amirato in Dial. Italico de Impresis. Quo referendi sunt Ovid. elegantiss. versus* II. *Trist.* V.

Mens tamen ægra manet, nec tempore robora sumit,
  Affectusque animi qui fuit ante manet.
Quæque mora spatioque suo coitura putavi
  Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.
Scilicet exiguis prodest annosa vetustas,
  Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclarè etiam Cicero disputat III. *Tusc. ægritudinis ex vetustate levationem non in die esse positam, sed cogitationem diuturnam, nihil esse in re mali, mederi dolori. Hæc igitur ubi abest, frustra in tempore quæritur remedium. Sic Arthemisia illa Mausoli Cariæ Regis uxor, quæ nobile illud Halicarnassi fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemq; etiam confecta contabuit.*

CVM TEMPORE CRESCIT.

Noster sæpè dolor pariter cum tempore crescit,
Non secus ac Nili bellua vasta solet.

CROCODILUS *quadrupes ad Nilum malum, ut Plinius loquitur, tanto hiatu est, ut integram buculam possit excipere. Non igitur mirum, si homines quoq; devoret. Sed hoc cum facit, plorare scribitur, de quo videatur Adag.* Crocodili lacrimæ. *Verum ut rarus, ita memorabilis est de hac re locus apud Photium in Eclogis Asterii Amaseæ Episcopi:* τοὺς νειλώους κροκοδείλους μιμεῖσθε, οὕς φασι ταῖς κεφαλαῖς ἐπιθρηνεῖν τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἔφαγον, καὶ δακρύειν ἐπὶ τοῖς λειψάνοις τῶν φόνων: οὐ μετάνοιαν τῶν γεγενημένων λαμβάνοντας, ἀλλὰ τὸ ἄσαρκον τῆς κεφαλῆς (ἐμοὶ δοκεῖν) ὀδυρομένους, ὡς εἰς βρῶσιν οὐκ ἐπιτηδείων: *Niloticorum Crocodilorum imitatores estis, quos fama deflere hominum capita, postquã eos devorarunt, & illacrimari cæsorum reliquiis: non quod pœnitentia facti aliqua afficiantur: sed quod ita doleant (quantum mihi videtur) ob capitis macilentiam, quasi quod ad vescendum minimè sit idoneum. Usus autem fuit hoc symbolo Sigismundus Gonzaga Cardinalis, postquam evecto sua quoq; opera ad Pontificatum Leone X. ejus postea ipsum pœnituit, cum adjectione Proverb.* CROCODILI LACRIMÆ, *testante Iovio. Tales fuerunt Bassiani Imp. lacrimæ, quas ficta pietate semper promere solitus est, ut Ael. Spartianus refert, quoties aut mentio incideret, aut imagines conspiceret Getæ fratris, qui tamen ejus jussu fuerat interfectus. Talem etiam describit pessimam illam novercam Demænetam Heliodorus in Aeth. ejulãtem nimirum super Cnemone privigno, quem tamẽ ipsa suis calumniis ibat perditum. Tales sunt etiam nostro tempore hei nimis multi, qui licet ex intimo corde lætentur miseriis nostris, ficto tamen vultu & sermone, dolore se mutuo affici simulant.*

DEVORAT, ET PLORAT.

Non equidem ambigui dictis mihi fidere amici,
Certum est, ut lacrymis nec Crocodile tuis.

INTER

INTER ἀμφίβια vitulus quoque marinus est. Nam in mari & terra degit, adeout Iul. Cæsar. Scalig. in Exerc. ad Cardanum testetur, se in Illyrio vitulum marinum vidisse vineas populantem. Somniculosum maximè est animal, quod præter Plinium aliosq. Martialis etiam attingit hoc versu:

Dormitis nimium glires vitulíq; marini.

Dormit autem extra aquam, sæpè super saxa, ut Oppian. & ex Homero Aelianus asserunt, & quidem turbato licet mari, securissimè. Huius enim fluctus altissimo somno oppressus nequaquam sentit, fulminib. verò solum ex omnib. marinis non tangi Plinius & Plutarch. auctores sunt, quod tamen vanitatis arguit Brodæus III. *Misc.* II. *Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Aegyptios hominem contra omnia pericula, max. contra potentiorum vim, tuto se præmunientem significantes, marini vituli pelle indutum pinxisse, quod eam fulminis ictum nō admittere observatum, & Principum iras fulminum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum certè illa pelle pro* ἀποτρόπαιῳ *fulminis usum, à Sueton. in eius vita: & de Severo Imp. refertur, quod eadem superstitione lecticam suam corio illius tegi curaverit. De Tiberii etiam corona laurea contra fulgura videndum est Embl.* XXXV. *Cent.* I. *Viri autem in utraq. fortuna recti & constantis effigiem hoc Embl. subiicit. quo pertinent Horatii illa, adscripta Embl.* XI. *Cent.* I. *ex Ode:*

Iustum & tenacem propositi virum, &c.

Cui planè similia Chorus apud Senecam in Thyest. post act. II. *concinit. Igitur, secundum Boet. lib.* II. *de cons. phil.*

Quamvis tonet ruinis	Felix robore valli,
Miscens æquora ventus,	Duces serenus ævum,
Tu conditus quieti	Ridens ætheris iras.

LXVIII.

SECVRE.

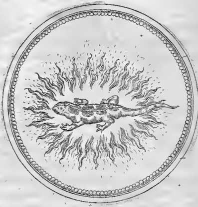
Nec pelagi fluctus, nec cœli fulgura curo,
Frangitur haud fortis forte in acerba animus.

EX amphibiis & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant, Aristot. Suidas, Nicander, Nazianzen. paran. ad Virg. Aelian. Plinius & Q. Serenus Sammonicus. Quamvis autem contra disputent Dioscorides, & Brodaeus III. Misc. III. Galeni auctoritatem adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succūbere, quam si nimis diu in illo moretur. Certè autē non esse fabulosam hanc ignis extinctionē, quae Salamandrae tribuitur, etiā Magnus ille Scaliger ex Olympiodoro convincit. Nobis ad hoc Emblema occasionē praebuit Greg. Nazianzeni locus in vita Basilii M. in quo Salamandram Constantiae iconē faciens, se & Basiliū in Athenarū δεισιδαιμονίᾳ salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba ejus sunt: καὶ εἴτις ἐστὶν ἢ πιστεύεται ποταμὸς, δι' ἅλμης ῥέων γλυκὺς, ἢ ζῶον ἐν πυρὶ σκαῖρον, (Salamandram intelligi patet ex ejus paran. ad Virg. vers. CCCCCLXXX.) ᾧ τὰ πάντα ἁλίσκεται, τοῦτο ἦμεν ἡμεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ἥλιξι: Et si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinem suam in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, à quo cuncta domantur, id scilicet ego & Basilius eramus inter omnes aequales nostros. Quidā Salamandram in igne etiam nutriri volunt, unde Chymistae ex Avicenna lapidem suum philosophicum hoc typo exprimunt. Et hoc sensu Salamandrā igneam Francisco I. Regi Gall. in usu fuisse Cl. Paradinus innuit, cum dicto Italico: NVDRISCO IL BVONO, ET SPENGO IL REO. Nobis cum Salamandra constantiae, ignis certa sinceritatis effigies sit, placet Opt. Max. Herois & Principis, Io. Casimiri Palatini solemne scitum, huic picturae noviter applicuisse.

CAN-

LXIX.

CANDIDE ET SYNCERE.

Ambulat en medios Salamandra illæsa per ignes,
Nempe illæsa manet semper & integritas.

SALAMANDRÆ *aquatilis figuram veram exprimi studuimus, cum falsa sit Matthioli, & bestiola illa à multis cum Corylo & Scinco ferè confundatur. Sed nec hic sculptor omne punctum tulit. Lacertum (cujus speciem Theophrastus eam videtur facere) refert propemodum corporis specie, caput maculis albis refertum habet, & in dorso pinnulam rectam per totum, oris rictum ranæ similem, caudam, ut in Cobitide fluviatili vel potius in anguilla cernimus, nonnihil latam. Degit in fluminibus & stagnorũ ripis, & per fulgetra & tempestates caput exerit. Hinc Plinius scribit, nunquam nisi magnis imbribus provenire, & serenitate deficere. Eodem plane modo obscuri sæpè homines, & quibus si in pace domi vivendum esset, ne panis quidem ad victum suppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad max. cum opes tum dignitates perveniunt. Non meminerunt illi, rem esse, ut Synesius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorem pacem, quam bellum, quippe cum pacis caussa bellici etiã apparatus fiant. Bellum igitur, ut de Hispaniæ populis Iustinus inquit, quam otium malunt: Si extraneus deest, domi hostem quærunt. Omnium autem graviss. est Nestoris illa apud Hom. ιλ. ι. obliquè tam in Achillem, quam Agamemnonem exprobratia:*

ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος,
Ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος:
Sine cognatione, injustus, sine domo est ille,
Qui bellum intestinum amat asperum.

Quam laudat Aristoph. εἰρήνῃ, Aristot. πολ. α. & expressit Cicero XIII. *Philipp. Ad Emblematis autem meliorem intellectum facit etiam Adag.* In seditione vel Androclides belli ducẽ agit: *Quod. Erasmus in rixosos Theologos, qui tantum ἐριστικοῖς suis scriptis clarescere, & ex rebus ubiq; perturbatis ditescere cupiunt, rectissimè accommodat. Iunge cum hoc Embl.* XLV.

COELO TVRBATO ALACRIOR.

Sunt pluviæ mihi vita, necem sed Sirius affert;
In pace & languent, quos fera bella fovent.

SOLEBANT veteres in anulis signatoriis peculiaria quadam signa usurpare: quemadmodum Syllam Dict. Iugurthæ captivi traditione: Pompeiũ leone ensifero: Augustum primum Sphinge, postea Alexandri M. tandem sua imagine, signasse scribunt Sueton. Plin. Plutarch. & plura ejus generis collegit Alex. ab Alexandro, II. Gen. dier. XIX. Mæcenatis autem Rana inprimis celebris fuit, teste Plinio. Sunt qui putent, ob silentii fidem, quæ in Mæcenate insignis fuerit, Ranam Seriphiam ipsi placuisse, quod, ut Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho insula ranæ mutæ sint, ut Aelian. tangit, ex Persei voto. Theophrast. aquæ frigiditati caussam ascribit, ut & Theophyl. Simocat. in Quæst. phys. Sane Mæcenatis fuit taciturnitatem Horat. quoq; commendare videtur, cum negat illum de altis secum colloqui: Quam quæ rimosa benè deponuntur in aure. Quanquam Suetonius scribit, desiderasse nonnunquam Augustum Mæcenatis fidem silentii, quod is secretum de comperta Murenæ conjuratione uxori Terentiæ prodidisset. Quidam quod Augustus omne terra marisq; imperium cum Mæcenate communicasset, ut Dion auctor est, hoc signo illum fuisse usum censent: Et certè Plinius affirmat, Ranam Mæcenatis propter collationes pecuniarum in magno terrore fuisse. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cum & gemitus tot gentibus expresserit. Neq; vero hæc conjectura prorsus inepta videtur, moto, ut Seneca ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite, ut proculdubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & per omnia absentis Cæsaris partibus fungeretur. Etsi autem vile admodum & contemptum animal est Rana: in hieroglyphicis tamen plurimus illius fuit usus, ut apud Pierium & Horapollinem, qui volet, reperiet. Claud. quidem Paradinus in Symb. heroicis in priorem illam partem inclinat. Sed suum cuiq; sit judicium.

MIHI

MIHI TERRA LACVSQVE.

Arbitrii juri̊sque mei sunt terra lacusque.
An non vel magno principe sum potior?

LXXII.

AELIANVS I. *Var. hist.* III. *memoriæ prodidit, miram esse vafritiem Ranarum Aegyptiarũ, quarum si qua fortè in Hydrum, anguem, Nili alumnum incidat, subito arundinis frustrum arreptum, ac oretrān sversum mordicus apprehendens, nequaquam remittat. Hydrum igitur Ranam cum festuca illa simul deglutire minimè posse, atq; ita illam esse extra periculum, vincereque hanc Ranæ prudentiam, Hydrorum robur. Similem Chamæleontis astum adversus serpentem idem Aelianus refert ex Alexãdro Myridio* IV. *de an.* XXXIII. *Sic videlicet ex Corœbi Virgiliani sententia:* dolus an virtus, quis in hoste requirat? *Quod simile est illi Pindarico:* χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ᾽ ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρὸν: Decet omnia agere in hostis exitium. *Etsi autem de his, benè ne dicta sint, an secus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poët. nisi fallor, disputant: certè solertia ingenii culpari nequaquam poterit, cum sæpè aliter qui est imbecillior, contra potentiorem tueri se nequeat. Sed de omni dolorum genere in hostes, & quatenus illi liceant, copiosè tractat Alb. Gentilis De Iure belli, ubi testimonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem Symb. nostrum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum Mainum, Academicum Ticinensem, qui fuit ex familia celeberrimi Iurisconsulti Iasonis Maini, quo indicare voluerit, nunquam sibi fuisse animum offendendi alios, sed tantum necessitate urgente sese legitimis modis defendendi. Fuerat autem insidiis occultisq; machinationibus potẽtum quorũdam continuis sæpè petitus, à quibus tamen candore morum, & laudabilium actionum exercitatione in rebus publicis privatisq; seipsum vindicavit, ac securum præstitit. Sic videlicet secundum Pythagoræ versum:*

ἰσχὺς καὶ τεῖχος καὶ ὅπλον σοφοῦ ἡ φρόνησις:
Robur & murum & arma sapienti prudentia præstat.

LXXII.

VIRTVTE, NON VI.

Infensum justa est omnis defensio in hostem,
Sæpè tamen potius viribus ingenium est.

RANA Græcis βάτραχος, quasi ὁ τῇ βοῇ τραχὺς dicitur, ut Schol. Theocr. observavit. τὸ γὰρ μέλος οὐ καλὸν ἄδει, ut Moschus Idyll. III. innuit. Certè Ranarum nocturnam illam & molestam coaxationem, fulgentis lampadis splendore illis repentè objecto reprimi, cunctasq; ilico, utpote quibus oculos inopinatus fulgor præstrinxit, conticescere, experientia ostendit. In S. quidem litteris Ranæ, utpote immunda animalia & loquacia, pseudophrophetas significant, Apoc. XVI. Ægyptiis inter alia ἱερογλυφικὰ Ranæ Sophistarum nugas, & contorta aculeataq; Sophismata, ut Cicero loquitur, exprimunt, sive ob vocis tantum argutiam, sive quod in cœno Ranæ voluptuosè habitent. Quod utrumq; in Sophistas congruit. Nam & his loquentiæ multum, sapientiæ parum, secundum Sallustium, & omnis ad theatricam pompam & inanem ostentationem actio ipsorum est composita, ut vivis illos coloribus describit Plato in Sophista. Vt igitur Ranæ face noctu accensa obmutescere coguntur: Sic Sophistis etiam detectis ipsorum argutiis, & resolutis fallaciarum strophis irrefragabili veritatis luce tandem adeo os oculiq; confunduntur, ut omnibus sincerè judicantibus sint ludibrio pariter & odio. Vetus est:

ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον:
Nunquam mendax diu latet.

Quod pulcrè expreßit B. Chrysost. Οὐδεμίας δεῖται βοηθείας ἡ τῆς ἀληθείας ἰσχύς. ἀλλὰ κἂν μυρίους ἔχει τοὺς σβεννύντας αὐτὴν, οὐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπηρεάζειν ἐπιχειρούντων, φαιδροτέρα καὶ ὑψηλοτέρα αὖ εἴη τῶν εἰκῆ κοπιόντων ἑαυτοὺς καταγελῶσα: Nullo eget auxilio veritatis vis. Quinetiamsi infiniti ipsam velint extinguere, non modo non obscuratur, verum etiam per eos ipsos, qui incommodare conantur, illustrior & excelsior redditur, illos frustra se torquentes deridens. Iunge Embl. LIII. hujus IV. Cent.

LXXIII.

PELLIT MENDA-CIA VERVM.

Lumine perculsæ cessant maledicere ranæ,
Et victus veri luce Sophista tacet.

HIRUDINES *sive sanguisugæ, Græcis* βδέλλαι, παρὰ τὸ βδάλλειν, ὅ ἐστιν ἐξαμέλγειν τὸ αἷμα, *à sugendo & emulgendo sanguinem, ut Scholiastes Theocriti habet, tàm ad aquatilia, quàm ad reptilia referri possunt. Nam & in aquis degunt, & veluti vermes corpus agglomerando humi serpunt. unde eas Oppian.* II. ἁλ. κυανόχροα λίμνης ἑρπετὰ *vocat, nigra stagni reptilia. Sanguinem calidum tam avidè exsugunt, ut etiamsi illis in corporibus animalium hærentibus cauda præcidatur, atque inde sanguis veluti per canalem effluat, sugere tamen porro non desinant, donec vel artificio certo removeantur, vel tandem languidæ dehiscant. Quod Horat. in arte Poëtica expressit:*

Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.

Quem versum egregiè expressit Oppianus dicto lib. II. ἁλιευτ. *Verum insatiabilem hanc sanguinis cupiditatem symbolicè ad varia transferre licebit. Quavis enim hirudine tenaciores & crudeliores sunt libidinosæ feminæ, quo Plautini juvenis de sua amica querela pertinet in Curcul.* Quæ mihi misero amanti ebibit sanguinē. *Et de Amoris vi Simætha illa apud Theocr.*

Αἶ αἶ ἔρως ἀνιηρὲ, τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα
Εμφὺς, ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκ βδέλλα πέπωκας;
Heu crudelis amor, quid inhærens ossibus omnem
Sanguinis humorem bibis ut fluvialis hirudo?

ut Eob. Hessus vertit. Pertinet huc etiam locus Salomon. Proverb. XXX. *Sanguisugæ sunt duæ filiæ, dicentes, Affer, affer, & quæ ibi sequuntur exempla, max. de inferno, & natura mulieris. Quare rectè Rodolph. Baynus Cantabrigens. licet ad enormes effrænesq; concupiscentias, quæ nunquam explentur, in genere referri queant, duplici tamen metaphora de concupiscentia carnis conjunctim interpretatur. Nam, ut idem Salom. inquit Proverb.* V. *Pedes ejus descendunt in mortem, & ad inferos gressus ejus penetrāt. Poterit etiam usurpari de cruentis illis tyrannis, qui quo plus sanguinis fundunt, eo plus sanguinis sitiunt.*

LXXIV.

VIX IMIS SATIANDA MEDVLLIS.

Nunquam, plena licet, satiatur sanguine hirudo:
Sic succo atq; omni sanguine privat amor.

PAVSANIAS *in Corinthiacis describit paludē Lernam, & addit: Ad Amymones fontem platanus exsurgit; sub ea Hydram educatam narrant. Equidem facilè adducor, belluam illam tum multo maximam ceterarum fuisse, tum vero tam insuperabili veneno, ut ejus felle spicula sagittarum Hercules infecerit. Caput vero, ut ego opinor, unicum & non plura habuit. At Pisander Camirensis, quo & fera terribilior, & carmina sua plus dignitatis haberent, pro uno illi plura capita dedit. Hæc Pausan. Sed Naucrates quidem Erythræus septem, Zenodotus Ephesius novem, Heraclides Ponticus* L. *capita illi tribuit: quæ quoties unum illorum cadebatur, priorum numerus duplicabatur continuo. Hoc igitur monstrum Iolai auriga opera Hercules, licet Hydræ Cancer ingens opem tulisset, perdomuit, ipso etiam Cancro conculcato fortiter. Plato sane in Euthydemo per Hydram & Cancrum callidissimos Sophistas intelligit, quos viri docti & veritatis amantes, utut illi invicti videri cupiant, instar alicujus Herculis retundere ac superare soleant. Alii, cum ex uno scelere plura serpant, non secus ac ex hydræ uno capite abscisso plura renascebantur, Herculem uno tempore omnia ejus capita extinxisse putant, id est, Virtute & Temperantia cuncta vitia repulisse. Quo & Horatii illa* II. *Epist.* II. *referri possunt ac debent, ad quæ alludit nostrum distichon. Alii ad laboriosas & nimis intricatas lites non minus concinnè transtulerunt, cū dicto:* SPES ÆGRA SALVTIS. *Quod & Proverbio significari posset:* ὕδραν τέμνεις, hydram secas. *Quidam dolorem cū tempore usque veluti renascentem hoc symbolo exprimere studuerunt, cum inscriptione:* NON SECVS VSQVE DOLOR. *Quo repete Embl.* LXVI. *hac Cent. supra, & adde ex Seneca Thyeste:*

malorum sensus accrescit die:
Leve est miserias ferre: perferre grave.

VIX

LXXV.

VIX HERCV-LES.

Exemplo tibi sit diram qui contudit hydram,
Sternere lativagam qui cupis invidiam.

LXXVI.

REFERENDUM *huc est Græcum Proverbium* Ὄφις εἰ μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται: *Serpẽs ni edat serpentem, draco non fiet. Et hoc quidem Icone ab Aegyptiis Regem, qui multos alios debellasset & consumsisset, significatum fuisse scribit Pierius, nec minus recte nos de tyrannis usurpare possumus qui aliorum exitio accrescere student. Pertinet huc insignis apud Polyb. lib.* XV. *locus ille:* τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον, ἐν οἷς φασὶν ὁμοφύλοις οὖσι τοῦ μείονος ἀπώλειαν τῷ μείζονι τροφὴν γίνεσθαι καὶ βίον: Piscium vita, *proverbio nota, inter quos tametsi congeneres minoris exitium à validiore in escam, qua vitam trahat, convertitur. Quo & Varron. illud in Margopoli, referente Nonio, facit:*

Qui pote plus, urget: pisces ut sæpe minutos
Magnus comest: ut aves enecat accipiter.

Pulcrè itaq; Irenæus lib. V. *adversus hæreses Valentini: Ad utilitatem, inquit, gentilium terrenum regnum positum est à Deo, ut timentes regnum humanum non se alterutrum homines vice piscium consumant: Sed per legum positiones repercutiant multiplicem gentilium injustitiam. Quo etiam referenda sunt, quæ copiosè in eandem ferè sententiam disserunt Basilius M. hom.* VII. *in Hexaem. & B. Ambros. lib.* V. *Hexaem. cap.* V. *Paradinus addit:* VNIVS COMPENDIVM, ALTERIVS DISPENDIVM. *Nam injusti & iniqui homines cum pauperum ruina ditescunt, & illorum veluti esca se saginant. unde quidam ascribunt:* ALTERIVS ME PRÆDA SAGINAT. *Nostra inscriptio est ex hoc Senecæ versu in Hippol.*

Factus præda majori minor: Pro jure vires esse.

PRÆ-

PRÆDA MINOR MAIORI.

Majoris minor esca feræ, velut esca Draconis
Serpens. Ergo potens opprimit innocuos.

De Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus est apud Homer. ιλ. μ. quem Cicero vertit in Mario, ex quo ejus versus referuntur lib. de Divinat. elegantissimi:

Hic Iovis altisoni subito pennata satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morsu &c.

Imitatus etiam est Homerum Virg. XI. *Æn. ibi:*

Vtque volans altè raptum cum fulva Draconem
Fert aquila, &c.

Plinius ancipitem Aquilæ & Draconis in aëre conflictum esse scribit, ita ut sæpè simul decidant. Tangit idem breviter Plutarch. quoq; Comm. περὶ φθόνȣ καὶ μίσȣς. *Est autem hæc imago mutuo se Marte conficientium, qualis ferè conflictatio potentiorum inter se belligerantium esse solet, maximè in bellis civilibus, ut Pompeji & Cæsaris congressus docere possunt. Vnde Proverb: ex Sibyllæ Erythrææ vaticinio natum:*

κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικήσας ἀπώλωλεν:
Flet victus, sed victorem mors atra peremit.

Sic videlicet, ut in Pace Aristoph. ait:

Καὶ πίθος πληγεὶς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκτισεν πίθῳ:
Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat.

Qua de re vide Proverb: Testa collisa testæ. *Et alterum:* Cadmea victoria, *ipsis scilicet victoribus haud felix, cujusmodi Græcorum fuit; quorum nulli non magno constitit capta tandem Troja. Arguté, sed verè Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus præliis vicisset Romanos, multosq; amicorum & ducum amisisset, si adhuc semel, inquit, Romanos vincemus, actum est de nobis. Agesilaus etiam cum ad Corinthum Lacedæmonii vicissent Athenienses, multitudine occisorum audita exclamavit: O infelicem Græciam, quæ tantum hominum ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad universos vincendum barbaros! Vtrumque refert Plutarch. in apophth. Paradinus ex Claudiano addit:*

VT LAPSV GRAVIORE RVANT.

LXXVII.

VICTOR VTERQVE CADIT.

Victor uterq; cadit. proh quàm victoria acerba est,
Cum trahit in præceps una ruina duos!

NOTA *est fabula de Hesperidum hortis, quorum custos fuerit Draco pervigil, aurea mala vigilantiss. asservans, quem interfecerit Hercules. Unde hodieq. Romæ in Capitolio Herculis pulcerr. ex ære statua, clava insignis, lævaq. tria mala ostentans, visitur: quam rem mythologicè Pierius explicat lib.* LIV. *Mala quidem illa Agrætas in rebus Libycis, eumq. secutus Varro, oves fuisse tradit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Græciam asportaverit. Quidam rerum astronomicarum peritiam ab Hercule in Græciam relatam: nonnulli etiam venas aurocopiosas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupaverit, per mala illa significatas fuisse volunt. Draco sane ab antiquis etiam thesaurorum custodiis præficitur, ut ex Festo liquet, & Artemid.* I. *Onirocr.* XIII. *Et Proverb. vice est apud Cicer.* XIII. *Philipp.* Quasi thesaurum Draco. *Fulgentius singula mala, quorum fuere quatuor, mythologicè pro studio, intellectu, memoria & facundia accipit. Natalis Comes in avaros pecuniis ferè immorientes detorquet. Quo referenda est elegantiss. Phædri Aug. Lib. fabula de Vulpe & Dracone, lib.* V. *& Horatii increpatio lib.* I. *Sat.* I. *Nos per Draconem, perspicaciss. animal, vim animi indagatricem & θεωρητικὴν, per arborẽ malis aureis fulgentem philosophiam, & illum scientiarum Orbem, quovis auro pulcriorem & pretiosiorem intelligimus: quẽ mens sapientiæ cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso sectatur, tuetur ac custodit. Nam, ut præclarè Castius Parmensis in Orpheo,* nocturno ex somnis olivo

Immoritur,

Qui cupit optatæ donari frondis honore.

Accommodari ista sic quoq. possunt, ut significent, diligentiss. custodienda esse, quæ nobis elargitus est Deus, dona, ne ob ignaviam nostram ea nobis rursum auferat.

SACROS CVSTODIT IN ARBORE FRVCTVS.

Aurea ceu vigili servabam mala labore,
Tu quoque sic serva cœlica dona tibi.

BASILISCVM *in rerum natura unquam fuisse, fabulosum pleriq; putant. Vnde Franciscum I. Reg. Gall. ejus quidem vulgo receptâ effigie usum fuisse scribunt, sed cum dicto*: TV NOMINE TANTVM. *Rem tamen nō pauci affirmant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solinus, Scaliger, & Mercurialis, qui in Imp. Maximiliani thesauris Basilisci cadaver se vidisse testatur. Basilisci etiam venenum tollunt Galenus, Aetius, & Erasistratus, auctore Dioscoride. De generatione Basilisci vulgi opinio fabulosa procul dubio, veluti Albertus M. demonstrat, ut canora de ea sint nugæ Læv. Lemnii. Afflatum ejus omni animali exitialem tradunt. Quod cur adeo mirum sit, cum Thebiorum ad Pontum gentem adeo hominibus pestilentem esse ex Philarcho Plutarch. in Symp. scribat, ut illorum obtutum, anhelitum aut loquelam, qui sustinuerint, tabescant paulatim ac pereant? Sed experimenti illius, ut basiliscum, si in speculo objecto se ipsum intuitus fuerit, interire viderit, quis auctor est? Et hoc tamen in ore omnium. Igitur tanto magis Symbolicum, ut allegat Ant. Ricciardus in Comm. Symb. tribuens hanc inventionem Io. Bapt. Pittono. Eodem enim modo homines exitiosi aliis, tandem malitia sua se ipsos quoq; conficiunt. Notus enim est versus:*

οἷα τ' ἀνὴρ ῥέξῃ, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει·

Qualia quisque egit, tali quoque fine petitur.

Gravis. Seneca: Sunt Dii immortales lenti quidem, sed certi vindices generis humani, & magna exempla in caput invenientium regesserunt: ut justiss. patiendi vice, quod quisq; alieno excogitavit supplicio, sæpe excipiat suo. Aegyptios hominem à calumniatoribus objectū periculis Basilisci, etiam sine morsu extinguentis, picturâ expressisse Pierius indicat. Alii addunt: POENA SIBI IMPROBITAS.

LXXIX.

NOXA NOCENTI.

Improbitas solet esse sibi justißima merces,
Auctor es interitus sic Basilisce tibi.

INTER *omnia, quæ Regũ exactionem ex urbe Roma præcesserunt, Livius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapsum, non fugam tãtum in regiam, sed Tarquinium etiam Superbum valdè anxium fecisse. Quod in L. Brutum accuratè convenit. Sed longè aliter simile ferè prodigium accepit L. Sylla, qui Consul in Sotiali bello, cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subito ab una parte aræ prolapsam anguem conspexit: qua visa Posthumi aruspicis hortatu continuo militem eduxit, ac fortiss. Samnitum castra cepit: fuitq. hæc victoria fundamentum potentiæ ac felicitatis Syllanæ, ut Val. Max. auctor est. Sic diu ante apud Homer.* ιλ.β. *Græci apud Aulidem omen quidem futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ex ara prosiliens aviculam matrem cum octo pullis consumpsit, collegerunt: quem Homeri locum elegantiss. latinis versibus expressit Cicer.* II. *de divin. & eum imitatus Virgil.* V. *Aen. per anguem septem gyris contortũ, septennalem Aeneæ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Servius. Sic alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut regia potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cic.* I. *de Divinat. de Roscio Com. in hanc rem affert: Et præter Herculis exemplũ, Severi & Aureliani Impp. & alia plura. Vsum autem hoc symbolo scilicet Ammiratus scribit Ducẽ Seminariæ in Regno Neapolit. cum hac Inscriptione nostra: qua demonstraverit, sibi Regi suo contra Rom. Pontificem, merenti, nullo omine aut augurio alio opus esse: sed unicum sinceræ Fideĩ & Virtutis studiũ sufficere. Præclarè igitur Q. Fabius Max. (ut Cic. refert de Senect.) dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro salute Reip. fierent; quæ contra Remp. ferrentur, contra auspicia ferri. Vt enim insigniter dicit Hector apud Homer.* ιλ.μ.

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης:

Vna avis optima, pro patria pugnare tuenda.

VEL-

LXXX.

VELLE MON-STRAT ITER.

Tutum monstrat iter virtus, cur anxius anceps
Augurium expectas, si voluisse sat est?

LXXXI.

IN omnium ore sunt τὰ πάνδημα ἐκεῖνα τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, *ut Lucianus ait in Necyomant. quæ & alibi in his Centuriis adducuntur, & vertit Erasmus Adag.* Difficilia quæ pulcra. *Laudant Cicero, Xenophon, & ante oculos habuit Amm. Marcellinus lib.* XIV. *& alii. Certè cum Obeliscus, cujus hîc figuram repræsentamus, admodum acclivis, & serpens natura inprimis glaber ac lævis sit, fieri vix potest, ut in summum ejus cacumen perrepere possit. Qui igitur virtutis difficile & periculosum iter exprimere velit, fortaßis haud absurdè hoc symbolo uti poterit: Simulq; innuere, non facile pervenire ad Honoris & Gloriæ fastigium, qui nimis timidè omnia explorat, & trepidè resilit. Nam, ut pulcrè Theoctistus ait:* φεύγειν δεῖ πάντα τρόπον τὰς σκολιὰς, καὶ πρανεῖς. τὰς δὲ ἀποτόμους καὶ ὀρθίους τρίβους ἀσπάζεσθαι: *Obliqua & declives viæ modis omnibus fugiendæ sunt: abruptæ autem & recta sursum ferentes complectenda. Et ut Symmachus dixit* IX. *Ep.* LXXXIV. *Virtus durioribus negotiis nitescit, & aspernatur declivem facilitatem, maximoq; sudore arduum laudis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epist. ad Lucilium: Ad honesta nitentes, quanto magis incubuerint, minusq; sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo, Tanto melior surge & respira: & clivum istum, uno si potes, spiritu exupera. Generosos animos labor nutrit. Et paulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & aspera hortatur, & dicit: Quid cessas? non est viri, timere sudorem. Xenophon quidem* II. ἀπομν. *ubi Hesiodea illa adducit, hanc pulcerr.* γνώμην *præmittit:* Διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες: *Cura quidē laboriosæ efficiunt, ut ad pulcra & honesta facinora perveniatur, sicuti virorum optimorum habet adagium.*

INVIA

INVIA VIRTV-
TI NVLLA.

Sudore hæc magno conſcendit culmina ſerpens,
Nempe eſt virtutis ſemita difficilis.

Γῆρας ὄφεως, Senecta anguium apud Dioscorid. & alios, nominantur exuviæ veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpẽtes solent. Dicuntur & σύφαρ quibusdã, & Lucretio eleganter vestis, lib. III. *&* IV. *Meminêre ejus rei & Nicander in Theriacis: & Nonnus in Dionysiacis lib.* XLI. *Et Tibulli querela nota est. Aristot. quidem tam vere, quam auctumno senectutem eos exuere scribit: Et Plinius fœniculi succo ad hoc adjuvari ait. Lactantius Commentator ad locum Statii* IV. *Thebaid. (ubi & ipse de Iuventute serpentis hoc modo renovata) marathron herbam nominat, quam cum comederit, seniũ deponat ætatis. De caussis physicis cum aliis, tum ad Cardan. in Exerc. Scaliger disputant. Virgil. autem in Georg. &* XI. *Aen. elegantem hinc similitudinem sumpsit, versib. illis, ex quibus est nostra hæc ἐπιγραφή. Variè autem symbolum hoc explicari solet. Quidam exprimere eo voluerunt, sibi priori fortuna minus lauta relicta, optatiorem jam & lætiorem affulsisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta in melius se mentem efformasse innuere studuerunt. Hos in recto proposito confirmet B. Basilius, qui apposite ad hoc symb.* Γίνεσθε γάρ φησι φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις.. ὅς ἐπειδὰν ἀποδύεσθαι δέῃ τὴν λεβηρίδα, στενῷ τόπῳ καὶ ἀκριβῶς περισφίγγοντι τὸ σῶμα ἐπιδοὺς ἑαυτὸν, φρονίμως καὶ συνετῶς ἀποδύεται τὸ γῆρας. ὅπερ οὖν καὶ ἡμᾶς βούλεται ὁ λόγος, διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ πορευομένους, ἀποδύεσθαι μὲν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ἐνδύεσθαι δὲ τὸν νέον: *Estote prudentes, sicut serpentes, qui cum opus fuerit vernationem exuere, per angustam rimam corpusq; strictim coercentem repentes, prudenter exuunt senectutem. Quod & idem nos imitari ipsa suadet scriptura, per angustam & arctam viam ingredientes, veterem hominem exuere, induere vero novum. Videatur Augustin lib.* XI. *doctr. Christ. C.* XVI. *& Embl.* XVI. *Cent.* III.

POSI-

POSITIS NOVVS EXVVIIS.

Vt solet exuuias veteres deponere serpens,
Sic scelerum sordes exue, pulcer eris.

SERPENTIS *pictura caudam ori sic inserentis, ut circulum efficiat, veteres Aegyptios annum & têpus repræsentasse, Horapollo testis est, meminitque Serv. in* V. *Aen. Claudian. autem eandem rem valde poëticè describit* II. *de Laud. Stilic. Quæ certè naturæ rationi convenit, illiq; circulorum circuitioni, ex qua dierum noctiumq; varietas, & mensis anniq; mensura procedit, de qua post Platonem Cicero. Grammatici annum, quasi annulum dictum putant: qui ab Homero* περιπλόμενος ἐνιαυτὸς *appelletur, quasi* ἰὼν εἰς ἑαυτὸν. *Latinis annus vertẽs est. Symboli autem usus varius esse potest. Nam, ut Virg. imitatione L. varii,* III. *Georg. canit:*

In se sua per vestigia volvitur annus.

Et de Tempore pulcrè Seneca Troad.

Tempus nos avidum devorat, & chaos.

Omnium etiam rerum in hoc mundo perpetua est ἀνακύκλωσις, *ut Polyb. verbo utamur: Vnde ipsius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, ut apud eundem Horapoll. & Pierium videre est. Quo Cor. Taciti aurea illa sententia pertinet Annal.* IV. *qua affirmat, Reb. cunctis inesse quendam velut orbem, ut quemadmodum temporum vices, ita & morum vertantur. Et illa Crœsi apud Herod.* κύκλος τῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶ πρηγμάτων. περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἐᾷ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν: *Humanarũ rerum circulus est, qui rotatus semper, eosdem fortunatos esse non sinit. Sane quæ de Rerump. periodis Plato & Aristot. disserunt, ex scriptis ipsorum petendæ sunt. Nec enim hic inseri ob opusculi rationem possunt. Quin & Regem, & ipsum denique imperium hac figura intellexisse Aegyptios, scriptores hieroglyphici indicant. Itaq; vetustum Adriani Imp. honori sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & serpens Regni icon est, unde caput serpentis, divûm regina Iuno, dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Pet. Costalius in Pegmate suo litium æternitatem hoc symb. subjicit.* FINIS.

FINISQVE AB ORIGINE PENDET.

Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt,
Finis ut unius sit caput alterius. ojdria-

SERPENTEM, *venenatum & inprimis noxiũ animal. max. invisum esse homini, utpote cujus semini perpetuæ cum eo fuerunt & erunt inimicitiæ, ipsa natura nos docet, & S. pagina confirmat. Hinc videmus, ad conficiendos & tollendos è medio serpentes, si in quos fortè incidimus, inprimis nos esse cupidos, nec satiari, donec multis ictibus concisos relinquamus tandem. Utinam vero homines in concidendis & extirpandis vitiosis cupiditatum affectibus & in dispergendis fugandisq. voluptatum illecebris, quæ veluti serpentes animis illorum se insinuant, tam vigilantes essent ac studiosi! Nam secũdum Horat.* III. *Od.* XXIV.

scelerum si bene pœnitet:
Eradenda Cupidinis
Pravi sunt elementa.

Sed nos in hoc symb. per serpentinam figuram Diabolum, humani generis acerrimum hostem significare voluimus, qui nisi cœlesti manu, hoc est, virtute Dei conficiatur, nostra tela flocci solet facere. Quò præclarus ille Iustini locus pertinet ex Dialogo cum Tryphone Iudæo: ὁ διάβολος ἐφέστηκεν ἀεὶ ἀντικείμενος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκειν πάντας βουλόμενος. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, τουτέστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ, ἡ πεμφθεῖσα ἡμῖν διὰ Ιησοῦ χριστοῦ, ἐπιτιμᾷ αὐτῷ, καὶ ἀφίσταται ἀφ' ἡμῶν. καὶ ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς ἐξεσπασμένοι ἐσμὲν, ἀπὸ μὲν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προτέρων καθαρισθέντες, ἀπὸ δὲ τῆς θλίψεως καὶ τῆς πυρώσεως ἣν πυροῦσιν ἡμᾶς ὅ τε διάβολος καὶ οἱ αὐτοῦ ὑπηρέται πάντες: *Nobis quidem diabolus instabat, semper adversans & ad se trahere volens: & Angelus Dei, id est, virtus Dei per Christum nobis missa, increpat illum, & à nobis repellit: & sumus perinde atq. ex igne extracti, à peccatis videlicet pristinis purificati, atq. ab afflictionibus & exploratione ignis probati: qua nos exercet diabolus, & administri ejus omnes.*

COELO

COELO REPETITA PLACEBVNT.

Cælesti auxilio vetus ille extinguitur anguis,
Humana elidit spicula missa manu.

SERPENTEM *callidissimum esse omnium animalium, etiam S. pagina attestatur, vulgoq́ prisci credidere, ut ex Virg. ecl.* VIII. *patet, quia rumpi possent carmine magico serpentes, idcirco ipsos, si præsentirent, recantare, seu incantationẽ retorquere & exsolvere, ut ex Plinio, secundum Adr. Turnebi lectionem, licet colligere: Et veteres Aegyptios hominẽ refractarium & inobœdientẽ hac hierographia denotasse scribit Pierius. Certè Psal.* LVIII. *mentionem facit surdæ aspidis: quæ scilicet aurẽ utramq́ obturet ad voces incantatoris: alteram nempe in terrã defigendo, alteram caudæ suæ acumine occludendo, ut testes sunt ad eum locum Arnobius, Hieron. Augustinus, Cassiodorus & alii. Ierem. etiam* VIII. *minatur Deus populo Israëlitico serpentes, qui incantari nequeant. Tangit etiã rem eandem Clem. Alexandr.* ςρωμ. VII. *& Epiphan. contra Ophitas. Verùm ut dextrè S. scripturæ indicata similiaque loca accipi debent, ne stabiliatur de vi verborum Magicorum superstitiosa opinio, & ita confirmentur magni illius Serpentis perniciosa ludibria: Sic nihil vetat, quo minus adducamus quæ olim & vulgo, quamvis falsò, de serpentũ astutia hac in parte jactata fuère, utpote illis in rebus imitanda, quæ usui nobis esse possunt ad evitanda exitiosa & turpia. Vnde & Christus nos esse jubet prudentes, ut serpentes: Sed adjecta salutari mentione columbinæ simplicitatis, qua vafrities serpẽtina refrænetur, ut B. Hieronymus in Oseam innuit. Monentur igitur adolescentes potissimum, serpentis hîc depicti more obturare aures ad quævis obscœna & noxia, ita ut nec in animũ, nec in sensus admittant ullas voluptatum illecebras, ne earũ vi, veluti voce Thessala, miserè tandẽ disrumpantur ac pereant. Principes etiam monet hoc symbolum, ut obturent aures assentatoribus & scurris, quorum opes illi sæpius, quam hostes everterunt, ut alibi hæc ex Q. Curtio, & simul plura in hanc rem adducta leguntur in his etiam Centuriis.*

MEN

MENTEM NE LÆDERET AVRIS.

Carminis insidias serpens magici exit opertis
Auribus: illecebras sic fuge, tutus eris.

PLINIUS *omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosq; saliva jejuni hominis ictos, non secus ac contactu aquæ ferventis fugere, quæ si in fauces penetraverit, etiam mori illos. Tangit rem eandem Aristot. quoq;: & Lucret. lib.* IV. *in ejus caussas physicas inquirit. Versus ejus sunt isti:*

Sæpè etiam serpens hominis contacta salivis
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa. &c.

Hoc sane ut benignæ naturæ memorandum est beneficium, ita sobrietatis, temperantiæ & castitatis luculentum est testimonium. Iejunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non velit destitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, ut contra omnia luxuriæ & libidinis venena præsentiss. sit antidotum. Vnde etiam Græcis tam augusto nomine σωφροσύνη, *quasi* σώζουσα τὴν φρόνησιν, *quod mentem illibatam conservet, dicitur. Quod & Hierax vult lib. de justitia, ubi virtutem illam, quæ* ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν *repellit, ait sapientes vocasse* σωφροσύνην, σωτηρίαν *scilicet* οὖσαν φρονήσεως, *incolumitatem prudentiæ. Eam Plato* πολ. δ. *definit, quod sit* κόσμος καὶ ἡδονῶν τινων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια: *decus, & certarum voluptatum & cupiditatum cõtinentia. Praclarè igitur Xenophanes Ep. ad Lamproclem* Κακὸν οὐδὲν φύεται ἐν ἀνδρὶ, θεμέλια θεμένῳ σοφίας, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν: *Nihil innasci malum potest in homine, qui sapientiæ fundamenta jecerit, Temperantiam & Continentiam. Tẽperantia enim, ut Seneca ait in Ep. voluptatibus imperat: alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit. Appositè etiam ad hoc symb. Macarius hom.* XVI. *Igitur in omnibus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere, vertãtur in perniciem nostram.*

SOBRIE-

SOBRIETATIS OPVS.

Emoritur serpens hominis contacta saliva:
Hei mihi quam magnum sobrietatis opus!

SOLENT *in Italia, more ſanè laudabili inſtituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum imitatione Academias, & ſe Academicos nominant, in locus publicus, in quibus convenire, & ſe in ſtudiis rebusq; honeſtis ac liberalib. exercere cõſueverunt, iſtiusmodi affigere depicta ſymbola, qua illi Impreſas vocant: Quæ ſi nomen Collegii & profeſſionem ritè exprimant, cenſentur eſſe lectiſsima. Exempla quamplurima cum alii recenſent, tum Scip. Bargaglius Senenſis de novo Romæ inſtituto ejuſmodi Academicorum, qui ſe* Renovatos *nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, commemorat. Significare autẽ illo procul dubio voluerunt, non ſecus ac ſerpentes hieme ſub terra in ſqualore & tenebris latent, vere autem novo Solis calore protrahuntur: Ita ſe quoq; temporis iniquitate preſſos delituiſſe, ſed mox meliore aſpirante fortuna, & favore Mæcenatum recreatos, ac veluti renovatos, coiviſſe in pub. Academiæ ſocietatem, in qua illuſtres ingenii & doctrinæ ſuæ fructus cunctis oſtenſuri eſſent. Poterit autem in univerſum uſurpari ab iis, quibus poſt triſtiorem fortunam ſerena lux affulſerit. Nam ut ait Pindar. in Pyth.*

ἄλλοτ' ἀλλοῖαι πνοαὶ ὑψιπετῶν ἀνέμων:
Aliàs alii flatus ſublimiter volantium ventorum.

Quo omnino Horat. illa x. *Od. lib.* II. *referenda:*

Informes hiemes reducit, Iupiter idem Summovet &c.

Et Theocriti illa Idyll. 4.

Θαρσεῖν χρὴ φίλε Βάττε. τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον,
Ελπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
χὠ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος ἄλλοκα δ' ὕει:

Quæ nos ita vertere conati ſumus:

Fidere Batte decet. non ſi nunc eſt malè, erit cras.
Spes vivis tantum, non eſt ſpes ulla ſepultis.
Nunc pluit: aſt cœlo nunc fulget Iupiter alto.

Refer item huc trita illa: Poſt nubila Phœbus. *Et,*
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur hora.

QVOS BRVMA TEGEBAT.

Vere novo latebris ferpens prorepit opertis,
Gloria sic artes ad loca summa vehit.

SERPENS, *ut ſæpè jam dictum, Prudentiæ: gladius ſeveritatis & animadverſionis: Corona gloriæ typus eſt. Gladius quidem magiſtratui vindex in iram ei, qui malè operatur,* XIII. *ad Rom. Vnde hodieque magnis Principibus in ſolemnitatibus prægeſtari ſolitus. Sed inprimis memorabile eſt, quod de Trajano Imp. ex Dione Xiphilinus, & Aur. Victor referunt, cum Licinio Suræ Præfecto Prætorio gladium de more accingere deberet, ei porrexiſſe nudum, cum hoc dicto: Tibi iſtum ad munimentum mei committo, ſi rectè agam: ſin aliter, in me magis. Etſi autem ſalutaris ſeveritas vincit ſæpè inanem ſpeciem clementiæ, ut Cicero ait ep.* II. *ad Brutum, max. cum flagitia & facinora ſine modo ſunt, ut Tacitus loquitur: certè tamen ut Princeps rectè utatur gladio, magna cautione opus eſt. Non enim diuturna eſt poſſeſſio, in quam gladio inducimur, ut Q. Curtius Rufus dixit lib.* VIII. *Et ſeveritas amittit aſſiduitate auctoritatem, ex Seneca dicto* I. *de clement. qui idem ibid. pulcerrimè, ut arbores, inquit, quædam reciſæ pullulant: Ita regia crudelitas auget inimicorũ numerum, tollẽdo. Quin etiã pronunciare ibidem audet: Principi non minus turpia multa ſupplicia, quàm Medico funera. Igitur Iuſtitia quidem ille miniſter ſit, ſed cum prudentia: His enim ducibus veram conſequetur gloriam, ut ſymbolum hoc noſtrum ſubjicit. Pulcrè Caſſiodorus* XI. *Var. Benigni principis eſt, ad Clementiæ commodum, tranſilire interdum terminos Aequitatis. Quando ſola eſt miſericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recuſant. Proprium igitur ſit Principis, ex Taciti monitu in Agric. Omnia ſcire, non omnia exſequi: parvis peccatis veniam, magnis ſeveritatem commodare: nec pœna ſemper, ſed ſæpius pœnitentia contentum eſſe. Ex quibus liquet, veriſſimum eſſe Ariſtotelis dictum: ἡ φρόνησις, ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνη: Prudẽtia, imperantis propria & unica virtus.*

HIS DVCIBVS.

Serpentis ritu prudens, seuerus at idem
Fer gladium, & celebris laurea serta geres.

AMPHISBÆNAM *serpentem in Libyæ desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, unum in anteriore, in posteriore corporis parte alterum habeat, eumq; circulatis tractibus incedere, & alterutrum caput sive attollere, sive retrotrahere, pro ut usus & necessitas exegerit. Qua de re Aelianus, Plinius, Solinus, alii: Et tangit Lucanus lib.* IX. *hoc versu:*

Et gravis in geminum surgens caput amphisbæna.

Usus autem & hoc Embl. ad testandum insignem suum propter amissam conjugem dolorem fuit Nobilis Neapolit. Bernh. Rota, cum scito: SUPERESSE MORI EST, *ut Scip. Ammiratus commemorat. Quo inprimis Ovidii illa exsulis in navi de conjuge sua cantata pertinent:*

O benè quod non sum mecum conscendere passus:
Ne mihi mors misero bis patienda foret.
At nunc, ut peream: quoniam caret illa periclo:
Dimidia certè parte superstes ero.

Profecto enim cum vir & uxor in legitimo matrimonio etiam S. scripturæ oraculo una caro, unumq; corpus sint, fieri nō potest, quin si unum caput ex illo corpore abrumpatur, alteri vita non quidem erepta, sed quavis morte sit acerbior. Non ignota autem sunt, atq; ideo huc referenda, quæ de Alcesti Admeti uxore Euripides: de Pæti Arria, de T. Sempr. Graccho, de C. & M. Plautiis, Valer. Max. Plinius Secundus in Ep. & Sex. Aur. Victor de viris Illustr. memoria prodiderunt: & alia exempla similia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alcest. ait, illum hac extincta in posterum victurum vitam ἀβίωτον, hoc est, minimè vitalem, ut Ennius loquitur. Sed pulcrè idem Chorus ibi concinit:

Τί γὰρ ἀνδρὶ κακὸν μεῖζον, ἁμαρτεῖν
Πιστῆς ἀλόχου;

Quod enim homini majus malum accidere potest, quam a-
Caram conjugem?

(mittere

NEC MORS, NEC VITA RELICTA.

Parte mei supero, pars est mihi demta, vel ergo
Cum cara præstat conjuge posse mori?

VIPERARVM *hanc commixtionem, veramq; illarum effigiem, ex Baldo Angelo Abbatio, & Ferdin. Imperato Neapolitano expressimus. Coeũt autem, ut Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibi ipsæ circumvolutæ, ut una existimari biceps possit. Viperæ feminæ mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Quod longè ante Horapollo scripsit, Aegyptios dicens hac figura mulierem, quæ odio prosequens maritum ejus vitæ insidiaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem autem ipsam ex veteribus affirmãt Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Aelian. Basilius M. homil. contra fœner. & de Invid. & IX. Hex. Hieronymus ad Præsidium, Prudentius in Hamartigenia, & alii: ut miretur Pierius Albertum M. unum contradixisse. Sed vera ne sint hæc, Bald. Angelus in lib. de Viperæ natura & facultatibus enucleet. Symbolica certè esse manifestum est: quæ morbos & cetera ex nimia & immodica Venere incommoda, & quod per illam naturali calore tandem extincto cita mors veniat, accuratè oculis subjiciant. Eryximachus quidẽ apud Stob. breviter* τὴν συνουσίαν μικρὰν ἐπιληψίαν ἔλεγεν, καὶ χρόνῳ μόνῳ διαλλάττειν: *Coitum brevem morbũ comitialem esse dixit, ac tempore tantum differre: Et similiter apud eundem Democritus:* Ξυνȣσία ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσσυται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπȣ: *Coitus est brevis apoplexia. Prorumpit enim homo ex homine. Sed quid aliud sunt amatoribus suis libidinosæ feminæ, quam viperæ? Illis enim omnem succum & sanguinem, facultates, & ipsam deniq; vitam abrodunt & adimunt. Notus enim est veteris cujusdam poëtæ Senarius:* ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης: Par est leænæ & feminæ crudelitas. *Omniũ autẽ pulcer. est Phædri fabula lib. II. de anu & puella diligentibus juvenem, cui hos præmittit vers.* A feminis utcunq; spoliari viros, Ament, amentur, nempe exemplis discimus. *Videatur Hadr. Iunii Embl.* XXXVIII.

VENVS

VENVS IMPROBA.

Sic pereat quisquis meretrici turpiter hæret,
Per Venerem ut nimiam vipera morsa perit.

Ubi de vipera coitu Plinius disserit, sicut in prox. Symb. ejus locum adduximus, pergit idem ibidem: Tertia die intra uterum catulos excludit: deinde singulos dieb. singulis parit, viginti ferè numero. Itaq. cetera tarditatis impatientes perrumpunt latera occisa parente. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pœnam luere feminam affirmat, cui astipulantur Horapollo, Nicander, Aelianus, Plutarch. Basilius M. & Hieronymus. Sed Apollonius apud Philostrat. & Maximus Tyrius superesse partui suo viperā tradunt. Quod similiter cōfirmant Io. Brodæus in Misc. & Iul. Cæs. Scaliger in Exerc. & latè Bal. Angelus in antedicto libro. Quidquid sit, typus profectò hic talionis pœnæ est insignis, ut merito ab eo potius, quam ab Oreste aut Alcmæone ex Tragœdiis exempla ultæ paternæ necis petenda esse Aelianus censeat. Hinc & nostra inscriptio nata ex Seneca versib. in Herc. fur. Potest etiam accommodari in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, ut Niceph. Gregoras argutè ait: τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξια τὰ γεώργια. *Malorum seminum mali fructus. Certè Proclus Archimedi in hanc rationem scribit apud Theophylactū Simocatam:* καὶ παῖδας ἕξεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἰνδάλματα. οὕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς ἐχίδνης κυήματα μητρικὴν ἀνοσιότητα διαδέχεται. τὴν κυοφόρον καὶ τιθηνὴν γαστέρα διαρρηγνύοντα: *Liberos habebis vitiorum paternorum veram & expressam imaginem. Sic enim & viperæ partus maternam impietatem æmulantur, dum ventrem qui eos tulit & nutrivit, lacerant. Angel. Politianus alio sensu hoc symbolum de Marsilio Ficino, paucis annis innumeros ingenii fœtus producēte usurpavit, hac addita* ἐπιγραφῇ: ANTE PARIS, QVAM CONCIPIS. *Alius quidam vir magnus idem torquet in hostes Ecclesiæ, qui illam quidem non secus, ac viperea soboles matrem, rodant ac lacerent, sed illa tamen incolumi & salva, ipsi miserè pereant.*

SVO PREMITVR EXEMPLO.

Ecce ut rupta aluo protrudat Vipera gnatos?
Sustulit illa patrem, sustulit hanc soboles.

EX *Aristot. hoc desumpsimus: qui* VIII. *hist. anim.* XXIX. *observavit, quod vipera Scorpium devoret: ideoq; venenū alere tanto deterius, adeoq; morsum ejus esse letiferum, quod venenatis pasci soleat. Idē sæpè in Italia à viperarum captatoribus observatum: quanquā capsulis inclusæ, scorpionibus objectis, raro id faciant. Galenus de Theriac. lib.* XIII. *auctor est, viperam alia etiam venenata animalcula consumere, puta buprestes, cantharidas & istiusmodi, ipsi procul dubio non ingrata cibaria. Eodem scilicet modo homines crudeles, & natura facti ad tyrannidem, sæviores tamen longè evadunt, cum ad inclinationem illam innatam accedit perversa & flagitiosa educatio, & cōsuetudo ex pessimis moribus inquinatissima. Verissimè enim Plato dixit* VI. *de Leg.* Ἄνθρωπος δὲ, ὥς φαμὲν, ἥμερον. ὅμως μὲν παιδείας τῆς ὀρθῆς τυχὼν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φιλεῖ. μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν, ἀγριώτατον, ὁπόσα φύει γῆ: *Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porro si cum natura fœlici rectam quoq; disciplinam fuerit assecutus, in divinissimum mansuetissimumq; animal solet evadere. Sin vero non satis aut non benè fuerit educatus, ferocissimum omniū, quæ in terris nascuntur, animal redditur. Quod si ad malam naturam & consuetudinem vitiosam accedat etiam potentia, & regnandi fastigium, tum certè nihil medium est inter præcipitia & summa, ut Tacitus loquitur. Rectè enim Plutarch.* ἡ δὲ ἐξουσία παραλαβοῦσα τὴν κακίαν, νεῦρα τοῖς πάθεσι προστίθησι: *Potestas malitiæ conjuncta, nervos ac robur affectibus addit. Et ut Seneca in Hipp. dixit:*

durus & veri insolens
Ad recta flecti regius non vult tumor.

DIRA DIRIS PASCVNTVR.

Tetra quod extinguit, non mirum, vipera morsu,
Ecce etenim quali gaudeat illa cibo?

ETsi quæ de Vipera cum Murana coitu litteris consignata sunt, falsitatis coarguant Gu. Rondeletius, Hipp. Salvianus, & Bald. Angelus: jucunda tamē & valdè symbolica sunt, quæ de illo apud scriptores complures leguntur. Viperam nimirum veneno prius posito consortem muranam sibilo evocare è mari: hanc autem sponte illi morem gerere, atq; in litore cum illa commisceri. Tradunt hoc constanter Horapoll. in hierogl. Oppianus, Aelianus, Phile in Iamb. Licinius Macer apud Plinium, & Achilles Tatius graphicè admodum lib. 1. de Clitoph. & Leucipp. Aristot. quoque & Theophrast. muranam non raro in siccum exire testantur, pluresq; qui eadem asserant, commemorat Scholiastes Nicandri in Theriacis ejus. Sequuntur illos Basilius M. & B. Ambros. in Hex. uterq; ad matrimonio convenientem reverentiam, & conjugale obsequium rem eruditè transferens. Quo sensu etiam Alciatus hoc Embl. accepit, & lepidiss. Epigrammate descripsit. Sed cum non ejusdem generis sint hæc animalia, ideirco longè rectius ad violationem thori alieni referri fortè posset. Nam & in muranarum genere, teste Aristotele, mares sunt, ut alienigenam sectari necesse non habeant: & pulcerr. Basilius dicto ante loco ait: ὅτι μοιχέια τις ἐςὶ τῆς φύσεως ἡ τῆς ἐχίδνης κ̓ μυραίνης ἐπιπλοκή: *veluti adulterium quoddam naturæ esse hunc viperæ & murenæ concubitum. Et idcirco eos, qui alienæ matrisfam. corruptores sunt, considerare debere, cujusmodi bestiæ sint similes. Aegyptios sanè hominem* ἀλλοφύλων μίξει χρώμενον *murenæ typo expreßisse etiam Horap. scribit. Pulcrum sane est Euphronis illud:*

οὐκ ἔςι μοιχȣ̃ μεῖζον ȣ̓δὲ ἓν κακὸν:
ἐν ταῖς γὰρ ἑτέρων βȣ́λετ' ἀτυχίαις τρυφᾶν:
Non est adultero ullum majus malum:
In aliorum enim infortuniis delicias quærit.

XCIII.

SACRI CONCVSSIO LECTI.

Vipera en amplexu gaudet muræna. Quid ergo
Dissimile his brutis turpis adulter agit?

VESPÆ, *ignavum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrimè. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem scilicet aliquando à Diogene correptum, quod exigua voce esset, & tamen castigaret homines, respondisse: Vespas itidẽ sonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acerrimũ. Lepidum itaq; est Archilochi mordacisq; poëtæ Epitaphium, quo in ejus sepulcro vespæ habitare dicuntur, in* III. ἀνθολ. *ex quo Alciat. Embl. suum* LI. *desumpsit. Sane cum vespæ à se cum noxa pungant, & quid facient, ubi viperæ venenospicula sua tinxerint? Quamvis autẽ figmenta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambaiæ Indiæ Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuisse factum, ut muscæ quæ modo solo suctu cutim perstrinxissent, turgidæ interierint.) jucundam nihilominus & utilem considerationem habent. Per viperam enim delatores, pess. genus hominum, qui clam apud alios innocentes deferunt, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc ad volantib. vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro significabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium acceperunt, nihilominus pro veris dispergunt. Vtriq; rei gravissimi criminis. Sed optimum est Plautini senis votum in Pseudolo:*

Homines qui gestant, quique auscultant crimina,
Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant:
Gestores linguis, auditores auribus.

Nam ut Thucydides dicit: Διαβολὰς ἐ σώφρον οὔτε λέγειν πρὸς ἀλλήλες, οὔτε ἀκόοντας ἀποδέχεσθαι: *Non decet calumnias neq; aliis narrare, neq; audiendo suscipere. Inscriptio Symb. Paradini est.*

TRANS-

TRANSFVNDIT PASTA VENENVM.

Vipereum exsugit vesparum turba venenum,
Tu fuge, ne noceant hausta venena tibi.

Ut fœcundissimū, sic nocentiss. animal est Scorpio: qui minimo inflexæ caudæ ictu, atq. insensibili materia quātitate, ut doctiss. Scaliger loquitur, mortem homini affert, graviq. per triduum supplicio illum conficit, ut Plinius tradit, simulq. ostendit, Scorpionis cinerem in vino epotum homini ab eo icto pro remedio esse. Certè quotidianis experimentis constat, eum in oleo demersum & suffocatum, si teratur, & vulneri ab ipso illato imponatur, medelam esse præsentissimam. Mira certè naturæ & arcana vis, cum tam pusillum animalculum & ad mortem & ad vitam destinavit homini. Sic Achillis hasta Telepho Regi Mysiæ & vulnus lethale, & præsentem simul salutem attulit: Qua de re Suidas, in τήλεφος ὁ τρώσας ἰάσεται, *Eustathius* παρεκβ. εἰς α. ῥαψωδ. τῆς ἰλ. *&* ὀδυσ. λ. *& Hyginus fab.* CI. *& tangit rem Erasmus in Adag.* Polypi caput. *Nostrum quidem hoc haud scio an non rectè doceat, hostes etiam sæpè nostros vitam quandoque nobis & gloriam afferre. Quo Xenophontis dictū spectat, sapientis esse, etiam ex hostibus utilitatem capere. De quo integrum libellum Plutarch. commentatus est. Scitè etiam Erasmus Roterod. in præfat. in Off. Ciceronis, ad fessos labore in gravioribus litterarum studiis similitudinem hanc transtulit, qui ab iisdem, sed amœnioribus, remedium & recreationem solent petere. Elatius vero & ferocius Ludovicus Gonzaga Marchio, qui in ingressu Caroli V. Imp. in urbem Mantuā, in veste triumphali Scorpionis iconem ostentavit, cum ascriptione:* QUI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETUR. *Eo enim, ut Paulus Iovius scribit, ostendere voluit, se interfecturum, à quocunque læderetur aut afficeretur injuria, ut ejus morte vindictæ ardorem mitigaret ac restingueret. Sic ipsi scilicet fuit*

Vindicta bonum vita jucundius ipsa.

XCV.

MORTE MEDETVR.

Vivens mortem homini instillo, moriensq; medelam,
Quam mira alternant vitaque morsque vice?

SCORPIO

SCORPIO *hominem vafrum, cuiq; nulla sit habenda fides, denotat, ut apud scriptores hieroglyph. legimus. Non igitur nisi resecta cauda, in qua illi aculei venenum stillantes, ab ejus ictu quis tutus sit. Similiter ne hosti quidem ulli, cui arma erepta aut ex cussa non sint, fidendum, multo minus ad colloquia cum eo veniendum est aut ad fœdera, etiam si per omnia sacra jurare paratus sit. Cujus rei significatio libri hic depicti imagine subjicitur. Rectiss. igitur Q. Cicero, Legatus Cæsaris, respondit Nerviis: Non esse consuetudinem Rom. populi, ullam accipere ab hoste armato conditionem. Et memorabilis est ille apud Livium lib.* XXXIII. *inter Philippum Macedonem, & T. Quintium cõgressus, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloquium congredi. Sic sane* II. *Samuel.* XX. *Amasa sub pacis & amicitiæ prætextu à Ioabo interimitur, non attendens cinctum eum gladio. Philip. quidem Cominæus sæpius monet, quantum sit periculi in congressibus magnorum Principum, & quam dubia ac periculosa sint inter ipsos plerunq; contracta fœdera. Et affert cũ alia exempla, tũ inprimis lib.* III. *Ludovici Regis Galliæ, Peronæ in Caroli Burgundi potestate periclitantis: & lib.* VI. *de Ioanne Burgund. Duce à Rege Carolo in mutua salutatione interempto: quæ sunt illustria. Rectè igitur Demosthenes in Phil. dicit, urbibus ad custodiam multa quidem inventa esse, valla, mœnia, fossas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & sumptus postulent ingentes. Verum unum commune munimentũ à natura inesse animis hominum* τῶν φρονούντων, *idq; cum ceteris salutare esse, tum max. plebi contra tyrannos:* Ἀπιστίαν, *nempe. Et sane in celebrem illum de hac Epicharmi versiculum integrum etiã scriptum Dio Prusaensis contexuit, quod Græcè & latinè avus meus olim edidit.*

NE

XCVI.

NE IVRATO QVIDEM.

Non nisi desecta credam tibi, Scorpio, cauda,
Armaq; ni ponas, fœdera nulla dabo.

EX *Plutarch. libello* περὶ φιλοπλουτίας *adducitur Adag.* κοχλίε βία: Cochleæ vita: *Domiporta enim hac est, Cicer.* II. *de Divin. ut ballucinentur Erasmus & Crinitus, qui quod à Cicerone de Cochlea dictum est:* Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam, *testudini tribuerunt. Testudinis enim sanguinem Plin. claritatem visus facere, suffusionesq́; oculorum tollere asserit. Sed hoc nostrum de iis usurpabitur, qui vel à forensi luce remoti, fugiunt omnem turbam ac tumultum, vel domi latitantes cavent sibi à periculis & injuriis, quibus expositi sunt, qui vivunt peregre. Celebratur enim illud:* οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος: *Et Gaius I C. suam cuique domum tutissim. esse refugium & receptaculum dixit. Iucundum etiam est Claudiani Epigramma de Sene Veronense, extra pomaria sui agelli nunquam egresso: & inscriptionem nostram ex Ovid. acceptam unusquisq́; statim videt:* Benè qui latuit, benè vixit. *Benè qui latuit, nempe cum ratione & judicio, & ubi necessitas, fortè etiam utilitas publica sic exigit. Nam & hac in parte* τὸ μέτριον *inprimis servandum, ut in Embl.* XCI. *Cent.* II. *admonemur. Inepti enim, qui, ut Seneca ait, adeo in latebras refugerunt, ut putent in turbido esse, quidquid in luce est. Inter se ista miscenda sunt, & quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Quidam aureum illud* τὸ γνῶθι σαυτὸν *ascribunt: alii ex Persio:* TECUM HABITA. *Referenda item huc, quæ in laudem* αὐταρκείας *alibi adducta sunt: Et simul Horat: illa in Ep.*

—— fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Pulcrè etiam in hanc rem Turpilius, in Lindia:

Profectò ut quisq; minime contentus fuit,
Ita fortunatam vitam duxit maximè:
Vt Philosophi aiunt isti, Quidvis sat est.

XCVII.

BENE QVI LATVIT.

Exemplo domiporta tibi sit cochlea, quisquis
Exoptas tuto consenuisse domi.

PRIORI *cohærens & hoc est, cum inscriptione ex Persii Sat.* I. *Quod evidenter monet, ne immaturè prodeamus fortè cum certo vitæ nostræ periculo. Rectius, qui cum eodem Persio Sat.* VII. *gloriari potest:*

Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
Infelix pecori, securus, & angulus ille
Vicini nostro quia pinguior: &c.

Sed hoc quidem Cochleæ telo confixæ Symbolo usum ferunt Ferdinandum Calabriæ Ducem, postquam à Rege Hispaniæ in bello Navarrensi, quod in Gallorum castra transire parasset, in Sciativæ arcem, qua Aragonii Reges ad Illustrium virorũ carcerem utebantur, conjectus fuit, sicut eam historiam Fr. Guicciardinus recenset lib. XI. *Ostendere nimirum miserr. Princeps eo voluit, ꝙ Achæis T. Quinctius apud Liv. lib.* XXXVI. *similitudine pæne eadem ob oculos posuit: Testudinem ubi collecta in suum tegimen est, tutam ad omnes ictus esse, ubi exerit partes aliquas, quodcunq; nudavit, obnoxium atq; infirmum habere. Meminit & Plutarch. in vita T. Flaminii. Hinc rectè Plautus:* Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit. *Quo pertinet pulcherrima Polybii* ὑποθήκη *lib.* I. *quam ita latine interpres reddidit: Nam cum duo hominibus modi propositi sint, quibus facilè mutari in melius queāt, unus ob suam cuiusq; calamitatem, alter ob alienæ exemplum: proculdubio primus efficax quidem est, sed non sine detrimento ejus, cui accidit. Secundus verò, etsi non habet in se tantum virium, ideo tamen præstat, quod omnis damni prorsus est expers. quo fit, ut priorem quidē nemo sit, qui sponte eligat, cū absq; dolore & periculo accidere id nequeat. Hūc v. semper amplecti convenit, quod per eū sine detrimento cernere licet, quod est melius. Idcirco rectè consideranti, opt. ad verā vitam institutio videtur esse experiētia, q̄ fit ex cōmemoratione rerū ab aliis gestarum (Polybius* πραγματικὴν ἱστορίαν *nominat.) Hæc.n. duntaxat absq; omni damno optimos veri judices ꝑficit.*

NEC TE QVAESIVERIS EXTRA.

Non tibi tela nocent latitanti, erumpere at ausum
Configunt: temerè qui ruit, ille perit.

riesgos de dexa retiro.

PAVLATIM, *& cū prudenti cunctatione Cochlea per acclive & salebrosum iter ad excelsum montis jugū perrepere conatur, idq; solertia & labore indefesso & continuo tandē assequitur. Quod Symbolum affert Io. Baptista Pittonus, ascripto:* NON TEMERE. *Solent autem eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamvis arduum inprimis illud sit ac difficile. Nam & Conitus Smyrnaus in Clypei Achillei descriptione lib.* V. *virtutem in celsissimo monte collocat, in cujus vestigium non nisi extremo cum sudore & periculo ingenti pervenire liceat. Quod Silvis Italicus imitatus, & Herculis Prodici historiam ad Scipionem suum eleganter transferēs, sic virtutem inter alia loquentē introducit:*

Casta mihi domus, & celso stant colle penates,
Ardua saxoso perducit semita clivo
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur, labor ad nitendum intrare volenti.

Alii nobili Catonis dicto rem explicant: SAT CITO, SI SAT BENE. *Non male. Nam & praeclaros conatus temeritas corrumpit: & tempestivum est, quidquid Reip. salutare est. Constantia modo adsit & tolerantia, & moram facile compensabit felix gloria. Nemo enim, ut verissimè dixit Salustius, ignavia immortalis factus est. Sola virtus clara aeternaq; habetur. Pulcerr. etiam Pindarus Olymp.* VI. ἀκίνδυνοι δ᾽ ἀρεταὶ οὔτε παρ᾽ ἀνδράσιν, οὔτ᾽ ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμιαι. πολλοὶ δὲ μέμνανται, καλὸν εἴ τι πονα-θῇ: *Virtus periculorum expers, neq; apud homines, neq; mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti laboriosè peractum est. Inscriptio nostra est ex Cass. Parmensis versibus de Orpheo, relatis Embl.* V. *Centur.* I. *quod jungendum est cum hoc: ut & Embl.* XCII. *Cent.* II. *&* XXXIII. *Cent.* III. *& similia.*

NON LEVIS ASCENSVS.

Disce puer virtutem ex me verumq; laborem,
Si vera ornari laudis honore cupis.

PERVVL-

PERVULGATA est Biantis (*Quidam Stilponi Megarensi ascribunt*) *sententia, cujus cum patriam Prienē cepisset hostis, ceteriq; ita fugerent, ut multa de suis reb. simul asportarēt, ipse admonitus à quodam ut idem faceret: Ego vero (inquit) facio*: Nam omnia mea mecum porto. *De Simonide etiam Poëta similis est apud Phædrū Aug. lib. fabula* LXXIX. *lib.* IV. *qui ex naufragio nihil assumēs, rationem hanc reddidit*: Mecum mea sunt cuncta: *cum quidē ceteri rerū arreptarū onere gravati vel periissent in mari, vel in prædones incidissent: ipse vero sua arte statim divitias acquisivisset. Aristippus quoq; ex simili infortunio elapsus, & ob doctrinā benignè susceptus, comites navigationis ad hortandos cives suos rogavit, tales ut sibi opes pararent, quæ enatarent simul cum naufragis. Ex his Nobilis fœmina Fulvia Spanocchia hoc Symbolum eruditè cōmentata est, ut pingeret Cochleā domiportā, quæ penates suos & omnē substantiā circumfert, nec ullo alio indiget diversorio cū Biantis dicto*: OMNIA MEA MECUM. *Sed nostra inscriptio eodē sensu ex Claudiano assumpta est. Pertinetq; ad Symb. illustrationem Plauti illud*: Virtus omnia in se habet: omnia adsunt bona, quem penes est virtus. *Cetera enim humana fortunæ sunt ludibria: Virtus & doctrina de ipsa fortuna triumphant. Hinc pulchrè B. Basilius*: μόνη ἡ κτημάτων ἀρετὴ ἀναφαίρετον, καὶ ζῶντι, καὶ τελευτήσαντι παραμένουσα: *Sola omnium possessionum virtus homini auferri nequit, & superstiti & extincto commorans. Nam ut vetus dictum habet*: ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν: *Quod Phædrus in ante tacta Fab. sic enunciavit*: Homo doctus in se semper divitias habet. *Cum quo Carneadis etiam simile congruit in libr. Telesiaco, ut apud Fulgentium legitur*:

πᾶσα τύχη αἰσθησιν φρονέοντος κατοικεῖ:

Omnis fortuna in sensu habitat sapientis.

C.

FERT OMNIA SECVM.

O felix secum sua quicunq; omnia portat,
Fortunæ vivens liber ab arbitrio.

ERRATA TYPOGRAPHICA
Centuriæ Quartæ.

Embl. XXII. lin. VI. lege hirudinibus. *& lin. XIX.* βίον. *Embl. XXIX. lin. IX.* Dolcis. *Embl. XXXI. lin. XI.* accommodum. *Embl. LXXII.* Myndio. *Embl. LXXIV.* λιμενᾶπς. *& lin. XXIII.* ἐκ ἐξ. *Embl. LXXX. lin. à fine X. pro* scilicet *lege* Scipio. *& LXXXVII. lin. IX. à fine.* τείχ'. *Embl. XCVII. lin. XV.* pomœria. *& III. à fine.* minimo. *Embl. XCIX. lege* Cointus *&* Silius.